

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Dnro 330/02.00.05/2021

Ruokaviraston tilinpäätös vuodelta 2020

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	3
1.1 Johdon katsaus.....	3
1.2 Tuloksellisuus.....	5
1.3 Vaikuttavuus	17
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	17
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	18
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	19
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	21
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	23
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	24
1.4.4 Yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuudet.....	25
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	27
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	27
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	29
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	31
1.7 Tilinpäätösanalyysi.....	35
1.7.1 Rahoituksen rakenne	35
1.7.2 Talousarvion toteutuminen	36
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	37
1.7.4 Tase	39
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	40
1.9 Arviointien tulokset	41
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	43
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot.....	43
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	43
2 Talousarvion toteutumalaskelma	47
3 Tuotto- ja kululaskelma	54
4 Tase	55
5 Liitetiedot	57
6 Allekirjoitus	68
Toimintakertomusta täydentävät liitteet 2020	69
LIITE 1. Ruokavirastolle asetettujen tulostavoitteiden toteuma	69
LIITE 2. Erillisrahoitusta saaneiden tietojärjestelmähankkeiden eteneminen	79
LIITE 3. Siirto- ja sijoitusmenojen toteumat vuonna 2020	81

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Ruokavirasto toteutti kertomusvuonna maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan strategian mukaisia vastuulliselle ruokajärjestelmälle ja luonnonvarataloudelle asetettuja vaikuttavuustavoitteita suunnitellusti ja tehokkaasti. Toimenpiteissä painotettiin ilmastoystävällistä ruoka- ja maaseutupolitiikkaa, bio- ja kiertotalouden edistämistä sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Viraston strategian mukaisesti toiminnalla edistettiin kotimaisen ruoantuotannon ja maaseudun elinvoimaisuutta, ruoan turvallisuutta ja terveellisyttä, eläinten ja kasvien terveyttä ja hyvinvointia, toiminnan asiakas- ja palvelulähtöisyyttä sekä tiedon, tutkimuksen, teknologioiden ja osaamisen kehittämisen keinoin ruokajärjestelmää kokonaisuudessaan. Toimenpiteet nivoutuivat hyvin myös hallitusohjelman tavoitteisiin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä Suomesta. Virastolle asetetut tulostavoitteet saavutettiin pääosin.

Ruokaviraston tehtävät ovat osa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ja kokonaisturvallisuutta. Koronapandemiavuosi lisäsin työmäärää mm. toimialan ohjeistuksessa ja neuvonnassa sekä viraston ohjaaman alue- ja paikallishallinnon toiminnassa. Yhteiskunnallisesti merkityksellistä oli, että virasto onnistui hoitamaan keskeiset tehtävänsä maaseutuhallinnossa ja elintarviketietojärjestelmän turvallisuuden ja laadun varmistamisessa hyvin. Virasto osallistui aktiivisesti poikkeustilanteen valtakunnalliseen hoitoon ja varmisti osaltaan toimialan yritysten toimintaedellytyksiä sekä maamme huoltovarmuutta ja ruokaturvaa. Erityinen saavutus oli se, että lihantarkastus, siementen sertifiointi, kriittisten eläintautien seuranta, viljojen hometoksiinitutkimukset ja koronatautiin maksatus saatiin hoidettua viraston toimesta ongelmitta. Myös viljelijätuet, maaseudun kehittämistuet ja markkinatuet maksettiin suunnitellussa aikataulussa. Virasto tarjosi korkeaa asiantuntemustaan ja laboratoriokapasiteettiaan valtakunnallisesti tärkeään riskinarviointiin sekä koronatautiin, jonka edellyttämä laboratorioanalytiikka saatiin pystytettyä nopeassa aikataulussa yhteistyössä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. Virasto huolehti tehokkaasti ja kiitosta saaden myös elinkeinon ja valvontaviranomaisten ohjeistuksesta, viestinnästä ja tilannekuvan ylläpitämisestä. Poikkeustilanne toi lisätyötä ja haasteita myös viraston sisäiseen toimintaan ja tietohallintoon.

Ruokavirasto onnistui hyvin maatalouspolitiikan ohjelmakauden toimeenpanossa kaikilla osa-alueilla eli maatalouden, maaseudun kehittämistukien ja markkinatukien alueilla. Koko maaseutuhallinto siirtyi joustavasti poikkeusoloihin ja onnistumista tukivat hyvin toimivat tietojärjestelmät ja asiointipalvelut, jotka vahvistivat rooliaan julkishallinnon vahvoina sähköisen asioinnin palveluina. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sidonta- ja maksatusprosentit olivat Euroopan unionin kärkipäätä. Maaseutuverkoston toiminta oli vireää, ja maaseudun paikallista toimintaa edistettiin aktiivisesti.

Maaseutuohjelman rahoitusta saaneet runsaat maaseutumatkailukohteet myötävaikuttivat kotimaanmatkailun lisääntymiseen.

Virastolle asetetut ruokajärjestelmän toimintaa ja elintarvikkeiden turvallisuutta koskeneet tavoitteet saavutettiin pääosin. Suomen tilanne sekä vaarallisten eläintautien ja kasvituhoojien, että eläinten hyvinvoinnin suhteen säilyi hyvänä. Merkittävä saavutus oli elintarvikeketjun valtakunnallisen valvontasuunnitelman päivittäminen ja modernisointi. Elintarvikevalvonnassa painotettiin erityisesti elintarvikkeiden markkinoinnin ja kalan jäljitettävyyden valvonnan edistämistä koko maassa. Myös salmonellavalvonnan ohjeistusta parannettiin ja tartunnan lähteiden selvittämistä tehostettiin. Koko elintarvikeketjun rikollisuuden ja petosten torjuntaa organisoitiin, mikä osaltaan edistää ruokajärjestelmän toimivuutta. Virasto osallistui menestyksellä kansainvälisen kasvinterveysvuoden toteuttamiseen. Hallitusohjelman mukaisilla toimenpiteillä vaikutettiin erityisesti elintarvikeviennin edistämiseen ja eläintautien torjuntaan sekä luotiin edellytyksiä elintarvikemarkkina-valtuutetun toimiston ja eläinsuojeluasiamiehen toiminnalle.

Ruokaviraston laboratoriot toimivat lisääntyneissä haasteissakin erinomaisesti. Laboratorio pystyi tarjoamaan keskeiset palvelut ja täyttämään tavoiteaikojen suhteen antamansa palvelulupauksen ja määrälliset tavoitteet. Kriisin keskellä uusia toimintatapoja oli kehitettävä nopeasti laboratorion toiminnan ja turvallisen työskentelyn takaamiseksi samanaikaisesti, kun pystytettiin humaaninäytteiden koronatestaus. Laboratoriotarvikkeiden saata- vuusongelmat ja hintojen vaihtelut aiheuttivat haasteita, mutta eivät vakavia häiriöitä toimintaan. Yhteistyö Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa tiivistyi, samoin muiden tutkimuslaitosten kanssa. Tutkimustoiminta yhteishankkeissa jatkui aktiivisena Tulanet¹-kumppanien, yliopiston ja elinkeinon kanssa. Kansainvälistä verkostoitumista edisti päätös liittyä *One Health European Joint Programme* -konsortioon sekä sen taustalla olevaan *Med-Vet-Net*-yhdistyksen. Tieteellisen tutkimustoiminnan tavoitteet saavutettiin hyvin ja tieteellisten julkaisujen määrä oli poikkeuksellisen korkea.

Riskinarvioinnin tavoitteita ei saavutettu lisääntyneen työmäärän vuoksi täysimääräisesti. Koronaviruksesta tuotettiin kaksi nopeaa riskinarviointia eli tutkittuun tietoon ja asiantuntijoiden mielipiteisiin perustuvaa yhteenvetoa riskistä, jotka koskivat virusta elintarvikkeissa ja eläimissä, lähinnä minkeissä.

Ruokaviraston ensimmäisen toimintavuoden jälkeinen vaikea taloustilanne onnistuttiin saamaan haltuun valtion talousarvioissa saadun merkittävän lisärahoituksen ansiosta. Virasto noudatti tiukkaa talous- ja rekrytointikuria ja teki säästötoimenpiteitä niin, että toiminnan ja talouden sopeuttaminen kokonaisuutena on edennyt suunnitellusti, ml. tavoite siirtyvän määrärahan ta- sosta. Sopeuttamistarvetta on edelleen, mikä vaatii myös lähivuosina

---

¹ Tutkimuslaitosten yhteenliittymä

ennakointia, suunnitelmallista ja tiukkaa taloudenpitoa ja rekrytointimahdollisuuksien arvioimista.

Henkilöstön työtyytyväisyys parani hieman käynnistysvuodesta. Joustava työaika, aito monipaikkaisuus, laaja etätömahdollisuus sekä hyvät työnantajaedut paransivat osaltaan työtyytyväisyyttä. Fuusiovirastossa eniten kehittämistarvetta koettiin palkkauksessa, esimiestyössä ja johtamisessa sekä vuorovaikutuskulttuurissa. Palkkausjärjestelmästä saatiin ratkaisu vuoden lopulla.

Ruokaviraston tietojärjestelmien saatavuus oli hyvä läpi vuoden. Merkittäviä poikkeamia ei havaittu ja myös asiakasvirastoille tuotettavat IT-asiantuntijapalvelut tuotettiin palvelusopimusten mukaisesti. Viraston toimintaan liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä oli viiveitä liittyen osaavan henkilöstön saantiin. Digitalisaation johtamiselle luotiin viitekehys, jonka avulla viraston strategia saadaan tiiviiksi osaksi digitalisaation johtamista ja strategisen tason päätöksentekoa. Digitalisaation tiekartta päivitettiin uuden viitekehysten mukaisessa prosessissa.

Ruokaviraston johtamisen peruskiveksi valmistui strategia, johon viimeisenä osiona vahvistettiin viraston yhteiset arvot: *keskinäinen arvostus, avoimuus ja ratkaisukeskeisyys*. Strategisten valintojen etenemistä varten perustettiin viraston johdon vastuulla toimivat tiimit. Strategian pohjalta päivitettiin johtamisjärjestelmiä. Lisäksi viraston toimintaa, palveluja ja prosesseja tehostettiin lean- ja laatutyön periaatteiden mukaisesti. Henkilöstön ja esimiesten valmennukseen, työkykyjohtamiseen ja työyhteisöviestintään sekä aktiiviseen yhteistoimintaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Luottamus- ja yhteistyöjohtamista sekä vuorovaikutuksen ja asiantuntijatyön vahvistamista jalkostavia toimintatapoja edistetään myös jatkossa toiminnasta saatujen kokemusten myötä.

Kokonaisuutena viraston perusprosessit ja kriisivalmius osoittivat toimivuutensa ja kykynsä nopeisiin toiminnan muutoksiin vaativissa tilanteissa edistäen samalla maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vaikuttavuutta ja ruokajärjestelmän toimintaa sekä varmistamalla maamme huoltovarmuutta osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

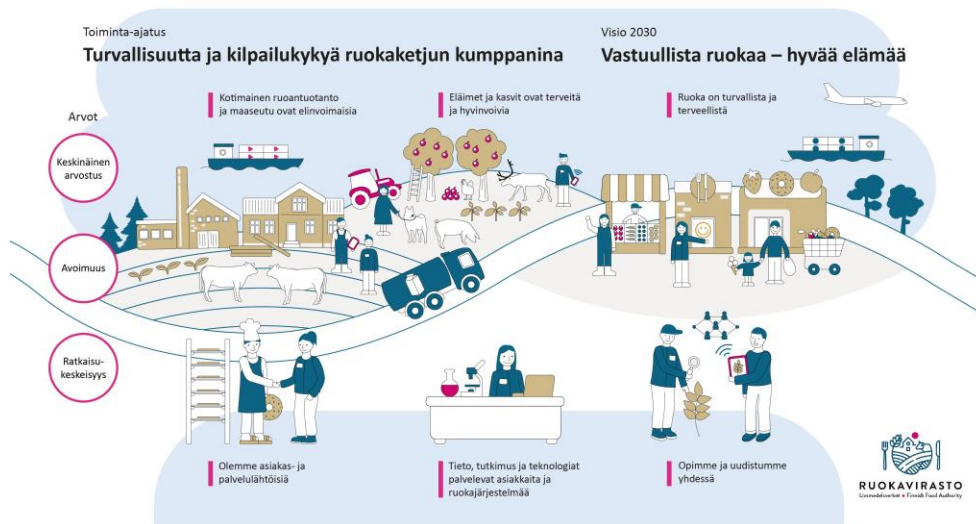
1.2 Tuloksellisuus

Ruokaviraston strategia

Vuoden 2019 lopussa valmistunutta Ruokaviraston strategiaa (kuva 1) tarkennettiin alkuvuodesta tavoitteita täsmentämällä ja valmistelemalla strategian mittareita. Arvot valittiin koko henkilöstön voimin ja niistä käytiin laajat keskustelut kesän aikana. Lisäksi viraston johto organisoi strategian käytännön toteuttamisen. Strategialla on selvät yhtymäkohdat hallinnonalan strategiaan, mutta vaikuttavuuspäämäärien painopisteet ovat viraston

tehtäväkentän mukaiset ja mahdollistajapäämäärät kuvastavat tuoreen viraston painotuksia muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kuva 1. Ruokaviraston strategia 2020-2030.

Tulostavoitteiden toteuma

Ruokaviraston laajassa tehtäväkentässä on toimintaa ja erilaisia rooleja lähes kaikkien (34/37) hallinnonalan strategian päämäärien tukemiseksi. Virastolle on lainsäädännössä asetettu laajasti tehtäviä, joiden menestyksellinen hoitaminen ja kehittäminen ovat välttämättömiä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi tulossopimuksessa oli suuri joukko (57 kpl) erilaajuisia tavoitteisiin kytkettyjä toimenpiteitä vuodelle 2020.

Tulostavoitteisiin liitettyistä toimenpiteistä toteutettiin vähintään tavoitteen mukaisesti 80 % (taulukko 1). Tulossopimuksessa asetettujen tulostavoitteiden arvoitiin toteutuneen 94 %:ssa tavoitteista suunnitelman mukaisesti (arvosana 4/5²) sekä kuudessa (6) %:ssa osittain (arvosana 3/5) (ks. taulukko 2). Tulostavoitteisiin liitettyjen toimenpiteiden toteutuminen on hieman parantunut edelliseen vuoteen verrattuna, mikä voi osaltaan johtua siitä, että hallinnonalan strategiaa päivitettiin ja samalla tavoitteiden asetantaa voitiin terävöittää entistä paremmin viraston tehtäväkenttää vastaavaksi. Toisaalta viraston toiminta oli toisena toimintavuotena ensimmäistä vuotta vakiintuneempaa, jolloin tavoitteiden saavuttaminen myös tehostui. Vain pari kuukautta vuoden 2019 lopulla käytyjen yt-neuvottelujen jälkeen toimintaympäristö muuttui koronapandemian vuoksi ja se muutti osaltaan prioriteetteja ja toimintatapoja sekä lisäsi tehtäviä. Vaikka muutos oli melko iso viraston

² Arviointiasteikko: 1: Tavoitteesta on luovuttu; 2: Tavoite ei ole toteutunut; 3: Tavoite on toteutunut osittain; 4: Tavoite on saavutettu; 5: Tavoite on ylitetty.

tehtäväkentässä, työ oli yhteiskunnallisesti merkityksellistä ja viraston toiminnan ydintä, joten siinä onnistuttiin hyvin.

Taulukko 1. Tulostavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden toteuma 2019 ja 2020. Arviointi asteikolla 1-5)².

Tulostavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden toteutuminen.	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus		Toiminnallinen tuloksellisuus		Voimavarojen hallinta		Toimenpiteitä yhteensä		Palvelulupaukset	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Vuosi										
Tavoite on ylitetty (5), kpl (%)				3 (15%)				3 (5%)		1 (20%)
Tavoite on saavutettu (4), kpl (%)	9 (75%)	23 (79%)	19 (68%)	12 (60%)	5 (71%)	8 (100%)	33 (70%)	43 (75%)	3 (60%)	3 (60%)
Tavoite on toteutunut osittain (3), kpl (%)	3 (25%)	6 (21%)	8 (29%)	4 (20%)	2 (29%)		13 (28%)	10 (18%)	2 (40%)	1 (20%)
Tavoite ei ole toteutunut (2), kpl (%)			1 (4%)	1 (5%)			1 (2%)	1 (2%)		
Tavoitteesta on luovuttu (1), kpl (%)										
Toimenpiteitä yhteensä, kpl (%)	12 (26%)	29 (51%)	28 (60%)	20 (35%)	7 (15%)	8 (14%)	47	57	5	5

Taulukko 2. Tulostavoitteiden ja niihin liitettyjen toimenpiteiden toteuma 2020¹. Arviointias- teikko on sama kuin taulukossa 1. Arvosanaa 1 ei annettu, joten saraketta ei ole taulukossa.

Tavoite/toimenpide	Lkm yht. (% kaikista)	Arvosanan 2 saaneiden lkm (%)	Arvosanan 3 saaneiden lkm (%)	Arvosanan 4 saaneiden lkm (%)	Arvosanan 5 saaneiden lkm (%)
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus (A-sarja)					
Tulostavoitteet (lukumäärässä osatavoitteet, ei päätavoitetasoa)	23 (68%)	0	1 (4%)	22 (96%)	0
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	29 (51%)	0	6 (21%)	23 (79%)	0
Toiminnallinen tuloksellisuus (B-sarja)					
Tulostavoitteet (lukumäärässä B1-osatavoitteet ja muista päätavoitteet, koska niissä ei ole osatavoitteita)	6 (18%)	0	1 (17%)	5 (83%)	0
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	20 (35%)	1 (5%)	4 (20%)	12 (60%)	3 (15%)
Voimavarojen hallinta (C-sarja)					
Tulostavoitteet	5 (15%)	0		5 (100%)	0
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	8 (14%)		0	8 (100%)	0
Tulostavoitteet yht.	34	0	3 (6%)	32 (94%)	0
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet yht.	57	1 (2%)	10 (18%)	43 (75%)	3 (5%)
Palvelulupaus	5		1 (20%)	3 (60%)	1 (20%)

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita oli 23 ja tulossopimuksen tavoitteet saavutettiin lähes kaikissa (arvosana 4/5). Yhden tavoitteen osalta arvioidaan, että siinä onnistuttiin vain osittain (arvosana 3/5). Tavoitteisiin liitetyt toimenpiteet toteutettiin suunnitellusti 79 %:ssa ja osittain 21 %:ssa.

Koronaviruspandemian aiheuttaman lisääntyneen työmäärän vuoksi kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ei pystytty tekemään koskien mm. salmonellan lähteiden selvittämistä, seuranta- ja tutkimustiedon hallintaa, digitalisoinnin ja sähköisten työkalujen kehittämistä, lihantarkastuksen maksujen tasapuolisuutta sekä viestintätoimia afrikkalaisen sikaruton torjunnassa.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden osalta tuloksellisia olivat mm. elintarvikkeiden markkinoiden valvonnan tehostaminen, elintarvikkeiden vienninedistämistoimet, maataloustukien onnistunut maksaminen myös koronan aiheuttamien lisätehtävien osalta sekä maaseudun kehittämishankkeiden rahoituksen sidonta- ja maksutaseen hallinta. Viraston työ onnistui hyvin uusien haasteidenkin keskellä niin, että esimerkiksi eläimistä saatavien elintarvikkeiden salmonellatilanne sekä eläin- ja kasvitautitilanne ovat säilyneet hyvinä, samaten mikrobilääkeresistenssitilanne. Uutena painopisteenä toiminnassa olivat petosten torjuntaan liittyvät tehtävät.

Toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteista pääosa saavutettiin suunnitellusti. Poikkeusvuonna oli välttämätöntä priorisoida uusia yllättäviä tehtäviä suunniteltujen edelle niin, että osalle toimenpiteistä tarvittiin lisäaikaa. Tästä huolimatta virasto katsoo, että siinä mikä oli keskeistä strategisten tavoitteiden kannalta, virasto pystyi toimimaan joustavasti ja onnistui tehtävissään hyvin.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden katsottiin onnistuneen suunnitellusti, vaikka toimenpiteiden toteumassa oli paljon hajontaa: toimenpiteistä kolme neljänestä toteutui vähintään tavoitteen mukaisesti, 17 % toteutui osittain ja yksi toimenpide siirrettiin. Erityisesti tietojärjestelmien toteutuksessa ja hankkeiden etenemisessä oli eroja, kun osassa toteuma arviointiin jopa suunniteltua paremmaksi, ja eläinrekisteritehtävien mittavasta työmäärästä johtuen yhden hankkeen aloittaminen jouduttiin puolestaan siirtämään vuodelle 2021. Valmiusharjoituksiin virasto osallistui suunniteltua enemmän ja lisäksi päivitettiin viestinnän kriisivalmiussuunnitelma ja substanssikohtaisia valmiussuunnitelmia.

Voimavarojen hallinnan tavoitteisiin liitetyt toimenpiteet olivat tärkeitä toista vuottaan toimineen viraston taipaleella, jonka ensimmäisen vuoden loppuun osui merkittäviä taloudellisia haasteita. Viraston menokuri ja esimerkiksi toimitiläsäästöt ovat jatkuvan kehittämisen ja seurannan kohteita ja toisaalla verkostoidutaan ja haetaan uudenlaisia rahoituslähteitä toiminnalle ja tutkimukselle. Henkilöstön tasapuolista ja oikeudenmukaista kohtelua ja työtyytyväisyyttä lisännee vuoden lopussa valmistunut Ruokaviraston yhteinen palkkausjärjestelmä. Strategian valmistuminen sekä siihen kytkeytyvät johtamisrakenteiden jäntevöittäminen ja koko henkilöstön kanssa aloitettu arvokeskustelu tukevat henkilöstön hyvinvointia ja toiminnan tehostumista.

Yksityiskohtaiset kuvauksen maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston välisessä tulossopimuksessa vuodelle 2020 asetettujen tulostavoitteiden toteumasta on esitetty liitteessä 1. Niiden toimenpiteiden osalta, joiden toteutuksessa on ilmennyt poikkeamia, on analyysi sisällytetty tulostavoitteiden

arviointiin (liite 1). Analyysi erillisrahoitusta saaneiden tietojärjestelmäohjelmien etenemisestä on esitetty liitteessä 2.

Onnistuminen koronatilanteessa

Pandemia aiheutti toimintaan runsaasti muutoksia, kuten uusia tehtäviä (mm. väliaikaistuet, koronatestaus), toiminnan mukauttamista (mm. etätyö ja sen johtaminen, varamiehitys- ja vuorotyöjärjestelyt, koronatestaukseen liittyvät laboratorioanalyysit, tarkastusten ja näytteenoton uudelleenjärjestelyt, etätarkastukset ja -auditoinnit, väliaikaistukiin liittyvät tietojärjestelmämuutokset, virtuaaliset kokousjärjestelyt), toiminnan sisäistä ohjeistusta ja viestintää viraston henkilöstön työturvallisuuden ja prosessien sujuvuuden varmistamiseksi sekä lisääntyneitä sidosryhmien ohjeistusta, neuvontaa, koulutusta ja viestimistä. Mm. laboratorio-, lihantarkastus-, virastopalvelu- ja turvallisuustehtävien paikan päällä tehtävien töiden turvallisuuden ja resursien varmistaminen sekä etätyön laajuus vaativat työnjohdon ja toiminnan erityisjärjestelyjä. Koronaviestintään ja tilannekuvan ylläpitoon liittyi myös erityisjärjestelyitä.

Ruokavirasto ohjeisti laajasti koko valvontaketjua, elinkeinoa ja kuluttajia siitä, miten pandemiatilanteessa toimitaan eri sektoreilla. Valvontaviranomaisille määriteltiin kiireelliset ja välttämättömät tarkastukset ja etätarkastusten käyttöönottoa tuettiin aktiivisesti. Lihantarkastus ja siementen sertifiointi pystyttiin hoitamaan normaalilla tavalla. Loppuvuodesta käynnistettiin minkkien koronatestaus. Lisäksi vastattiin kysymyksiin, jotka koskivat elintarvikkeisiin ja eläimiin liittyviä koronariskejä. Tilannekuvan ylläpitämisestä, ohjeista ja niihin liittyvästä viestinnästä saatiin paljon myönteistä palautetta. Akuuttien tehtävien hoitaminen vei voimavaroja niin, että kaikkia valvontaan, EU:n seurantaohjelmiin ja toiminnan kehittämiseen liittyviä tehtäviä ei pystytty tekemään suunnitellusti.

Nopeasti muuttuvat tilanteet viraston monialaisessa kentässä haastoivat myös toiminnan johtamisen. Viraston antamassa ohjeistuksessa pidettiin alusta saakka lähtökohtana toiminnan jatkuvuuden varmistamista ja henkilöstön terveyden ja turvallisuuden suojelemista. Ohjeistusta tarkasteltiin tilanneryhmässä viikoittain tautitilanteen edetessä. Aika- ja paikkariippumattoman työnteon mahdollistaminen jo viraston toiminnan alusta lähtien nähtiin voimavarana pandemian vauhdittamassa työkuulttuurin murroksessa. Virastossa siirryttiin laajasti toimimaan digiympäristössä monipaikkaisesti ympäri Suomea niin, että arkiset asiat hoidetaan virtuaaliympäristössä. Lisäksi virastossa otettiin entistä laajemmin käyttöön etätyötä mahdollistavia ohjelmistoja ja palveluita sekä panostettiin etätyöjohtamiseen.

Koronatilanteesta saatiin hyödyllistä kokemusta erityistilanteiden hoitamiseen, esimerkiksi humaninäytteiden koronatestaukseen osallistuminen lisäsi kyvykkyyttä. Virtuaaliympäristössä pidettiin koulutuksia, työpajoja ja neuvotteluja yhdessä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa, mikä johti osallistujajoukkojen kasvamiseen. Tätä on tapahtunut myös yli viranomaisten

toimialarajojen, mikä on vahvistanut sujuvasti yli organisaatorajojen tapahtuvaa toimintaa ja yhteistyötä erityistilanteissa.

Viljelijätuet, markkinatuet ja maaseudun kehittäminen

Viljelijätukien, markkinatukien ja maaseudun kehittämistukien sekä varainhoidon tulostavoitteet saavutettiin erittäin hyvin. Koronapandemian takia jokaisella sektorilla oli priorisoitava työt ja kehittäminen niin, että kaikkein välttämättömimmät toimet saatiin suoritettua. Tässä onnistuttiin hyvin. Kaikki tukihaut avautuivat suunniteltuina aikoina ja samoin kaikki maksatukset sujuivat hyvin. Paikan päällä järjestettäväksi suunniteltuja tapahtumia onnistuttiin syyspuolella järjestämään virtuaalisesti, kuten esimerkiksi *Älykkäät maaseudut*-webinaarisarja.

Elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus, luomu, eläinten terveys ja hyvinvointi sekä kasvintuotanto

Pääosa tulostavoitteista ja toimenpiteistä saatiin toteutettua elintarvike- ja rehuvalvonnassa sekä kasvituotannon ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnassa. Osa tavoitteista jäi kuitenkin saavuttamatta, johtuen pääosin koronapandemian tuomasta ylimääräisestä työkuormasta. Esimerkiksi kaikkia viranomaistarkastuksia ja -näytteenottoja ei pystytty pandemian takia tekemään. Tärkeitä saavutuksia oli mm. elintarvikeketjun valtakunnallisen valvontasuunnitelman päivittäminen, elintarvikkeiden markkinoinnin ja kalan jäljitettävyyden valvonnan edistäminen, salmonellavalvonnan ohjeistuksen parantaminen, petosten torjunnan organisointi ja kansainväliseen kasvinterveysvuoteen osallistuminen. Lisäksi elintarvikeviennissä saatiin avattua uusia markkinoita.

Viestintä

Viestintäkanavissa palveltiin laajasti eri kohderyhmien tiedontarpeita. Ulkoisen verkkosivuston, sosiaalisen median ja uutiskirjeiden sisältöä ja toimintaa kehitettiin. Koronatilanteen viestintään luotiin verkkosivustokokonaisuudet ulkoiselle sivustolle, ekstranettiin ja intranettiin. Myös *brexit*-asioiden viestintää varten tehtiin kooste ulkoiselle verkkosivustolle.

Strategista viestintää, suunnittelua ja ennakointia tukemaan aloitettiin viestinnän linjausten laadinta strategian pohjalta. Erityistilanteiden viestinnän ohjeistus päivitettiin. Ulkoisen verkkosivuston sisällön ja rakenteen kehittämiseksi laadittiin esiselvitys. Kävijämäärä sivustolla nousi 1,3 miljoonasta noin 2,5 miljoonaan, joten virasto onnistui palvelemaan kansalaisia, yrityksiä ja muita asiakkaitaan hyvin.

Viestintäyhteistyötä tehtiin maa- ja metsätalousministeriön johtamissa työryhmissä. Viestintää suunniteltiin ja toteutettiin esimerkiksi kasvinterveysvuoden ja CAP-valmistelun työryhmissä. Sosiaalisessa mediassa toimittiin useissa kanavissa ja tehtiin kanava kohtaista viestinnän suunnittelua ja sisällön kehittämistä. Ajankohtaisasioiden lisäksi sosiaalisessa mediassa toteutettiin viestintäkampanjoita. Viraston visuaalisen ilmeen kehittämistä jatkettiin. Aineistoja tuotettiin viestintäkanavien ilmeen ja sisältöjen tarkoituksiin.

Laboratorio, tieteellinen tutkimus ja riskinarviointi

Ruokaviraston *laboratoriot* ovat toimineet koronan aiheuttamista haasteista huolimatta erinomaisesti. Laboratorio pystyi tarjoamaan keskeiset palvelut ja täyttämään tavoiteajan suhteen palvelulupauksen ja määrälliset tavoitteet. Esimerkiksi siementen sertifiointitutkimukset ja VHS-taudin seurantanäytteiden tutkimus onnistui tavoitteiden mukaisesti. Ruokavirasto pystyi tarjoamaan korkeaa asiantuntemustaan ja laboratoriokapasiteettiaan kriittisesti tärkeään koronatestaukseen ja sekä riskinarviointiin. Uusia toimintatapoja oli kehitettävä nopeasti laboratorion toiminnan ja turvallisen työskentelyn varmistamiseksi samanaikaisesti, kun pystytettiin humaaninäytteiden koronatestaus. Tästä saatuja oppeja voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä. Laboratoriotarvikkeiden saatavuusongelmat ja hintojen vaihtelut aiheuttivat haasteita, mutta eivät vakavia häiriöitä toimintaan. Yhteistyö Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa tiivistyi, samoin lisättiin infrastruktuuriyhteistyötä Tulanet-kumppanien ja yliopiston kanssa. Haasteena on nähtävissä osaavien asiantuntijaresurssien osoittaminen kehitystoimintaan - jatkuva kehitys laboratoriossa on elinehto.

Ruokaviraston *riskinarviointi* tuotti uutta tietoa riippumattomasti ja läpinäkyvästi elintarviketurvallisuuden, eläintautien ja kasvinterveyden riskeistä. Diagnostiikan, resistenssiseurannan ja lakisääteisen valvonnan sekä niihin perustuvan tutkimustoiminnan ja riskinarvioinnin tuloksia voitiin hyödyntää osoittamaan esimerkiksi suomalaisten tuotteiden vientikelpoisuutta. Riskiviestintää kehitettiin kansainvälisessä EFSA:n rahoittamassa riskiviestintähankkeessa. Ruokavirasto julkaisi kaksi riskinarviointiraporttia ja kaksi koronan liittyvää ns. nopeaa riskinarviointia.

Ruokaviraston *tutkimusohjelma* vuosille 2020-2024 valmistui linjaten tutkimustoiminnan tavoitteet, sisältöpainopisteet sekä seurannan. Tieteellinen tutkimus kohdistui viraston strategisille toiminta-alueille. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tutkimus jatkui painottuen taloudellisesti ja yhteisen terveyden kannalta merkittäviin tuotanto- ja luonnonvaraisten eläinten sairauksiin, niiden ehkäisyyn sekä zoonoosiuhkiin. Kasvintuotannon edellytysten ja kasvinterveyden tutkimustyössä jatkui vaarallisiin kasvintuhoojiin liittyvän tutkimuksen lisäksi kierrätyslannoitteiden, sivuvirtojen ja maatalouden tuotantopanosten turvallisuuteen ja laatuun liittyvä tutkimus.

Riskinarviointia tehtiin kansallisiin tarpeisiin projekteittain sekä Ruokaviraston että ulkopuolisen, yhä laajenevassa määrin Suomen ulkopuolisen, rahoituksen turvin. Tieteellisessä tutkimuksessa ja riskinarvioinnissa erilaisia rahoituslähteitä hyödynnettiin osallistumalla Makeran, Euroopan komission (H2020), Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR), EFSA:n, Valtioneuvoston kanslian sekä Suomen Akatemian rahoitushakuihin yhteistyössä Tulanet-kumppanien, yliopistojen ja elinkeinon kanssa. Kansainvälistä verkostoitumista edisti päätös *One Health European Joint Programme* (OHEJP) -konsortioon sekä sen taustalla olevaan *Med-Vet-Net*-yhdistykseen liittymisestä vuoden 2021 alusta. Jäsenyys mahdollistaa osallistumisen yhdistäviin aktiviteetteihin ja projekteihin sekä tapahtumiin ja koulutustilaisuuksiin. Konsortioon

liittymisellä varmistetaan mahdollisuus päästä ajoissa mukaan seuraavan ohjelmakauden *One Health* -kumppanuuksien ja strategisten tutkimusagendojen ja hankkeiden suunnitteluun ja rahoitushakemuksiin.

Tutkimuksen tukipalveluita kehitettiin laatimalla hankehallinta- ja hyväksyntäprosessimalli ja ottamalla käyttöön uusia työkaluja yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden kustannusten seurantaan. Virasto toimeenpani tieteellisen tutkimuksen tietopolitiikkaa siltä osin kuin se liittyy tiedon ja julkaisujen hallintaan ja säilytykseen, yhtenäistämällä julkaisutiedonkeruun. Ruokaviraston tutkimuksen vaikuttavuutta ja tutkimustiedon laajempaa hyödyntämistä tutkimuksen ja elinkeinon tarpeisiin edisti erityisesti avoimesti saatavilla olevien (OA) tieteellisten vertaisarvioitujen julkaisujen määrän kasvu. Virtuaalisesti järjestetyt tutkimusseminaarit, tiedepäivä ja riskinarviointipäivä, tavoittivat aiempia vuosia paremmin sidosryhmät eri sektoreilta valtakunnanlaajuisesti.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Ruokaviraston toiminta ulottuu useisiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (SDG) ja keskeisimmiksi tulossopimuksessa nostettiin tavoitteet 2. Ei nälkää, 3. Terveyttä ja hyvinvointia, 8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 12. Vastuullista kuluttamista, 13. Ilmastotekoja ja 15. Maanpäällinen elämä. Tavoitteet ja viraston toimialan tehtävät kietoutuvat toisiinsa ja myös muihin SDG-tavoitteisiin, joten analysointi tästä näkökulmasta on haastavaa ja vastuullisuusraportointia kehitetään lähivuosina.

SDG 2 -tavoitteen (Ei nälkää) osalta virastossa parannettiin nykyaikaisten viestintäkeinojen käyttöä perinteisten kouluttamisen ja neuvonnan rinnalla erityisesti osana elintarvikkeiden markkinoinnin valvontaa. Tarkoituksena oli, että tieto ja valistus ruokaturvasta ja ruoan ravitsemuksellisesta laadusta saavuttaisi mahdollisimman laajasti kuluttajia. Lisäksi viraston tehtäviin kuului vähävaraisten ruoka-avun rahoituksen toimeenpano.

SDG 3 – tavoite (Terveyttä ja hyvinvointia) on viraston toiminnan ydintä ja erityisesti työskenneltiin elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi, ihmisten ja eläinten välillä tarttuvien tautien eli zoonoosien torjumiseksi sekä terveellisen ruokavalion edistämiseksi. Myös mikrobilääkeresistenssin lisääntymistä eläimissä torjuttiin.

SDG 8 -tavoitetta (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua) edistettiin tukemalla maaseudun elinkeinoja ja elintarvikevientiä. Suomalaisen elintarviketuotannon vahvuuksista alettiin myös koota ja julkaista tietoa, jotta kotimaisen tuotannon kysyntä ja vienti lisääntyisivät.

SDG 12 -tavoite (Vastuullista kuluttamista) pitää sisällään vastuullista kuluttamista tukevat vastuulliset tuotantotavat. Tätä tavoitetta virasto tuki lukuisilla toimenpiteillä, jotka liittyvät mm. kiertotalouteen, materiaalitehokkuuteen, muovitiekartan toimenpiteisiin, eläinten hyvinvoinnin parantamiseen, petoksellisen toiminnan torjuntaan ja vastuullisen toiminnan vahvistamiseen yrityksissä sekä kansalaisten tiedonsaannin parantamiseen esimerkiksi eläintilanteesta ja mikrobilääkeresistenssistä.

SDG 13-tavoite (Ilmastotekoja) kytkeytyy tiiviisti edelliseen tavoitteeseen, mutta maataloustukiehtojen valvonnalla lienee suurin vaikuttavuus tavoitteen edistämiseksi. Lisäksi ilmastoteoista voi mainita materiaalitehokkuuden kehittämistä tukevat toimenpiteet jätealan strategiaryhmässä, mm. ravinteiden turvallisen kierrättämisen edistämiseksi. Virastolla on myös pitkät perinteet oman hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtäävässä *Green Office* -ohjelmassa.

SDG 15 -tavoite (Maanpäällinen elämä) tavoittelee maaekosysteemien suojelua ja luonnon monimuotoisuutta, joihin viraston tehtäväkentässä on runsaasti vaikutusmahdollisuuksia. Vaikuttavinta oli EU-tukiin liittyvien ehtojen valvominen, mutta myös luonnonmukaisen tuotannon lainsäädännön sekä siemenlain, kasvinterveysasetuksen ja kasvien lisäysaineistoja koskevien säädösten noudattamisen valvonta tähtäävät osaltaan tavoitteen saavuttamiseen.

Hallitusohjelman (HO) tavoitteet

Ruokavirasto sai Marinin hallitusohjelmassa mainittuihin tehtäviin rahoitusta vuosille 2020-2024 seuraavasti:

- Eläinsuojeluasiamiehen viran perustaminen, 500 000 euroa (2020: 100 000 euroa)
- Eläintautien torjuntaa edistävä tiedotus, koulutus ja varautuminen sekä rekisterien kehittäminen, 2 570 000 euroa (2020: 750 000 euroa)
- Tietojärjestelmien kehittäminen, 5 000 000 euroa (2020: 1 750 000 euroa)
- Elintarvikeviennin edistäminen, 5 000 000 euroa (2020: 1 000 000 euroa)

Eläinsuojeluasiamies

Eläinsuojeluasiamiehen virka perustettiin ja täytettiin 1.9.2020 lähtien sijoituspaikkanaan Seinäjoki. Eläinsuojeluasiamies on itsenäinen ja riippumaton toimija. Ruokaviraston virkamiehenä asiamiehelle tarjottiin viraston hallinnolliset palvelut ja varmistettiin muut työn tekemisen edellytykset.

Eläinsuojeluasiamies aloitti työskentelyn tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnassa, seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnassa sekä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunnassa. Hän on antanut useita mediahaastatteluita, pitänyt esitelmiä ja tavannut sidosryhmiä, mm. kertoakseen eläinsuojeluasiamiehen työnkuvasta ja ottanut kantaa ajankohtaisiin eläinten hyvinvoinnin kysymyksiin. Lisäksi päivitettiin eläinsuojeluasiamiehen logo ja visuaalinen ilme, suunniteltiin viestintämateriaalit ja käynnistettiin verkkosivujen suunnittelu sekä aloitettiin toiminta sosiaalisessa mediassa. Eläinsuojeluasiamies on tehnyt myös lausuntoja eläinten hyvinvointiin vaikuttaviin lakimuutosesityksiin.

Eläintautien torjuntaa edistävä tiedotus, koulutus ja varautuminen sekä rekisterien kehittäminen

Koronaviruksen leviäminen aiheutti poikkeustilanteen, joka muutti niin Ruokaviraston kuin yhteistyökumppaneidenkin toimintaedellytyksiä ja toiminnan painopisteitä väliaikaisesti. Akuutit toimenpiteet kohdistettiin uuden tartuntataudin leviämisen torjuntaan ja yhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamiseen, ja toisaalta esimerkiksi maan rajat ylittävän matkailun hiivuttua päätettiin matkailijoille suunnattua viestintää käytännöllisyyden ja viestinnän parhaan vaikuttavuuden vuoksi lykätä. Myös aiemmille vuosille afrikkalaisen sikaruton torjuntaan myönnettyjä varoja siirtyi vuodelle 2020, ja niitä voitiin alkuvuonna käyttää osittain samoihin toimenpiteisiin, joihin hallitusohjelman toimeenpanemiseksi myönnettyjä varoja olisi käytetty. Sen vuoksi vuodelle 2020 tarkoitettu hallitusohjelmärahoituksesta osa siirtyy vuodelle 2021.

Vakavien eläintautien torjunnan tehostamisessa keskityttiin afrikkalaisen sikaruttoon niin että ao. viestintää kohdistettiin erityisesti luonnossa liikkuville havaintojen ja näytteiden saamiseksi kuolleista luonnonvaraisista eläimistä. Matkailijaviestinnän tehostaminen siirrettiin myöhemmäksi. Maantiekylttien pystytystä valmisteltiin, mutta toteutus viivästyi erityisesti koronan voimakkaasta vaikutuksesta matkailu- ja ravitsemisalalan resursseihin, joten liikenneasemien kylttien pystytyksessä ei merkittävästi edetty. Ruokavirasto järjesti yhdessä aluehallintovirastojen kanssa sarjan afrikkalaisen sikaruton torjuntaa tehostavia valmiusharjoituksia (Potsi 2020). Mukana oli myös muita viranomaistahoja ja elinkeinon toimijoita.

Salmonellan tartuntalähteiden selvittämistä edistettiin aiemmin löydettyjen salmonellakantojen kokogenomisekvensoinnilla (WGS). Turkiseläinten roolin selvittäminen salmonellatartuntojen lähteenä keskeytettiin koronatilanteen takia. Selvitystä jatketaan, kun koronatilanne mahdollistaa käynnit turkiseläintarhoilla. Myös erillisrahoitetun VN-TEAS -hankkeen puitteissa aloitettiin salmonellan tartuntalähteiden tarkempi selvittäminen, tämä työ eteni suunnitelmien mukaisesti. Salmonellan torjuntaa tehostettiin uusimalla aluehallintovirastojen käyttämä epidemiologisen selvityksen lomake sekä tekemällä tiivistä yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa salmonellatapausten selvittämiseksi. Ruokavirastoon palkattiin asiantuntija kehittämään saneeraus- ja desinfektio-osaamista, erityiskohtena salmonellatapausten torjunnan tehostaminen.

Eläintautien torjunnassa oleellisten eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekistereiden sekä eläinrekistereiden tietosisältöä parannettiin ja ajantasaistettiin hallitusohjelmärahoituksella palkatun määräaikaisen suunnittelijan avulla. Lisäksi tehtiin nykyisten eläinrekistereiden tietojen ja toiminnallisuuksien muutostarpeiden kartoitus eläintautien torjunnan kannalta, sekä suunnitelma muutosten toteutuksesta rekistereihin 2021. Koirarekisterin suunnittelutyötä ei kyetty aloittamaan, koska osaavat henkilöstöresurssit tarvittiin muihin kriittisiin tehtäviin, mm. useaan samanaikaiseen tietojärjestelmän kehittämistyöhön, esim. nautarekisteriin.

Tietojärjestelmien kehittäminen

EU:n maatalouspolitiikan uuden ohjelmakauden ja sitä edeltävän siirtymäkauden valmistelu mittavine tietojärjestelmämuutoksineen toteutettiin onnistuneesti (erillisrahoitusta saaneiden tietojärjestelmähankkeiden toteuma on liitteessä 2).

Työ aloitettiin valmistautumalla EU-rahoituskausien väliseen siirtymäkauteen järjestelmille asetettujen vaatimusten ja teknisen toteutuksen kannalta sekä arvioimalla siirtymäkauden vaikutuksia ja jatkotoimenpiteitä. Lisäksi suunniteltiin ja toteutettiin ELY-keskusten ja Leader-ryhmien koulutusta, viestintää ja ohjeistusta siirtymäkauden toimenpiteistä sekä siirtymisestä rahoituskausien välillä. Hyrrä-järjestelmän valmistelua hidastivat alkutuotannon ja maatalouden yritysten väliaikaisten tukien toteutukset. Siirtymäkauden vaatimia Hyrrä-verkkoasiointipalvelun muutoksia toteutettiin eri hakemustyypeille asetetussa aikataulussa siten, että ensimmäiset hakemustyyppien muutokset olivat vietävissä tuotantoon tammikuussa 2021.

Keväällä Hyrrässä haettavaksi avatun maaseutuyritysten ja maatalouden alkutuotannon väliaikaisten tukien toteutuksiin tehtiin tarvittavia muutoksia loppuvuodesta voimaan tulleiden säädösmuutosten aikataulussa. Maaseutuyritysten avustuksen hakemisen voimassaoloaika jatkettiin samalla 30.6.2021 saakka. Lisäksi valmistauduttiin em. väliaikaistukien ja päivittäistavarakauppal palveluavustuksen jälkiseurannan toteutukseen sekä tuotantoon siirtoon.

Sampo-järjestelmän ja markkinajärjestelmien uudistamisen esiselvitykset käynnistyivät elokuussa. Sampo-järjestelmän esiselvitys valmistuu alkuvuonna 2021. Markkinajärjestelmä uudistuksen nykytila ja tavoittila selvitetiin ja sanastot ovat valmiit. Käsittemallien ja tietovirtakuvauksien teknistä dokumentaatiota tehtiin. Markkinajärjestelmien esiselvitykseen käytettiin vuonna 2020 yhteensä 40 000 euroa, mikä koostui konsulttipalveluiden ostosta. Toimeenpanon valmistelu siirtymäkaudelle aloitetaan EU-rahoituspäätöksen ja elvytyspaketin varmistuttua sekä siirtymäkauden säädösten ja tukien toimeenpanon vahvistuttua.

Eläinvalvonnan sovellusta ja Tukisovellusta kehitettiin teknisesti uuden ohjelmakauden vaatimuksia vastaaviksi. Eläinvalvonnan hankkeessa hallitusohjelmarahoitusta käytettiin täydentävien ehtojen koordinoinnin suunnitteluun tiedossa olleiden ehtojen osalta.

Maastotietojen keruu -sovellus sekä valokuvasovellus toteutettiin kesän maastotietojen keruuta varten. Tietoja kerättiin noin 1 000 lohkolta ja niitä käytetään satelliittiaineistojen perusteella tehtävien analyysien opetusaineistona. Kerättyjen kasvukuvien perusteella arvioitiin tekoälyn mahdollisuuksia kasvintunnistukseen. Tulokset ovat alustavia, mutta selvä potentiaali on olemassa. Peltolohkokorekterin kehittämisessä työstettiin kolmea erillistä kehittämiskohdetta: INSPIRE direktiivin toimeenpano, konenäkö ja laserkeilaus. Näihin käytettiin 103 000 euroa.

Selvityspyyntösovellus rakennettiin pilottikäyttöön ja selvityspyyntöprosessia pilotoitiin niin, että järjestelmä voidaan viedä tuotantoon vuonna 2021. Jatkokokeitusta viljelijälle suunnattuun mobiiliapplikaatioon aloitettiin. Tuotantokäyttö on kesällä 2021. Monitoroinnin taustajärjestelmät pystytettiin ja otettiin käyttöön ja analyysijärjestelmä saatiin toimimaan niin, että sen avulla voidaan tuottaa koko maan kattavaa tietoa.

Maataloustukien ja monitoroinnin osalta hallitusohjelmärahoitusta käytettiin yhteensä neljän ihmisen henkilöstökuluihin.

Elintarvikeviennin edistäminen

Hallitusohjelmärahoituksella palkattiin kahdeksan (8) henkilöä viennin edistämistehtäviin. eCert-järjestelmää kehitettiin niin, että kohdemaiden turvapaperille tulostettavia vientitodistuksia voidaan sähköistää. Järjestelmän käyttöönottoon, ylläpitoon ja kouluttamiseen tarvitaan voimavaroja.

Vientiyrityksille ja valvojille suunnattuja palveluja, viestintää ja verkkosivuja kehitettiin asiakkaiden kannalta entistä toimivammiksi. Markkinoillepääsyä edistettiin yritysten esitysten mukaisesti. Useita vientiselvityksiä valmistui ja ne toimitettiin kohdemaihin (Kiina mallas; Etelä-Korea äidinmaidonkorvike ja voi; Taiwan sianliha; Vietnam sianliha ja siipikarjanliha). Myös muita kohdemaiden viranomaisten pyytämiä selvityksiä laadittiin (mm. kuorimunien vientiehtoihin liittyvä eläintautiselvitys Etelä-Koreaan; lintuinfluenssakuvaus *free range* -kuorimunien vientihyväksynnän saamiseksi ja ASF- ja AI -regionalisointiin liittyvät lisäselvitykset Singaporeen; kasviöljyn vientiselvitys Kiinaan; lihaselvitys Japaniin; ja selvitys Suomen Covid 19-tilanteesta Etelä-Koreaan). Vienninedistämistyön tuloksena suomalainen siipikarjanliha, kananmunat ja munatuotteet saivat vientiluvan Singaporeen.

Koronapandemian vuoksi markkinoillepääsyyn ja viennin ylläpitoon liittyviä kolmasmaa-auditointeja peruuntui. Etelä-Korean viranomaisen suoritti viennin ylläpitoon liittyvän asiakirja-auditoinnin sianliha-, maito- ja varastolaitoksiin ja sen tuloksena vienti suomalaisista laitoksista voi jatkua normaalisti. Kiina teki koronaan liittyvän videoauditoinnin sianliha- ja kala-alan laitoksiin. Auditointi sujui hyvin ja vienti voi jatkua. Kiinan viranomaisten joulukuussa 2019 tekemän siipikarjanlihan markkinoillepääsyauditoinnin raporttiin vastattiin ja vientiprotokollaneuvottelut jatkuvat tähdäten vientilaitosten rekisteröintiin. Sianlihan vientilaitosten neljän vuoden välein tehtävä rekisteröinti suoritettiin keväällä. Kiinaan on esitetty uusia vientilaitoksia (liha, maito, varastolaitoksia) vientihyväksyntää varten.

Euraasian talousliiton valvontajärjestelmän puitteissa useat Venäjältä ja Valko-Venäjältä saadut rehuja ja kalastustuotteita sekä eläinlääkintötodistusten aitoutta koskevat selvityspyynnöt työllistivät. Viranomaisten asettamia väliaikaisia laitosten tuontirajoituksia saatiin purettua selvitystyön ansiosta. Venäjän otettua Traces-järjestelmän käyttöön syksyllä 2019 käyttöönotosta pidettiin koulutustilaisuuksia ja ratkottiin käyttöönottoon liittyviä haasteita toimijoiden ja Venäjän viranomaisten kanssa.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Ruokaviraston toiminnan vaikuttavuus koostui hallinnonalan yhteiskunnallisten tavoitteiden tukemisesta, viraston vastuulla olevien siirtomenojen vaikuttavuudesta ja virastolle lainsäädännössä annettujen tehtävien menestyksellisestä hoitamisesta. Tässä kuvataan sitä viraston toimintaa, jolla se tuki maaja metsätalousministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita (A1–A4). Yksityiskohtainen kuvaus näiden tavoitteiden, osatavoitteiden ja niihin kytkettyjen toimenpiteiden toteumasta on esitetty liitteessä 1.

A1 Vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukyky paranee

Ruokavirasto tuki onnistuneesti ruokajärjestelmän toimintaa, myös koronapandemian aiheuttamassa erityistilanteessa. Elintarvikkeiden turvallisuus ja saatavuus saatiin menestyksekkäästi turvattua. Myös vaarallisten eläintautien ja kasvituhoojien sekä eläinten hyvinvoinnin tilanne säilyi maasamme hyvänä. Elintarvikevalvonnassa painotettiin erityisesti elintarvikkeiden markkinoinnin ja kalan jäljitettävyyden valvontaa. Salmonellavalvonnan ohjeistusta parannettiin ja tartunnan lähteiden selvittämistä tehostettiin. Elintarvikeketjun rikollisuuden ja petosten torjuntatyön organisoimisessa päästiin hyvään alkuun. Työ tukee ruokajärjestelmän luotettavuutta ja oikeudenmukaisuutta. Ruokavirasto toimeenpani aktiivisesti elintarvike-, kasvinterveys- ja siemenvälvönnyksen uusien säädösten toimeenpanoa. Suuri yhteinen ponnistus oli elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman (VASU) päivittäminen ja modernisointi. Virasto osallistui kansainvälisen kasvinterveysvuoden toteuttamiseen, joka onnistui hyvin koronapandemiasta huolimatta.

A2 Uudistuva ja kestävä luonnonvaratalous lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä

Ruokavirasto vahvisti perustoiminnallaan luonnonvaratalouden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Maaseudun yritys-, rakenne- ja hanketukien avulla luotiin onnistumisen edellytyksiä maaseudun liiketoiminnoille. Vastavasti eläin- ja kasvinterveyden valvonnoilla ennaltaehkäistiin luonnonvaroihin kohdistuvia uusia uhkia ja riskejä.

A3 Monipuolinen yritystoiminta ja menestyvä maaseutu, monipaikkaisuus ja verkostot vahvistavat yhteiskuntaa

Maatalouspolitiikan onnistuneella toimeenpanolla vahvistettiin kotimaisen ruoantuotannon kilpailukykyä ja maaseudun elinvoimaisuutta. Maatalouden kannattavuuden ollessa heikko viljelijätukien merkitys toimeentulon ja maataloustoiminna kehittämisen kannalta kasvaa. Rakennetukien avulla tuettiin nuorten viljelijöiden sukupolvenvaihdoksia, joita tällä hetkellä tehdään Suomessa tarpeeseen nähden liian vähän.

A4 Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta

Paikkatieto-osaamisen ja tiedon jakamisen käytäntöjä jatkettiin säännöllisesti kokoontuvan paikkatietofoorumien avulla. Paikkatietoratkaisujen yhtenäistämistä ja yhteisten paikkatietomenetelmien ja välineiden käytön edistämistä ja suunnittelua jatkettiin. Yhteisten teknisten ratkaisujen näkökulmasta merkittävää tekemistä suunniteltiin osaksi B3-tavoitteita (Digitaaliset ratkaisumme ovat käyttäjälähtöisiä ja tietovarantomme ovat yhteensopivia, luotettavia ja niitä hyödynnetään tehokkaasti) etenkin tuleville vuosille.

Koronaan liittyvän työn yhteiskunnallinen merkitys

Ruokaviraston tehtävät ovat osa yhteiskunnan toiminnan ja turvallisuuden kannalta elintärkeitä toimintoja. Tämä leimasi viraston toimintaa kaikilla toimialoilla. Ruokavirasto onnistui hoitamaan keskeiset tehtävänsä maaseutuhallinnossa ja elintarvikeketjun turvallisuuden ja laadun varmistamisessa hyvin myös pandemiatilanteessa ja osallistui koronavirustilanteen valtakunnalliseen hoitoon aktiivisesti varmistaen varsin onnistuneesti toimialan yritysten toimintaedellytyksiä ja maamme huoltovarmuutta.

Erityisenä saavutuksena tilanteessa voidaan pitää sitä, että lihantarkastus, siementen sertifiointi ja koronatuokien maksatus hoidettiin ongelmitta. Ensiarvoisen tärkeää oli, että kaikki viljelijätuet, maaseudun kehittämistuet ja markkinatuet saatiin maksettua ennalta laaditussa aikataulussa. Kausityöntekijöiden vaikeaan saatavuuteen saatiin välttävä ratkaisu haasteellisessa tilanteessa. Virasto pystyi tarjoamaan korkeaa asiantuntemustaan ja laboratoriokapasiteettia valtakunnallisesti tärkeään koronatestaukseen, jonka edellyttämä laboratorioanalytiikka pystytettiin nopeassa aikataulussa yhteistyössä Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Nopean riskinarviointimenetelmän avulla tuettiin elintarviketurvallisuus- ja eläintautiriskien hallintaa. Kokonaisuutena Ruokaviraston kriisivalmius ja perusprosessien sujuvuus osoittivat toimivuutensa, mikä vaikutti merkittävästi siihen, että pandemian vaikutukset ovat jääneet hallinnonalalla ja viraston toimialalla varsin maltillisiksi.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Ruokaviraston tilinpäätöksessä arvioidaan siirtomenojen vaikuttavuutta virastolle tilijaottelussa osoitettujen momenttien osalta. Määrärahojen käyttö on taulukoitu luvussa 2 Talousarvion toteutumalaskelma. Toimintakertomuksen liitteenä 3 on yksityiskohtaiset kuvaukset siirto- ja sijoitusmenoista. Taulukossa 3 on esitetty siirtotalouden kulut ja tuotot niiden momenttien osalta, joille on asetettu tavoite vuodelle 2020.

Ruokaviraston vastuulla olevat siirto- ja sijoitusmenot liittyivät:

- maataloustoimintaan (mm. erilaiset toiminnan aloittamiseen, lopettamiseen ja tulonmuodostukseen liittyvät tuet);

- maaseudun elinkeinojen kehittämiseen ja tukemiseen;
- ympäristö- ja luomukorvauksiin;
- luonnonhaittojen korvaamiseen;
- eläinten terveyteen ja hyvinvointiin; sekä
- vähävaraisten ruoka-apuun.

Suurimmat siirtotalouden rahamäärät liikkuivat EU-tulotuessa ja EU-markkinatuessa (noin 518 milj. euroa), luonnonhaittakorvauksissa (noin 541 milj. euroa), maa- ja puutarhatalouden kansallisessa tukemisessa (noin 323 milj. euroa) sekä ympäristö- ja luomukorvauksissa (noin 246 milj. euroa). Erilaisina maaseudun elinkeinojen toimintaedellytyksiä turvaavina tukimuotoina ja avustuksina, kuten aloittamis- ja investointiavustukset, luopumistuet ja -eläkkeet sekä maaseudun ja ruokaketjun kehittäminen, maksettiin noin 350 miljoonaa euroa. Eläinten hyvinvointikorvausten määrä oli noin 63 milj. euroa.

Tukien, korvausten ja avustusten avulla mahdollistettiin maatalouselinkeinojen harjoittamista, kehitettiin maaseutualueiden elinkeinoja ja yrityksiä, ja korvattiin esimerkiksi luonnoneläinten tai -ilmiöiden aiheuttamia vahinkoja erilaisille toimijoille. EU- ja kansallisten tukien keskeisenä tarkoituksena oli turvata maatalous- ja puutarhatuotannon jatkuminen varmistamalla tuotannon kannattavuus ja jatkuvuus sekä mahdollistamalla tuotannon harjoittaminen kestävästi ja ympäristöystävällisesti.

Monen tukimuodon kuten ympäristökorvauksien, vähävaraisten ruoka-avun ja eläinten hyvinvointiin liittyvien korvausten, taustalla oli vastuullisuuden korostaminen – joko vastuullisiin tuotantotapoihin kannustaminen tai esim. köyhyyteen liittyvän nälän vähentäminen. Lisäksi rahoitusta suunnattiin erilaisten eläin- ja kasvitautien leviämisen estämiseen ja toisaalta erilaisista taudeista, kuten koronapandemiasta, aiheutuneita haittoja voitiin tasata aotuilla.

Taulukko 3. Siirtotalouden tuotot ja kulut.

1 000 euroa	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA -KULUT			
Siirtotalouden tuotot	4 116	3 900	4 079
Siirtotalouden kulut	9 743	9 200	9 098

30.20.01.2 Tekninen apu, 30.20.20.2 Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot, 30.20.62.1 ja 419.30.20.62.1 Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet ydintoiminnoittain toteutuivat taulukossa 4 esitetyllä tavalla. Taulukkoon 5 on koottuna toiminnallista tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Laskennassa suoritteena ts. tuotoksena on käytetty osittain htv-toteumia, joiden osalta virasto pyrkii kehittämään tuotosten määrän muutosta paremmin kuvaavia suoritteita.

Taulukko 4. Ruokaviraston kustannukset, tuotot ja henkilötyöpanos vuosina 2019 ja 2020¹.

Ydintoiminto	Toteuma 2019			Tavoite 2020			Toteuma 2020		
	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Maatalous	16 613	513	128	16 763	606	134	14 279	562	116
Maaseudun kehittäminen	7 802	1 686	69	8 472	1 528	70	7 432	1 262	69
Metsätalous	536	9	6	490	8	6	560	8	6
Elinkeinokalatalous	704	251	7	527	243	6	591	115	7
Riistatalous	185	1	2	202	0	2	306	1	3
Porotalous	0	0	0	97	0	0	0	0	0
Elintarviketurvallisuuden valvonta	26 639	15 339	239	27 211	15 477	231	24 900	14 438	242
Elintarviketurvallisuuden laboratoriopalvelut ja riskinarviointi	10 521	349	116	9 714	306	106	9 997	387	114
Elintarviketurvallisuuden tieteellinen tutkimus	151	59	2	113	59	2	275	112	1
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	10 490	2 794	79	10 762	2 759	76	9 571	2 668	65
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin laboratoriopalvelut ja riskinarviointi	12 091	1 165	128	12 487	1 079	140	12 094	1 005	136
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tieteellinen tutkimus	1 225	386	12	1 075	303	10	1 025	397	10
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden valvonta	8 106	3 099	77	8 446	3 341	78	7 694	3 373	83
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden laboratoriopalvelut ja riskinarviointi	4 343	1 044	50	4 739	1 018	50	4 054	1 219	50
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden tieteellinen tutkimus	143	138	1	127	58	0	327	121	4
FEAD vähävaraisten apu	4 491	4 384	4	4 244	4 115	4	4 457	4 371	4
Ulkoiset IT-palvelut	2 886	2 730	47	2 888	2 800	44	3 331	2 159	43
Yhteensä	106 926	33 948	967	108 356	33 700	957	100 893	32 198	953

¹ Ei sisällä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistoa eikä ulkoisten IT-palveluiden lukujen osalta läpilaskutuksen kustannuksia ja tuottoja.

Taulukko 5. Toiminnallista tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Tunnusluku	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
Maatalous ja maaseudun kehittäminen			
Sähköinen tukihakuprosentti			
- Pinta-alaperusteiset tuet	94	94	94
- Yritys-, hanke ja rakennetuet	93	94	95
2014-2020 Yritys-, hanke- ja rakennetukivarojen			
- Sidontaprosentti	85	100	96
- Maksuprosentti sidonnoista	65	80	71
- Maksuprosentti rahoitussuunnitelmasta	56	70	68
Laadunhallinta ja sen kehitys			
Asiakastytyväisyyskysely ¹	3,37	3,5	..
Ulkopuolisen rahoituksen hankehakemukset ²	13	15	23
- joista hyväksytyt rahoituspäätökset (%)	54	30	39
Sähköisten palveluiden häiriöttömyys (%) ³			
- Ruokavirasto.fi	100	98	100
- Eläintietojärjestelmä	99,9	98	99,9
- Oiva	100	98	100
- Vipu	100	95	100
- Hyrrä	100	95	100
- ELMO	99,7	95	100
Viestintään liittyviä tunnuslukuja			
Vuorovaikutus ja viestintä (VMBaro)	3,27	-	3,31
Ruokavirasto.fi-sivusto			
- Saavutettavuusarvosana (max 100)	97,2	97,2	93,4
- Sivustolla kävijä saa tarvitsemansa tiedon kokonaan tai osittain (%)	64	64	64
PR Barometer -viestintätutkimus ⁴			
- Median yleinen tyytyväisyys yhteistyöhön (1-10)	7,7	-	-
- Organisaation maine (1-10)	7,72	-	-
- Luotettavuus (1-10)	8,57	-	-
Palvelusopimusten toteuma (%) ⁵	98	98	87,5

¹ Tulos asiakkaiden kanssa käydystä verkkoavoriihestä 2019

² Tunnusluku koskee tieteellisen tutkimuksen rahoituspäätöksiä

³ Tarkoitetaan lueteltujen sähköisten palveluiden todellista, teknistä käytössä oloaika suhteessa tavoiteltuun käytössä oloikaan (%)

⁴ PR Barometer on Taloustutkimus Oy:n toteuttama tutkimus järjestöjen ja julkishallinnon organisaatioiden viestinnästä. Tutkimus selvittää toimittajien käsityksiä yksittäisten organisaatioiden maineesta ja menettelytavoista mediasuhteiden hoitamisessa. PR-Barometri toteutetaan joka toinen vuosi ja 2020 oli väli vuosi.

⁵ Ulkoisten asiakasvirastojen palvelusopimuksissa suunniteltu Ruokaviraston tuottaman htv-määrä verrattuna toteumaan

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Tuottavuuden ja taloudellisuuden laskennassa käytettiin Tilastokeskuksen käyttämää parivuosislaskentamallia, jossa tuottavuus lasketaan tuotos- ja työpanosindeksien avulla. Tuotosindeksi lasketaan suoritteiden lukumäärien ja kustannusosuuksien muutoksen avulla.

Tuotosindeksin laskentaa varten viraston tuotokset ryhmiteltiin taulukossa 6 esitettyihin tunnuslukuihin tai suoriteryhmiin.

Tuotosindeksi nousi yhteensä 3,0 %. Suoritemäärät ja niiden muutokset on eritelty tarkemmin kappaleessa 1.5.1.

Työpanosindeksi lasketaan henkilötyövuosien määrän muutoksen avulla. Laskennassa käytettävät vertailukelpoiset henkilötyövuodet laskivat edellisvuodesta 14 henkilötyövuodella taulukon 7 mukaisesti.

Viraston tuottavuus kasvoi toimintavuonna 4,6 prosenttia edellisvuoden tasta taulukon 8 mukaisesti.

Taulukko 6. Tuotosindeksin laskentaan käytetyt tunnusluvut ja suoritteet sekä niiden kustannusosuudet.

Tunnusluku/Suorite	Määrä 2019	Osuus (%) 2019	Määrä 2020	Osuus (%) 2020	Muutos 2019-2020
Maatalous (htv)	128	15,5 %	116	14,2 %	-1,5 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	96	11,6 %	90	10,4 %	-0,7 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	32	4,0 %	26	3,7 %	-0,8 %
Maaseudun kehittäminen (htv)	60	5,9 %	70	6,1 %	0,9 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	49	4,8 %	51	5,5 %	0,2 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	11	1,1 %	8	0,6 %	-0,3 %
Maaseutuverkostoyhteistyö (htv)	9	1,4 %	11	1,3 %	0,3 %
Metsätalous (htv)	6	0,5 %	6	0,6 %	0,0 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	3	0,3 %	3	0,3 %	0,0 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	3	0,2 %	3	0,2 %	0,0 %
Elinkeinokala-, riista- ja porotalous (htv)	9	0,8 %	10	0,9 %	0,1 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	7	0,6 %	7	0,6 %	0,0 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	2	0,2 %	3	0,2 %	0,1 %
Tieteellinen tutkimus	86	1,4 %	104	1,6 %	0,3 %
- Tieteelliset referoidut julkaisut (kpl)	29		49		
- Muut tieteelliset julkaisut (kpl)	5		5		
- Muut julkaisut (kpl)	52		50		
Elintarviketurvallisuuden valvonta		34,8 %		34,6 %	
Laboratoriotutkimukset (kpl)	149 832	9,8 %	167 230	9,9 %	1,1 %
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	74	7,4 %	79	7,9 %	0,5 %
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	2 890	5,8 %	2 407	3,5 %	-0,9 %
Lihantarkastus (1 000 kg)	388 361	11,7 %	400 600	13,3 %	0,4 %
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta		21,1 %		21,5 %	
Laboratoriotutkimukset (kpl)	181 016	11,3 %	192 707	12,0 %	0,7 %
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	48	4,7 %	54	7,0 %	0,7 %
Valvonnan toimenpiteet	2 035	5,1 %	1 583	2,5 %	-0,9 %
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys		11,6 %		11,6 %	
Laboratoriotutkimukset (kpl)	47 742	4,1 %	55 297	4,0 %	0,6 %
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	35	3,6 %	42	4,0 %	0,7 %
Valvonnan toimenpiteet (kpl) sis. tarkastukset	5 212	4,0 %	5 650	3,6 %	0,3 %
FEAD-vähäraisten apu (htv)	4	4,2 %	4	4,4 %	0,0 %
Ulkoiset IT-palvelut (htv)	47	2,7 %	43	3,3 %	-0,3 %
YHTEENSÄ		100 %		100 %	3,0 %

* Suoritteiden kustannusosuudet on laskettu kustannuslaskennan avulla

Taulukko 7. Työpanosindeksi ja henkilötyövuositoteumat.

TYÖPANOSINDEKSI	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Muutos 2019- 2020
Henkilötyövuositoteutuma	967	953	-1,4 %

Taulukko 8. Tuottavuusindeksi.

PARIVUOSIVERTAILU	2019 toteuma	2020 toteuma
Tuottavuusindeksi	100,0	104,6

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Taloudellisuus lasketaan kustannus- ja tuotosindeksien avulla. Kustannusindeksin laskennassa kustannukset jaettiin palkka- ja muihin kustannuksiin. Vertailuvuoden kustannukset deflatoitiin Tilastokeskuksen laatiman julkisten menojen hintaindeksin perusteella, jolloin kustannuksista saatiin poistettua inflaation vaikutus. Palkkamenojen inflaatio oli toimintavuonna 1,02 prosenttia ja muiden kustannusten deflatoinnissa käytetty tavaroiden ja palveluiden inflaatio 1,01 prosenttia.

Ilman deflatointia kustannukset laskivat 5,6 % ja inflaation vaikutuksen eliminoinnin jälkeen kustannukset laskivat 6,9 % taulukon 9 mukaisesti. Kustannustason nousuun vaikuttaneita kulujen muutoksia on käsitelty kappaleessa 1.7.2.

Viraston taloudellisuus kasvoi 10,7 % taulukon 10 mukaisesti. Tuotosindeksin vaikuttaneita tekijöitä on käsitelty kappaleessa 1.4.1. ja 1.5.1. Kulujen muutoksia on käsitelty kappaleessa 1.7.2.

Taulukko 9. Kustannusindeksi.

	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Muutos 2019-2020
KUSTANNUSINDEKSI			
DEFLATOIMATTOMANA			
PALKKAKUSTANNUKSET (1 000€)	61944	58906	-4,9 %
MUUT KUSTANNUKSET (1 000€)	44982	41987	-6,7 %
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ (1 000€)	106926	100893	-5,6 %
DEFLATOITUNA			
PALKKAKUSTANNUKSET (1 000€)	61944	57827,8	-6,6 %
MUUT KUSTANNUKSET (1 000€)	44982	41748,2	-7,2 %
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ (1 000€)	106926	99576,0	-6,9 %
KOKONAISPANOSINDEKSI	100	93,1	

Taulukko 10. Taloudellisuusindeksi.

PARIVUOSIVERTAILU	2019 toteuma	2020 toteuma
Taloudellisuusindeksi, ilman IT-muutosta		
Taloudellisuusindeksi	100,0	110,7

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui taulukossa 11 esitetyllä tavalla.

Taulukko 11. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2020.

	Maksuperustelaimukaiset julkisoikeudelliset suoritteet		Maksuperustelaimukaiset liiketaloudelliset suoritteet				Maksullinen toiminta yhteensä 2020				Kilpailutilanteissa markkinoilla tapahtuvan toiminnan tuloslaskelma
	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2020	Tavoite 2019	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020	
			<i>Hintatuet</i>	<i>Muut liiketaloudelliset</i>	<i>Hintatuet</i>	<i>Muut liiketaloudelliset</i>					
TUOTOT											
Maksullisen toiminnan tuotot											
- maksullisen toiminnan myyntituotot	19 725	19 557	685	3 046	562	2 382		23 456		22 502	158
- maksullisen toiminnan muut tuotot	41	70	0	11	1	13		52		83	0
tuotot yhteensä	19 767	19 627	686	3 057	563	2 395	24 976	23 510	23 835	22 585	158
KOKONAISKUSTANNUKSET											
Erilliskustannukset											
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	141	97	74	235	75	296		450		468	1
- henkilöstökustannukset	9 258	9 163	715	1 771	697	1 152		11 744		11 012	122
- vuokrat	734	629	15	291	11	226		1 040		866	1
- palvelujen ostot	3 973	3 787	34	874	34	798		4 881		4 619	1
- muut erilliskustannukset	218	151	0	98	0	8		316		159	0
- ELY- keskuksen kustannukset	1 057	1 061	0	0	0	0		1 057		1 061	0
erilliskustannukset yhteensä	15 382	14 888	838	3 269	818	2 480		19 489		18 186	125
Osuus yhteiskustannuksista											
- tukitoimintojen kustannukset	5 013	6 102	816	667	638	522		6 496		7 262	19
- poistot	647	984	78	64	73	60		789		1 117	0
- korot	28	0	5	4	0	0		37		0	0
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0	0		0		0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5 688	7 086	899	736	711	582		7 323		8 378	19
Kokonaiskustannukset yhteensä	21 069	21 974	1 737	4 005	1 529	3 062	25 976	26 811	24 835	26 565	144
KUSTANNUSVASTAAVUUS	94 %	89 %	39 %	76 %	37 %	78 %	96 %	88 %	96 %	85 %	110 %
(TUOTOT-KUSTANNUKSET)	-1 302	-2 347	-1 052	-948	-966	-667	-1 000	-3 301	-1 000	-3 980	14
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	-1 302	-2 347	1 000		900		1 000	1 000	1 000	900	0
KUSTANNUSVASTAAVUUS			-52	-948	-66	-667		-2 301		-3 080	14
HINTATUEN JÄLKEEN	94 %	89 %	97 %	76 %	96 %	78 %	100 %	91 %	100 %	88 %	110 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki			1 000		1 000		1 000	1 000		1 000	0

Maksullinen toiminta yhteensä

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 22,6 milj. euroa (v. 2019: 23,5 milj. euroa). Kokonaiskustannukset olivat 26,6 milj. euroa (v. 2019: 26,8 milj. euroa). Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli toimintavuonna 88

prosenttia (v. 2019: 91 %). Maksullisen toiminnan tuotot perustuivat maa- ja metsätalousministeriön asetukseen Ruokaviraston maksullisista suoritteista (1146/2018). Ruokavirasto teki kesällä maa- ja metsätalousministeriölle esityksen viraston maksuasetuksen uudistamisesta huomioiden tarpeen varmistaa suoritteiden kokonaiskustannusten periminen jatkossa.

Julkisoikeudellinen toiminta

Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan tuotot olivat 19,6 milj. euroa (v. 2019: 19,8 milj. euroa). Tuloista suurimpina olivat lihantarkastus ja laitosvalvonta 8,7 milj. euroa, luomuvalvonta 3,2 milj. euroa, eläinten merkintä ja rekisteröinti 1,9 milj. euroa, siemenen laatu 1,6 milj. euroa, kasvinterveys ja taimiaineisto 1,4 milj. euroa sekä elintarvikkeiden koostumus 1,4 milj. euroa.

Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan kustannukset olivat 22,0 milj. euroa (v. 2019: 21,1 milj. euroa). Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 89 prosenttia (v. 2019: 94 %).

Liiketaloudellinen toiminta

Liiketaloudellisen toiminnan tuotot olivat 3,0 milj. euroa (v. 2019: 3,7 milj. euroa) ja kustannukset olivat 4,6 milj. euroa (v. 2019: 5,7 milj. euroa). Vuoden 2020 talousarviossa oli hintatukea 1,0 milj. euroa maksullisten eläintautitutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja, hintojen alentamiseen. Hintatukea käytettiin 0,9 milj. euroa vuonna 2020.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuudet

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui taulukossa 12 esitetyllä tavalla. Yhteistoiminnan kustannusvastaavuuden tiedot on esitetty taulukossa 13.

Taulukko 12. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2020.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 €)	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	383	111	715
- EU:lta saatu rahoitus	61	49	165
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	24	640	7
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	631		47
tuotot yhteensä	1 099	800	933
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	86		68
- henkilöstökustannukset	748		807
- vuokrat	195		211
- palvelujen ostot	131		133
- muut erilliskustannukset	48		6
erilliskustannukset yhteensä	1 208		1 225
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannukset			
- tukitoimintojen kustannukset	1 088		1 055
- poistot	90		24
-korot	0		0
- muut yhteiskustannukset	0		0
=osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 178		1 079
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 386	3 240	2 304
KUSTANNUSVASTAAVUUS	46 %	25 %	41 %
(tuotot – kustannukset)	-1 287	-2 440	-1 371
OMARAHOITUSOSUUS %	54 %	75 %	59 %

Yhteisrahoitteinen toiminta liittyi tieteelliseen tutkimukseen ja riskinarviointiin. Ulkopuolisesta rahoituksesta 77 % oli valtion sisäistä rahoitusta, joka koostui Maatilatalouden kehittämisrahaston (37 %), KEHA-keskuksen (10 %), Valtioneuvoston kanslian (9 %), Suomen Akatemian (8 %), maa- ja metsätalousministeriön (8 %), ulkoministeriön (4 %) ja ympäristöministeriön (1 %) rahoituksesta. Toiseksi suurin rahoittaja valtion sisäisen rahoituksen jälkeen oli EU, jonka osuus ulkopuolisesta rahoituksesta oli 17 %. Muuta ulkopuolista rahoitusta oli 5 % ja yritysrahoitusta 1 %. Mukana ei enää vuonna 2020 ollut vuoteen 2019 verrattuna Hyrrä-tukien sähköisen käsittelyketjun kehittämishankkeen rahoitusta. Lisäksi Valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen rahoitus käsiteltiin kirjanpidossa vuodesta 2020 alkaen valtion sisäisenä rahoituksena. Tästä johtuu valtion sisäisen rahoituksen kasvu verrattuna vuoteen 2019, jolloin rahastojen rahoitus käsiteltiin kirjanpidossa vielä muuna rahoituksena.

Taulukko 13. IT -palvelutuotannon tuotot ja kustannukset¹.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 €)	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020 ¹
TUOTOT			
Yhteistoiminnan tuotot			
- yhteistoiminnan tuotot	2 611		2 088
- muut tuotot	119		70
tuotot yhteensä	2 730	3 000	2 158
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Yhteistoiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	5		8
- henkilöstökustannukset	994		2 024
- vuokrat	206		133
- palvelujen ostot	34		79
- muut erilliskustannukset	6		2
erilliskustannukset yhteensä	1 245		2 246
Yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	1 572		1 041
- poistot	62		44
-korot	7		0
- muut yhteiskustannukset	0		0
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 641		1 085
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 886	3 000	3 331
KUSTANNUSVASTAAVUUS	95 %		65 %
(tuotot - kustannukset)	-156	-	-1 173
KUSTANNUSVASTAAVUUS %	95 %	100 %	65 %

¹Taulukossa ei ole esitetty ulkoisten IT -palvelutuotannon läpilaskituksen kustannuksia ja tuottoja.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet toteutuivat taulukossa 14 esitetyllä tavalla.

Taulukko 14. Suoritteet ja aikaansaadut julkishyödykkeet.

Tunnusluku	Toteuma 2019	Tavoite (tai arvio) 2020	Toteuma 2020
Kokonaistuottavuus (taloudellisuusindeksi) ¹	100	100	110,7
Työn tuottavuus (tuottavuusindeksi) ¹	100	100	104,6
Maatalous (htv)	128	128	116
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	96	96	90
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	32	32	26
Maaseudun kehittäminen (htv)	60	60	70
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	49	49	51
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	11	11	8
Maaseutuverkostoyhteistyö (htv)	9	9	11
Metsätalous (htv)	6	6	6
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	3	3	3
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	3	3	3
Elinkeinokala-, riista- ja porotalous (htv)	9	9	10
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	7	7	7
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	2	2	3
Tieteellinen tutkimus			
- Tieteelliset referoidut julkaisut (kpl)	29	24	49
- Muut tieteelliset julkaisut (kpl)	5	10	5
- Muut julkaisut (kpl)	52	50	50
Elintarviketurvallisuus			
Laboratoriotutkimukset (kpl)	149 832	(55 000)	167 230
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	74	75	79
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	2 750	(1 650)	2 407
- Rehualan toimijoiden valvonta	1 637	(1 600)	1 371
- Luonnonmukainen tuotanto	1 113	900	1 036
Lihantarkastus (1 000 kg)	388 361	(380 000)	400 600
Eläinten terveys ja hyvinvointi			
Laboratoriotutkimukset (kpl) ⁴	181 016	(220 000)	192 707
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	48	56	54
Valvonnan toimenpiteet	2 035	(1 600)	1 583
- Eläinlääkinnällinen rajatarkastus (lkm)	2 035	(1 600)	1 583
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys			
Laboratoriotutkimukset (kpl)	47 742	(51 200)	55 297
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	35	47	42
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	5 212	(6 735)	20 324
- Lannoitevalmisteet	380	(400)	342
- Siementuotanto ⁵	1 523	(1 500)	16 303 ⁵
- Kasvinterveys, metsänviljelyaineiston taimitarhat ja varastot sekä Venäjän tuontipuu	3 309	(3 736)	3 679
Ulkoiset IT-palvelut (htv)	47	47	43

¹ Tuottavuusindeksi perustuu Tilastokeskuksen julkaisemaan valtion tuottavuustilastoon.

² Tunnusluku koskee vain tutkimuslaitoksia. Julkaisuut käyttäen OKM:n julkaisuutyyppiluokitusta. Riskinarviointiraportit sisältyvät muihin julkaisuut.

³ Lannoitteiden osalta on huomioitu kaikki tehdyt päätökset, siis myös luvat ja näytteet.

⁴ Vuoden 2020 luvussa on mukana 9 416 humaanikoronatestausta.

⁵ V:sta 2020 alkaen sisältää tarkastusten lisäksi päätökset ja luvat, mutta vertailussa vuoteen 2019 on käytetty lukua, joka vastaa 2019 tietoja (5 650 tarkastusta).

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Asiakastyytyväisyys

Ruokaviraston yhtenäisen asiakaskokemuksen mittaamisen tavan valmistelu aloitettiin vuonna 2020. Vuoden 2020 aikana selkeytettiin myös viraston laajaa asiakasryhmittelyä ja palvelukarttaa, joiden perusteella asiakaskokemuksen mittaamista on jatkossa mahdollisuus tehdä järjestelmällisesti asiakasryhmittäin ja palveluittain. Vuonna 2020 toteutettiin yksittäisiä asiakasryhmiä koskevia asiakastyytyväisyysmittauksia (esim. Leader-ryhmät, FLEGT-lupajärjestelmä).

Palvelulupaus

Viraston antamat palvelulupaukset onnistuttiin lunastamaan taulukossa 8 kuvatulla tavalla. Kokonaisuutena arvioiden virasto saavutti palvelulupauksensa ennalta suunnitellusti, eli arvosanan 4/5 mukaisesti. Osatavoitteiden osalta toteuma on seuraavanlainen:

- **Ruokaviraston toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa. Asiakkaat ja kumppanit otetaan mukaan strategiaprosessiin, palvelumuotoiluun, valvonnan yleiseen suunnitteluun, toiminnan tulosten tarkasteluun ja keskeisiin kehittämishankkeisiin.** (Arvosana: 3)

Ruokavirasto on osallistanut asiakkaitaan toimintansa kehittämiseen. Substanssityötä tehtiin tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa. Tietojärjestelmien kehittämisessä hyödynnettiin käyttöliittymäsuunnittelua ja operatiivisen tason palvelumuotoilua. Viraston yhtenäisen asiakkuustyön näkökulmasta keskeistä kokonaisarkkitehtuurityötä vietiin eteenpäin erityisesti palveluiden ja asiakasryhmien osalta.

- **Ruokavirasto yhtenäistää ruokaketjun valvontaa ja huolehtii valvontaketjun ammattitaidosta.** (Arvosana: 4)

Virasto jatkoi aktiivisesti ruokaketjun valvonnan yhtenäistämistä ja myös koronatilanteessa tässä onnistuttiin hyvin. Valvontaketjulle tarjottiin runsaasti erilaista koulutusta ja ohjeistusta ja tällä tavoin huolehdittiin valvontaviranomaisten ammattitaidosta.

- **Vuoden 2019 viljelijätuet on maksettu pääosin 30.6.2020 mennessä. Joulukuun 2020 loppuun mennessä on maksettu 80 prosenttia tukivuoden tuista. Vuoden 2020 tukihaku avautuu toukokuussa.** (Arvosana: 4)

Viljelijätukien haut ja maksatukset onnistuivat erinomaisesti huolimatta poikkeusolosuhteista. Koko maksajavirastokokonaisuus (Ruokavirasto, kuntien YTA-alueet ja ELY-keskukset) siirtyivät maaliskuun puolivälissä etätyöskentelyyn, mutta se ei haitannut maaseutuhallinnon toimivuutta tai asiakaspalvelukykyä. Tällä oli iso merkitys kotimaisen ruokaturvan kannalta,

koska viljelijöiden tulotaso pystyttiin turvaamaan tukien oikea-aikaisella maksamisella.

• **Maaseuturahaston yritysrahoituksen ja kehittämishankkeiden sekä rakennetukien hallinnointijärjestelmän toiminnot ovat asiakkaiden ja hallinnon käytettävissä. Toimijat saavat tarvitsemansa luotettavan ja ajantasaisen seurantatiedon kohtuullisessa ajassa.** (Arvosana: 5)

Hyrrä-verkkopalvelu toimi erittäin hyvin ja sähköisen asioinnin osuus maaseudun yritys-, kehittämis- ja rakennetukien hakemisessa nousi edelleen. Hyrrä-verkkopalvelusta on kiistatta kehittynyt yksi Ruokaviraston tunnetuimmista brändeistä. Toimintavuoden tuloksia arvioitaessa on tärkeä huomata, että koronapandemian takia Ruokaviraston toimeenpantavaksi tuli nopealla aikataululla ennalta suunnittelemttomat maaseudun väliaikaiset tuet (ns. kriisituet). Niiden toimeenpano onnistui erittäin hyvin.

• **Virasto tuottaa riittävästi eläintautien ja kasvintuhoojien diagnostiikkapalveluja ja keskeisistä laboratoriotutkimuksista 80 % on suoritettu tavoiteajassa.** (Arvosana: 4)

Tutkimuksista yli 80 % on suoritettu tavoiteajassa.

Ruokaviraston laadunhallinta

Ruokaviraston laatupolitiikka vahvistettiin vuonna 2020. Viraston laatutyö perustuu laatupolitiikan pohjalta laadittuun laatutyön suunnitelmaan. Vuonna 2020 yhtenäistettiin Ruokaviraston sisäistä ohjeistusta, aloitettiin palautteiden ja poikkeamin systemaattiseen käsittelyyn tähtäävät koulutukset sekä prosessien kuvaaminen tiedonhallintalain vaatimusten mukaisesti. Ruokaviraston prosessien toiminta perustuu ns. PDCA-syklin mukaiseen jatkuvaan parantamiseen. Vuodelle 2020 suunniteltu CAF-itsearviointi siirrettiin vuodelle 2021, jolloin viraston strategian edistymisestä on enemmän tuloksia (mm. strategian tunnusluvut).

Viraston toiminnan organisointiin ja johtamiseen liittyen vahvistettiin viraston prosessikartta ja uudistettiin toimintaprosesseja asiakaslähtöisesti Lean- ja laatutyön periaatteiden mukaisesti. Lean-menetelmät ja suunnitelmallisesti etenevä laatutyö vahvistettiin viraston lähivuosien toimintamalleiksi toiminnan tehokkuuden ja palvelujen laadun parantamiseksi.

Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmä ja turvallisuus

Ruokaviraston tietoturvan hallintajärjestelmä on seuranta-arvioitu 30.11.-2.1.2020 ja todettu vaatimustenmukaiseksi ilman poikkeamia.

Ruokavirastolla on riskienhallintapolitiikka vuodelta 2019 (hyväksytty joulukuussa 2018).

Ruokavirastosta osallistuttiin seuraaviin valmiusharjoituksiin: ASF-Potsi2020-viestintäharjoitus (elintarvikeketjulinja), Olki20-säteilytilanneharjoitus

(elintarvikeketjulinja), Taisto20-digiturvaharjoitus (Ruokavirasto), Tieto20-kyberharjoitus (elintarvikeketjulinja sekä digitalisaation ja sisäisten palvelujen toimintakokonaisuudet) ja Valha2020 (maaseutulinja).

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työkykyjohtamisella vaikutettiin mm. esimiestyön tukemiseen, työyhteisöjen ja vuorovaikutuskulttuurin kehittämiseen, työntekijöiden työkyvyn ja työhyvinvoinnin ylläpitämiseen ja tukemiseen sekä yhteistyön lisäämiseen työterveyshuollon ja Kevan kanssa. Koronatilanteessa virastossa työskenneltiin valtaosin etätöissä maaliskuusta lähtien, mutta osan henkilöstöä on ollut välttämätöntä työskennellä viraston toimipaikoissa (mm. laboratorio-, lihantarkastus- virastopalvelu- ja turvallisuustehtävät sekä eläinlääkinnällinen rajatarkastus). Koronatilanne toi viraston toimintaan runsaasti muutoksia, lisääntyneitä ja uusia tehtäviä ja erityisjärjestelyjä, jotka kuormittivat henkilöstöä. Tilanteen pitkittyessä erityistä huolta herättivät henkilöstön jaksamisen ja hyvinvoinnin ylläpitäminen haastavassa ja epävarmassa tilanteessa. Tämän vuoksi tehostettiin hyvinvointijohtamista tarjoamalla laajasti työsuojeluun, työterveyteen, työhyvinvointiin ja esimiestyöhön liittyviä tukitoimia ja erityisjärjestelyitä. Kannustavan ja vahvuuksia hyödyntävän toimintakulttuurin tukemiseksi valmisteltiin loppuvuodeksi ja vuoden 2021 kevääksi sarja teema-luentoja.

Terveyspäiväprosentille asetettu tavoite (95,9 %) saavutettiin ja toteuma oli 96,3 %. Myös sairauspoissaoloille asetettu enimmäistavoite (10,0 työpäivä/htv) alitettiin ja sairauspoissaolopäiviä oli 9,1 työpäivä/htv. Taulukossa 15 on henkisten voimavarojen hallintaan liittyviä tunnuslukuja, ml. VMBaron tuloksia. Taulukossa 16 on esitetty Ruokaviraston *henkilöstörakennetta* kuvaavat tunnusluvut.

Taulukko 15. Henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tunnusluvut.

Tunnusluku	Tavoite 2019	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
HENKILÖSTÖN RAKENNE				
Henkilöstömäärä (htv), josta ¹	995	967	957	959
- toimintamomentilta palkattu (htv)	995	967	957	959
- , josta teknisellä avulla (htv)	21	22	27	23
Osa-aikaisen henkilöstön osuus (%)	6,4	6,5	7	6,1
Naiset/miehet (%)	71/29	70/30	70/30	70/30
HYVINVOINTI JA OSAAMINEN				
Työtyytyväisyysindeksi, indeksiluku 1-5 (VMBaro)	3,6	3,44	3,5	3,52
(- Työyhteisöindeksi)	3,7	3,8	3,8	3,9
(- Johtajuusindeksi)	3,4	3,3	3,4	3,3
(- Innovointikyvykyys)	3,6	3,6	3,6	3,7
Sairauspoissaolot (työpäivät/htv)	10,3	9,8	10,0	9,1
Terveyspäiväprosentti (%) ²	95,9	96,1	95,9	96,3
Koulutustaso (indeksiluku)	5,8	5,9	5,8	5,8
Koulutus ja kehittäminen (työpäivät/htv)	2,4	1,3	2,5	1,6
MUUT				
Toimitilatehokkuus (tsto) ³	-	15,9		15,4

¹ Sisältää myös Elintarvikemarkkinanvaltuutetun toimiston

² Mittari on niiden työpäivien %-osuus kokonaistyöpäivämäärästä, jotka eivät ole sairauspäiviä. Mittari on: 100 % - (sairauspäivien lkm suhteessa kaikkien työpäivien lukumäärään).

³ Senaatin HTH-järjestelmän tieto toimistotiloja koskien.

Osaamisen kehittämisessä virastossa toimitaan ns. *70-20-10 -mallin* mukaisesti. Painopiste on perinteisestä koulutuksesta kohti työssä ja kokemuksesta oppimista. Valtaosa oppimisesta (70 %) tapahtuu päivittäisessä työssä. Muilta oppiminen ja kokemusten jakaminen (20 %) kartuttavat osaamista vaikuttavammin kuin perinteiset koulutukset (10 %). Kehityskeskusteluissa tarkasteltiin osaamisen kehittämistä ko. mallin pohjalta, samoin oman työn yhteyttä viraston strategian vaikuttavuus- ja mahdollistajapäämääriin.

Viraston luottamukseen perustuvaa johtamista ja yhtenäistä *toimintakulttuuria* vahvistettiin henkilöstön osallistamisella valmisteluun, työyhteisöviestinnällä viraston intranetissa (Prikka) sekä kuukausittain järjestettävissä henkilöstöinfoissa ja esimiesfoorumeissa, joissa käsiteltiin ajankohtaisia asioita ja toimintatapoja. Henkilöstövalmennuksissa panostettiin vuorovaikutus- ja viestintävalmiuksiin edistämällä Prikassa toisia arvostavaa ja yhteisöllisyyttä vahvistavaa keskustelukulttuuria. Viraston strategiatyöstä ja arvoista viestittiin Prikassa ja henkilöstö osallistui keskusteluryhmissä arvojen määrittelyyn. Koronatilanteessa varmistettiin vireä työyhteisöviestintä ja vuorovaikutus virtuaalisessa kanssakäymisessä ja henkilöstölle tarjottiin tehostetusti virtuaaliskoulutuksia ja -tilaisuuksia tukevaa valmennusta.

Kasvanut tarve laadukkaaseen *johtamis- ja esimiestyöhön* huomioitiin käynnistämällä vuoden lopussa esimiestyön kehittämishanke, jossa haastateltiin kaikki viraston esimiehet (80 kpl) kehittämistarpeiden kartoittamiseksi ja huomioitavaksi esimiestyön jatkovalmennuksen suunnittelussa. Viraston

johtoryhmätyössä toiminnan yhtenäisyyttä, tiedonkulkua ja näkemyksellisyttä tuettiin kutsumalla työskentelyyn laajasti asiantuntijoita ja esittelijöitä. Valtion digitaalisen oppimisympäristön eOppivan verkkokursseja hyödynnettiin aktiivisesti. Osaamisen kehittämisen tueksi perehdytysprosessi yhtenäistettiin sähköisen perehdytyslomakkeen ja säännöllisten uusien henkilöiden perehdytystilaisuuksien avulla.

Yhdessä oppiminen ja uudistuminen vahvistettiin viraston strategiassa yhdeksi mahdollistajapäämääräksi. Siihen liittyviä toimenpiteitä valmistellaan ns. strategiatiimissä, jonka toiminta käynnistyi vuoden lopussa. Osaamisen ylläpito ja kehittäminen ovat keskeinen osa Ruokaviraston ja sen ohjaaman viranomaisketjun pätevyyden varmistamista. Osaamisen ja oppimisen viitekehyksen ja toimintaympäristön nopea muuttuminen edellyttävät kuitenkin viraston vastuun vahvistamista toimialan osaamisen tasosta ja toiminnan uudistumisesta johtamisen, ennakkoinnin ja suunnitelmallisen kehittämistyön keinoin. Näiden päämäärien toteuttamiseen kytkeytyy läheisesti asiantuntijuuden ja toistemme keskinäinen arvostaminen sekä toimintatapojemme yhtenäisyys ja uudistaminen. Tärkeä kehityssuunta oppimisen ja uudistumisen päämäärässä on hiilijalanjäljen vähentäminen Ruokaviraston toiminnassa, jossa jo nykyisinkin toimintaan menestyksekkäästi *Green Office* -periaatteiden mukaisesti.

VMBaro-työtyytyväisyyskyselyssä työtyytyväisyyttä mittaava kokonaisindeksi parantui hieman edellisestä vuodesta ja sai arvon 3,52. Myönteisimpinä asioina vastaajat nostivat esiin mm. työn sisällön ja sen tavoitteiden tuntemisen, sitoutumisen työnantajan tavoitteisiin, työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen sekä oikeudenmukaisen kohtelun työtovereiden ja lähiesimiehen taholta. Eniten muutoksen tarvetta koettiin edelleen palkkauksessa, johtamis- ja esimiestyössä sekä vuorovaikutuskulttuurissa. Epäasiallisesta käytöksestä raportoitiin hieman edellistä vuotta vähemmän (17 %). Vastaajista kuusi (6) % oli kokenut työpaikkakiusaamista, mikä vaatii edelleen vahvaa muutosjohtamista. Tilanteen parantamiseksi virastossa otettiin uutena työvälineenä käyttöön yhdessä henkilöstön kanssa valmisteltu kolmiportainen sovittelumalli työyhteisössä esiin nousseiden ongelmien käsittelemiseksi. Mallin soveltamista varten koulutettiin henkilöstöä eri puolilta virastoa toimimaan sovittelijoina ongelmallisissa vuorovaikutustilanteissa. Työyhteisön ilmapiiriä pyrittiin parantamaan myös puuttamalla sitä haittaaviin epäkohtiin ja vuorovaikutuskulttuuriin eri keinoin. Myös viraston arvojen käytäntöön soveltamisen odotetaan edistävän työyhteisön myönteistä ilmapiiriä ja keskinäisen luottamuksen rakentamista. Ensiarvoisen tärkeänä työhyvinvoinnille ja motivaation ylläpitämiselle nähdään työn järjestäminen mahdollistaen aito kohtaaminen, läsnäolo ja keskinäisen arvostuksen vahvistaminen työyhteisössä. Työtyytyväisyyskyselyn tulosten käsittely toimintayksiköissä käynnistyi vuoden lopussa ja alkuvuodesta 2021 strateginen johtoryhmä tekee päätökset virastotason kehittämistoimista.

Taulukko 16. Ruokaviraston henkilöstörakennetta kuvaavia tunnuslukuja.

Henkilöstöresurssit	Toteuma 2019	Osuus	Toteuma 2020	Osuus
henkilöstömäärä (31.12.2019)	991		1 020	
naiset	695	70 %	714	70 %
miehet	296	30 %	306	30 %
henkilötyövuodet ¹	967		959	
keski-ikä	47,9		47,7	
naiset	48,2		47,9	
miehet	47,3		47,2	
henkilöstömäärät ikäluokittain				
-24	2	0 %	7	1 %
25-34	106	11 %	118	12 %
35-44	290	29 %	288	28 %
45-54	315	32 %	317	31 %
55-64	269	27 %	280	27 %
65-	9	1 %	10	1 %
koulutustasoindeksi	5,9		5,8	
naiset	5,9		5,9	
miehet	5,8		5,7	
vakinaiset	842	85 %	835	82 %
naiset	584	59 %	574	56 %
miehet	258	26 %	261	26 %
määräaikaiset	149	15 %	185	18 %
naiset	111	11 %	140	14 %
miehet	38	4 %	45	4 %
kokoaikaiset	927	94 %	958	94 %
naiset	647	65 %	669	66 %
miehet	280	28 %	289	28 %
osa-aikaiset	64	6 %	62	6 %
naiset	48	5 %	45	4 %
miehet	16	2 %	17	2 %
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	80,8		81,6	
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi (1000 euroa)	59 118		59 239	

¹⁾ Vuoden 2020 htv-määrässä on mukana myös elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintaan käytetty työpanos.

Maaliskuussa toteutettiin henkilöstökysely liittyen kokemuksiin joustotyöajasta, monipaikkaisesta työskentelystä sekä etätöystä työn tekemisen ja työhyvinvoinnin näkökulmista. Kyselyssä kartoitettiin myös joustotyömallin vaikutuksia esimiestyöhön ja johtamiseen. Joustotyöllä koettiin olevan erittäin myönteiset vaikutukset työtehtäviin ja työhyvinvointiin. Monipaikkaisuus ja etätömahdollisuudet sekä joustava työaika yhdistettynä laajaan liukuman käyttöön osoittautuivat onnistuneiksi toimintatavoiksi myös poikkeustilanteessa. Henkilöstön siirtyminen työskentelemään valtaosin virtuaaliympäristössä sujuikin vaikeuksista. Tähän toiminnan tuloksellisuutta ja nopeaa muuntautumiskykyä edistävään suuntaan on hyvä jatkaa työskentelytapojen kehittämistä ottaen huomioon muuttuvat työn tekemisen tavat

julkisessa hallinnossa ja yhteiskunnassa – nyt kun digiloikkakin on onnistuneesti otettu. Henkilöstökyselyn tuloksia hyödynnettiin johtamiskulttuurin, esimiestyön sekä osaamisen kehittämisessä, joustotyökulttuurin kehittämisessä ja Ruokaviraston arvotyössä.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) ja maatalouden interventiorahaston (Mira) kirjanpito ja maksuliikenne hoidetaan Ruokavirastossa. Nämä budjettitalouden ulkopuoliset rahastot laativat omat tilinpäätöksensä. Ruokaviraston toimintakertomuksessa ei siten oteta kantaa ko. rahastojen toimintaan ja tehtäviin.

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Ruokaviraston toiminnan rahoitus koostui ko. vuoden talousarviomäärärahasta, toimintamenomomentille kirjattavista tuloista sekä muille momenteille myönnettyistä kirjaus- ja käyttöoikeuksista. Lisäksi käytössä oli Ruokaviraston toimintamenomomenteilta vuodelta 2019 siirtyneet siirtomäärärahat. Viraston budjetointiaste oli 68 %.

Viraston rahoituslaskelma on esitetty taulukossa 17 (laskelma ei sisällä Ruokaviraston siirtomenoina, tukina tai korvauksina muilta momenteilta maksamia menoja). Menoja virastolla oli yhteensä 105,6 milj. euroa (106,7 milj. euroa) ja tuloja 33,7 milj. euroa (33,7 milj. euroa). Toimintamenomomentin nettomenot olivat siten yhteensä 74,7 milj. euroa (70,9 milj. euroa).

Taulukko 17. Ruokaviraston rahoituslaskelma.

Rahoituslähde (1000 euroa)	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
Toiminnan kokonaisrahoitus (tulot ja menot), josta	106 704	111 906	105 649
Toimintamenomomentin rahoitus yhteensä, josta	104 589	111 856	103 596
- Nettomääräraha / nettokäyttö	70 901	76 440	74 661
- Yhteisrahoitus valtion talousarviotalouden sisältä	383	111	715
- Yhteisrahoitus EU:lta	61	49	165
- Muu yhteisrahoitus valtion talousarvion ulkopuolelta	655	640	54
- Maksullinen toiminta	23 451	23 835	22 502
- Muut tulot	9 138	11 581	5 499
Muu valtion TA-rahoitus (muiden mom. määrärahat)	2 115	50	2 053
Toimintamenomomentin rahoitus			
Nettokäyttö/ -käyttöarvio	70 901	75 758	74 661
TP/Budjetoitu/TAE ³⁾	73 362	76 440	77 161
Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	9 429	10 910	11 890
Seuraavalle vuodelle siirytävä määräraha	11 890	11 592	15 121

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Virastolla oli vuonna 2020 määrärahoja neljästä pääluokasta (ks. taulukko 18).

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahoista (2,192 mrd euroa) Ruokaviraston toimintamenomomentti oli 77,1 milj. euroa, josta peruskehityksen osuus oli n. 66 milj. euroa. Toimintamenoista siirtyi vuodelle 2021 yhteensä 15,1 milj. euroa, josta sitomatonta on 8,5 milj. euroa ja sidottua 6,6 milj. euroa. Sidotut siirtyvät erät koostuvat IT-hankintoja ja tietojärjestelmiä varten haetuista tuottavuusrahoista ja muista kertaluonteisista rahoituksista toimintamenomomentilla sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston määrärahoista.

Suurin osa viraston käytössä olleista määrärahoista oli siirtomenoina, tukina tai korvauksina maksettavia menoja. Siirtomenoista on kirjoitettu kohdassa 1.3.2. ja liitteessä 3.

Talousarvion toteumalaskelmassa on esitetty toteumat momenteittain.

Ruokavirastolle tilijaottelussa osoitetuista momenteista neljällä on valtuuksia: maatalouden aloittamis- ja investointiavustusten momentilla, maaseutuelinkeinotoiminnan korkotukimomentilla, ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien momentilla sekä vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston momentilla. Lisäksi momentilla 30.10.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen) on myös valtuutta.

Taulukko 18. Ruokaviraston määrärahojen pääluokat.

Pääluokka	Talousarvio 2020 (ml. Ltae) €	Käyttö 2020 €
28 Valtiovarainministeriön hallinnonala	27 850	27 850
30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 192 650 500	2 128 104 720
32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	4 659 469	4 659 469
35 Ympäristöministeriön hallinnonala	171	171

Taulukko 19. Tiedot valtuuksista vuonna 2020 (1 000 euroa).

Momentti-tunnus	Momentti	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Käytettävissä yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2020
30.10.40	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	37 800	5 453	43 253	38 409	4 844	4844
30.10.41	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	250 000	0	250 000	177 964	72 036	0
30.10.64	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen	125 980	65 916	191 876	152 446	39 450	39 450
30.20.43	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit	21 000	35 008	56 008	32 880	23 128	23 128
	Yhteensä	434 780	106 377	541 157	401 699	139 458	67 422

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Viraston toiminnan kokonaistuotot tilikaudella olivat 28,1 milj. euroa (29,7 milj. euroa), josta pääosa – 22,6 milj. euroa (23,5 milj. euroa) – oli maksullisen toiminnan tuottoja. Suurin osa maksullisen toiminnan tuotoista kertyi maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista 19,6 milj. euroa (19,8 milj. euroa). Muut toiminnan tuotot olivat yhteensä 5,5 milj. euroa (6,2 milj. euroa). Tästä 2,1 milj. euroa (2,6 milj. euroa) oli viraston muille hallinnonalan virastoille ja laitoksille, myös maa- ja metsätalousministeriölle, tekemää laskutettavaa IT-asiantuntijatyötä.

Teknisen avun rahoitusta käytettiin n. 2,4 milj. euroa (1,9 milj. euroa). Lisäksi n. 0,9 milj. euron tuotot kertyivät tieteellisestä tutkimuksesta ja riskinarvioinnista sekä muusta laboratorioasiantuntijatyöstä.

Toiminnan tuottoja on esitelty aiemmin myös kappaleissa 1.4.2– 4.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat yhteensä 114,3 (119,4) milj. euroa, mikä oli 5,1 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna (taulukko 20).

Henkilöstökulut olivat 59,4 (62,0) milj. euroa eli hieman yli puolet toiminnan kuluista. Lomapalkkavelan muutos ja lomapalkkojen henkilöstösivukuluvelan muutos oli 0,2 milj. euroa, kun se vuonna 2019 oli 2,1 milj. euroa johtuen Elintarviketurvallisuusviraston, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen tietotekniikkakeskuksen yhdistymisestä. Palveluiden ostot muodostivat toiseksi suurimman kuluerän niiden yhteismäärän ollessa 43,3 (39,6) milj. euroa. Merkittävä osa palveluiden ostoista (16,7 (13,0) milj. euroa) kohdistui tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon, perustietotekniikan palveluiden ostoihin sekä muuhun tietohallintoon ja IT-toimintaan (taulukko 21). Myös yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja yhteisrahoitteisten toiminnan rahoitusosuudet muodostivat suuren kuluerän 16,8 (16,1) milj. euroa: kuluerästä 4,2 (4,0) milj. euroa on vähävaraisten ruoka-avun toimeenpanton kuluja. Valtorin tuottamien palveluiden osuus oli 3,7 (4,1) milj. euroa ja Palkeiden palvelumaksujen kertymä noin 1,0 (1,1) milj. euroa.

Vuokrakulut tilikaudella olivat yhteensä 6,8 (7,8) milj. euroa. Toimitilavuokrien osuus oli 6,6 (7,5) milj. euroa, jotka vähentyivät 0,9 milj. euroa toimitilojen supistamisten takia ja Senaatin omakustannus hinnoittelun muutoksen johdosta. Ostot tilikauden aikana olivat 3,3 (3,3) milj. euroa; laboratoriotoimintaan liittyvät tavarahankinnat kattoivat tästä lähes 2,0 (2,0) milj. euroa. Muita kuluja realisoitui 1,9 (2,6) milj. euroa, josta matkakuluja oli yhteensä 0,48 (1,4) milj. euroa, mikä oli 0,9 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Matkakulujen merkittävä väheneminen johtui koronapandemiasta.

Erilaisia patenti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksuja maksettiin 1,3 (1,0) milj. euroa.

Tilikauden poistot olivat yhteensä 6,0 (5,8) milj. euroa. Valmistus omaan käyttöön oli 6,3 (1,7) milj. euroa ja kasvoi 4,6 milj. eurolla tietojärjestelmiin liittyvien ostolaskujen kirjaustavan muutosten vuoksi. Aktivoinnit taseeseen kohdistuivat pääasiassa meneillään oleviin useisiin tietojärjestelmähankkeisiin.

Rahoitustuottoja oli yhteensä 0,2 (0,2) milj. euroa ja -kuluja 0,01 (0,02) milj. euroa.

Siirtotalouden tuotot olivat yhteensä 836,5 (881,1) milj. euroa; tästä 530,1 milj. euroa on EU:n maataloustukirahastosta saatuja tuloja ja 302,2 milj. euroa EU:n maaseudun kehittämiseen ohjaamia tuloja.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 2,0 (2,1) mrd. euroa. Siirtotalouden kulut sisältävät sekä kansallisia että EU-tukia ja -korvauksia. Suurimpia kokonaisuuksia siirtotalouden menojen puolella olivat luonnonhaittakorvaus 541,5 (543,3) milj. euroa, EU-tulotuki- ja -markkinatuki 517,7 (512,9) milj. euroa, kansallisesti maksettava maa- ja puutarhatalouden tuki 316,3 (318,5) milj. euroa sekä ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien maksaminen 304,4 (300,8) milj. euroa. Lisäksi EU:n ja valtion rahoitusta alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen ohjattiin 128,0 (133,5) milj. euroa. Siirtotalouden momenttikohtaisia toteumia on kuvattu tarkemmin liitteessä 4.

Suoritetut arvonlisäveromenot tilikaudella olivat yhteensä 8,8 (8,8) milj. euroa, kun taas perittyjä arvonlisäveroja oli 0,8 (0,8) milj. euroa. Ei muutosta edelliseen tilikauteen.

Ruokaviraston toisen toimintavuoden kulujäämäksi muodostui 1,3 (1,3) mrd. euroa. Ei merkittävää muutosta edelliseen tilikauteen.

Taulukko 20. Toimintamenojen tuotto- ja kululaskelma¹.

1 000 euroa	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
TOIMINNAN TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot	23 451	23 835	22 653
Vuokrat ja käyttökorvaukset	47	50	32
Muut toiminnan tuotot	6 042	11 531	5 467
TOIMINNAN KULUT			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
- Ostot tilikauden aikana	3 316	2 942	3 117
- Varastojen lisäys (-)/vähennys (+)	0	0	0
Henkilöstökulut	61 944	58 900	58 906
Vuokrat	7 771	7 702	6 750
Palvelujen ostot	23 625	30 018	26 392
Muut kulut	2 543	2 520	1 844
Valmistus omaan käyttöön (-)	-1 692	-4 500	0
Poistot	5 780	6 000	6 038
Sisäiset kulut	-4		0
JÄÄMÄ I	-73 741	-68 166	-74 895
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-23		-25
SATUNNAISET TUOTOT JA -KULUT	0		-145
JÄÄMÄ II	-73 718	-68 166	-74 725

¹⁾ Sisältää momentit 30.20.01 ja 419.30.20.01 pl Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto

Taulukko 21. Tietohallinnon ja muiden perusrakenteiden kulut ja investoinnit.

Ruokaviraston tietohallinto ja muut perusrakenteet (1000 euroa)	Toteuma 2019	Tavoite 2020	Toteuma 2020
Tietotekniikan käyttökulut	13 911	16 016	13 763
Tietotekniikkainvestoinnit	7 132	9 282	9 166
Muut merkittävät investoinnit	304	520	453

1.7.4 Tase

Taseen loppusumma oli vuoden lopussa 82,1 (79,2) milj. euroa ja kasvua edelliseen vuoteen oli 2,9 milj. euroa.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden arvo oli yhteensä 54,7 (49,9) milj. euroa, josta aineettomien hyödykkeiden osuus oli 52,3 (47,5) milj. euroa. Aineettomista hyödykkeistä 24,8 (29,2) milj. euroa muodostui valmiista tietojärjestelmistä ja 27,4 (18,3) milj. euroa keskeneräisistä tietojärjestelmistä. Aineellista käyttöomaisuutta oli yhteensä 2,3 (2,3) milj. euroa koostuen laboratoriokäytössä olevista laitteista ja kalusteista.

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvo oli 27,5 (29,3) milj. euroa, josta suurimman osan muodostivat lyhytaikaiset saamiset – yhteensä 27,2 (28,9) milj. euroa. Myyntisaamisten arvo oli 3,2 (3,7) milj. euroa eli 0,5 milj. euroa vähemmän viime vuoteen verrattuna. Tämä johtuu osittain vanhojen saatavien perinnän tehostamisesta. Siirtosaamisten 7,6 (8,1) milj. euron arvosta suurin osa (6,1 milj. euroa) koostui teknisen avun ja vähävaraisten ruoka-avun tuloutuksen jaksottamisesta. Muut lyhytaikaiset saamiset olivat yhteensä 13,3 (13,5) milj. euroa; tästä 11,3 milj. euroa oli viraston ns. Sampo-tukisaatavia, joiden todennäköinen arvo on kuitenkin n. 4,3 milj. euroa. Ero taseen arvon ja todennäköisen arvon välillä johtuu saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta. Lisäksi EU-rahoitteisten saatavien osalta komissiolle tapahtuva raportointi vaikuttaa kirjanpidossa avoinna olevien saatavien määrään.

Vastattavaa

Oma (valtion) pääoma oli tilikauden lopussa -321,8 (-218,4) milj. euroa. Oma pääoma on virastolla negatiivinen johtuen edellisten tilikausien pääoman muutoksista ja kulujäämästä; viraston luonne erilaisten tukien, korvausten ja avustusten maksajana näkyy myös taseen painopisteissä ja oman pääoman negatiivisuutena.

Lyhytaikainen vieras pääoma oli 403,9 (297,6) milj. euroa. Pääosa tästä, 379,8 (277,2) milj. euroa, muodostuu talousarvion ulkopuolisten rahastojen, Makeran ja Miran yhdystilien saldosta. Makeran osuus oli 376,6 (274,24) milj. euroa ja Miran 3,15 (2,97) milj. euroa. Ostovelkojen arvo oli 7,9 (5,5) milj. euroa. Tästä 3,0 milj. euron osuus on Maksajaviraston ostovelkoja, jotka koostuvat Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavista luopumistuista. Siirtovelkojen arvo oli 11,9 (11,8) milj. euroa; siirtoveloista 11,9 (11,6) milj. euroa oli lomapalkkavelan muutosta.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvio Ruokaviraston vuoden 2020 sisäisen valvonnan tilasta perustuu sisäisestä valvonnasta tehtyyn kartoitukseen COSO 2013 -mallin pohjalta sekä sisäisen tarkastuksen yksikön vuoden 2020 aikana tekemiin tarkastushavaintoihin. Kartoitus toteutettiin haastattelemalla johtajia ja asiantuntijoita eri osa-alueilta. Taustatietona on käytetty myös tietoturvasertifikaatin SFS-ISO/IEC 27001:2013 ylläpitoon liittyviä auditointeja, kuten myös aineistoa, jota on käytetty EU –maksajaviraston johdon vahvistuslausumaa valmisteltaessa. Sisäisen valvonnan tilasta käytiin keskustelu sekä viraston strategisessa (8.2.2021) että operatiivisessa johtoryhmässä (9.2.2021).

Ruokavirastossa on huolehdittu talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti siitä, että virastossa on talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat

Ruokaviraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä Ruokaviraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston ja laitoksen taloudesta ja toiminnasta. Ruokaviraston välitettävänä olevien varojen hoito ja muille virastoille ja laitoksille annetut tehtävät, joista Ruokavirasto vastaa, ovat toteutuneet talousarvioasetuksen mukaisesti.

Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan tilasta Ruokavirastossa. Viraston sisäinen valvonta on järjestetty pääosin asianmukaisesti, mutta yksittäisiä puutteita on edelleen. Kokonaisuutena sisäinen valvonnan tila on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka numeroarvioinnissa tämä ei suoraan näy. Covid-19 –pandemia vaikeutti toimintaa ja haittasi vuodelle 2020 suunniteltuja kehittämistoimia. Tästä huolimatta saatiin vahvistettua mm. viraston arvot ja näiden pohjalta päästään kehittämään muuta toimintaa.

Kehittämiskohteet 2021:

1. Riskienhallinnan kehittäminen koko viraston tasolla
2. Varautumisen ja valmiussuunnittelun kehittäminen
3. Tarkastusten, arviointien ja auditointien kattavuuden selvittäminen
4. Sisäisen valvonnan käsitteen kirkastaminen

1.9 Arviointien tulokset

EU-toimielinten tarkastukset

Euroopan **komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto AGRI sekä Euroopan tilintarkastustuomioistu**in tekivät tarkastuksia Ruokaviraston toimeenpanovastuulla oleviin ohjelmiin ja tukijärjestelmiin. Euroopan komissio voi tarkastusten perusteella sulkea maataloustuki- tai maaseuturahastosta rahoitettuja menoja unionin rahoituksen ulkopuolelle asetuksen (EU) N:o 1306/2013 52 artiklan mukaisesti.

Komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto teki tarkastuskäynnin 2.–6.3.2020. Tarkastus kohdistui tuotantosidonnaisten eläinpalkkioiden ja täydentävien ehtojen toimeenpanoon. Maksajaviraston lisäksi tarkastus koski todentamisviranomaisen työtä. Tarkastushavainnot saatiin lokakuussa ja tarkastushavaintoihin toimitettiin vastine joulukuussa 2020. Komission vuoden 2019 tarkastuksesta koskien tukioikeuksia ja pinta-alaperusteisia tukia saatiin tarkastushavainnot kesällä 2020. Tarkastushavaintoihin toimitettiin vastine lokakuussa 2020. Kumpikin edellä mainituista komission tarkastuksesta on edelleen kesken.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin teki maaseuturahastoa ja maataloustukirahastoa koskevat DAS-tarkastukset etätarkastuksena vuoden 2020

loppupuoliskolla. Maaseuturahastoa koskevassa tarkastuksessa kohteena oli vuoden 2019 ympäristökorvauksen maksuja. Maataloustukirahastoa koskeva tarkastus kohdistui vuoden 2019 viherryttämistuen maksuihin. Kummassakaan tarkastuksessa ei havaittu huomautettavaa. Vuonna 2020 osallistuttiin myös tilintarkastustuomioistuimen tuloksellisuustarkastukseen, joka koski ilmastonmuutosta ja maataloutta.

Euroopan **komission terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto SANTE** teki Suomeen yhden auditoinnin koskien rehuvalvontaa. Auditoinnin raportointi on kesken. Aiemmistä auditoinneista on avoinna viisi suositusta (v. 2019 8 kpl). Avoinna olevista suosituksista neljä on Ruokaviraston vastuulla ja yksi Tukesin vastuulla.

ISO/IEC 27001 -sertifikaatti

Maksajaviraston tietoturvan hallintajärjestelmän auditointitulosten perusteella järjestelmä täyttää sertifiointin vaatimukset ja sertifiointi jatkettiin.

Todentamisviranomaisen maksajavirastotarkastus

Maksajavirasto on pääosin toimeenpannut todentamisviranomaisen esittämien havaintojen johdosta esittämät suositukset. Maksajavirasto valmisteli ja laati maksajavirastosopimukset AVlen kanssa. Ahvenanmaan kuntien kanssa laadittavan sopimuksen voimaantuloaika on arviolta 4/2021. Lisäksi maksajavirasto on todentamisviranomaisen mukaan esittänyt riittävät, asianmukaiset ja oikein mitoitettut toimenpiteet AGRI-pääosaston sääntöjen mukaisuustarkastuksiin liitettyssä vuotuisessa toimintakertomuksessa tarkoitettua toimintasuunnitelmassa. Todentamisviranomaisen BDO:n raportin 2020 tulosten mukaan maksajavirastotoiminnan laatu on erittäin hyvä. Riskit on tunnistettu ja ne ovat hallinnassa.

Laboratorioakkreditoinnit ja -arvioinnit

Vuoden 2020 FINAS-määräaikaisarviointi oli 21.–29.9. ja 7.10.2020. Teknisen toiminnan arviointi kohdennettiin kemian, mikrobiologian, virologian, kasvianalytiikan ja koko eläintautibakteriologian testaustoimintaan. Lisäksi arviointiin viraston laboratoriolinjan johtamisjärjestelmä sekä johtamisjärjestelmän soveltamista kasvianalytiikan, virologian ja mikrobiologian yksiköissä.

Arvioinnin tulokset:

Toimintatapojen yhteensovittamista Ruokavirastossa on jatkettu organisaatiouudistuksen jälkeen.

Koko henkilökunta on erittäin osaavaa ja ammattitaitoista sekä syvällisesti perehtynyt ja kiinnostunut kehittämään toimialaansa. Osaamisen ylläpidosta on huolehdittu ja pätevyyden seurantamenettelyt ovat käytössä.

Pätevyysalueita uudistetaan jatkuvasti. Arvioidut menetelmien laajennukset oli validoitu/verifioitu huolellisesti, vaikkakin raportointi vaati vielä joiltakin osin täydentämistä. Sekä sisäinen että ulkoinen laadunvarmistus on

arviointin mukaan kattavaa ja osoittaa tulosten luotettavuutta. Menetelmäohjeistuksessa havaittiin tarkennettavaa. Laitekantaa on uudistettu ja käytössä olevien laitteiden ylläpidosta huolehdittu. Kalibroinnit ovat pääosin jäljitettävät. Mukautuva pätevyysalue on aktiivisessa käytössä, mutta sen hallinta jäljitettävyyden parantamiseksi vaatii vielä kehittämistä.

Poikkeamia kirjattiin yhteensä 27 kpl, ei merkittäviä poikkeamia. Poikkeamien korjaavat toimenpiteet on tehty ja FINAS-akkreditointipalvelu hyväksyi ne 19.1.2021.

Seuraava arviointi on uudelleenakkreditointiin liittyvä arviointi toukokuussa 2021.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot

Virasto vastaanotti yhdeltä toimittajalta kolme huijauslaskua, joiden yhteismäärä on noin 645 euroa + alv 24 %. Huijauslaskut liittyivät laajempaan valtiotukien virastoihin kohdistuneeseen väärinkäyttöön, joista Valtiokonttori on tehnyt yhteisen rikosilmoituksen.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Maatalous

Vuonna 2020 pinta-ala ja eläintukien takaisinperintäpäätöksiä sekä summakarenssi- ja keltaisen kortin tapauksia oli yhteensä 6,20 milj. euroa, josta EU-osuus oli 2,24 milj. euroa (taulukko 22). Kuntien yhteistoiminta-alueet (YTA-alueet) ja ELY-keskukset tekivät takaisinperintäpäätöksiä yhteensä 5 888 kpl, josta summakarenssien osuus oli 154 kpl ja keltaisten korttien osuus 104 kpl. Summakarenssia oli yhteensä 0,21 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,17 milj. euroa. Keltainen kortti – seuraamuksia oli yhteensä 0,21 milj. euroa, josta EU:n rahoitus oli noin 0,94 milj. euroa.

Taulukko 22. Pinta-ala ja eläintukien takaisinperinnät v. 2020.

Kaikki päätökset (sis. Summakarenssi ja keltainen kortti -tapaukset)	Euro, yhteensä	Euro, EU-osuus
Perittäväksi määrätty ajalla 1.1 - 31.12.2020	6 197 067,65	2 235 110,59
, joista peritty ajalla 1.1 -31.12.2020	3 979 889,52	1 415 528,88
Perimättä 31.12.2020	2 217 178,13	819 581,71

Perityksi saatiin 31.12.2020 mennessä 64 % vuonna 2020 perintään tulleista viljelijätukien takaisinperinnöistä ja hallinnollisista seuraamuksista. Vuoden 2020 lopussa oli siten perimättä samana vuonna perittäväksi tulleista saatavista yhteensä 2,22 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,82 milj. euroa (ks. taulukko 23). Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2021.

Viljelijätukien takaisinperinnät johtuvat yleisimmin maatilojen valvonnoissa havaituista virheistä ja puutteista.

Rikostuomioon johtaneita väärinkäytöksiä ei ollut.

Taulukko 23. Viljelijätukien takaisinperinnät vuonna 2020.

Kaikki päätökset (sis. Summakarenssi ja kel- tainen kortti -tapaukset)	Euro, yhteensä	Euro, EU-osuus
Perittäväksi määrätty ajalla 1.1 - 31.12.2020	6 197 067,65	2 235 110,59
, joista peritty ajalla 1.1 -31.12.2020	3 979 889,52	1 415 528,88
Perimättä 31.12.2020	2 217 178,13	819 581,71

Maaseudun kehittäminen (hanke- ja yritystuet)

Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelmien 2014 -2020 ja 2007-2013 hanke- ja yritystuissa ELY-keskukset tekivät takaisinperintäpäätöksiä vuonna 2020 yhteensä 63 kappaletta (taulukko 24). Vuoden 2019 takaisinperintäpäätösten lukumäärä oli hieman suurempi kuin edellisvuonna, jolloin takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 40 kpl. Ohjelmakauden 2014 - 2020 takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 27 kpl ja ohjelmakauden 2007 - 2013 36 kpl.

Taulukko 24. EU-osarahoitteisten ja kansallisten maaseudun hanke- ja yritystukien takaisinperintäpäätökset vuonna 2020.

	Ohjelmakausi 2014- 2020	Ohjelmakausi 2007- 2013	Yhteensä pää- oma
	MSR	MSR	
Takaisinperintäpäätökset 1.1.-31.12.2020 kpl	27	36	63
Perittäväksi määrätty EU-osuutta, euroa	167 911,19	36 890,32	204 801,51
Perittäväksi määrätty valtion osuutta, euroa	234 032,19	39 543,57	273 575,76
Perittäväksi määrätty yhteensä, euroa	401 943,38	76 433,89	478 377,27
Perityksi saatu EU-osuutta, euroa	12 553,84	30 674,69	43 228,53
Perityksi saatu valtion osuutta, euroa	22 748,07	33 832,55	56 580,62
Perityksi saatu yhteensä, euroa	35 301,91	64 507,24	99 809,15
Perimättä EU-osuutta, euroa	155 357,35	6 215,63	161 572,98
Perimättä valtion osuutta, euroa	211 284,12	5 711,02	216 995,14
Perimättä yhteensä, euroa	366 641,47	11 926,65	378 568,12

Takaisinperintäpäätöksillä määrättiin maksettavaksi takaisin tukea yhteensä 0,48 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus on yhteensä noin 0,20 milj. euroa. Niistä perittiin takaisin vuonna 2020 noin 21 % eli yhteensä 0,1 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus on 0,04 milj. euroa. Perintää hidasti muutamassa tapauksessa konkurssi- ja valitusmenettely. Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2021.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmien 2014 -2020 ja 2007-2013 hanke- ja yritystuissa takaisinperinnän yleisimpiä syitä oli vuonna 2020 se, että tuetusta investointikohteesta on luovuttu tai tuettu toiminta on lopetettu tai sitä on supistettu olennaisesti tukisäännösten vastaisesti ennen sitoumuskauden päättymistä. Lisäksi havaittiin tapauksia, joissa hanke on toteutunut aiottua selvästi pienempänä tai hanketta ei ollut saatettu loppuun asetetussa määräajassa.

Rikostuomioon johtaneita väärinkäytöksiä ei ollut.

Maatalouden rakennetuet

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa 2014 -2020 ELY-keskus määräsi takaisinperittäväksi vuonna 2020 viideltä tuen saajalta rakennetukea yhteensä 56 000 euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 24 000 euroa. Saatavia oli edelleen avoinna 31.12.2020, yhteensä 10 000 euroa. Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2021.

Takaisinperintöjen syinä oli mm. nuorten viljelijöiden aloitustukea koskevien ehtojen vastainen toiminta koskien vaadittavan koulutuksen suorittamista tai tuotantoa oli osittain lopetettu ehtojen vastaisesti. Lisäksi investoinneissa asetettuja määräaikoja ei ollut noudatettu.

Rikostuomioon johtaneita väärinkäytöksiä ei ollut.

Metsätalouden tukien takaisinperinnät

Taulukossa 25 on esitetty kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996 ja 34/2015) mukaisten tukien takaisinperinnät, kun tukiehdot eivät ole täyttyneet tai on haettu tukisopimuksen purkua (eivät yleensä ole väärinkäytöksiä).

Taulukko 25. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaiset takaisinperinnät 2020 ja aikaisemmat avoimet saatavat.

Kaikki kansallisia	KEMERA-tuki takaisinperinnät
Takaisinperintäpäätökset 1.1.–31.12.2020, kpl	119
Perittäväksi määrätty pääoma v.2020, euroa	88 327,48
Perittäväksi määrätty korkoja v.2020, euroa	15 636,50
Perityksi saatu v. 2020 määrättyjä pääomia, euroa	72 988,63
Perityksi saatu v. 2020 määrättyjä korkoja ja viivästyskorkoja	12 325,00
Perityksi saatu vuosilta 2013-2019 avoimena olleita pääomia, korkoja ja viivästyskorkoja	16 080,65
Perityksi saatu kaikkiaan v. 2020, euroa	101 394,28
Perintä osittain tai kokonaan kesken, kpl	356
Perimättä pääomaa, korkoja ja viivästyskorkoja 31.12.2020 yhteensä euroa vuosilta 2013-2020	22 140,64

Suomen metsäkeskukselta saapui 99 uutta takaisinperintäesitystä vuoden 2020 aikana. Takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 119 kpl. Perimättäjäättämispäätöksiä tehtiin 25 kpl ja käsittelyn keskeytyksiä tehtiin kahdeksan (8) kpl. Perimättä jättämisen syinä olivat: hanke toteutettu kokonaan loppuun, toteutumattoman osan syy oli tuensaajasta riippumaton tai perittävä summa alle 100 euroa. Kestävän metsätalouden rahoituslain (34/2015) 27 §:n mukaisia asiakirjojen laatimiskieltoja annettiin kaksi (2) kpl. Puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annetun lain (897/2013) 9 §:n mukaisia asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän korjausmääräyksiä annettiin yksi (1). Lisäksi annettiin yksi (1) velvoittava päätös metsälain (1093/1996) 20 §:n mukaisista toimenpiteistä ja teettämisuhan asettamisesta.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2020	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		782 292,99	861 760	861 759,67	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	782 292,99	861 760	861 759,67	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		929 483 940,13	916 877 400	842 220 096,09	-74 657 303,51	92
12.30.01.	EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	528 373 173,03	536 970 000	530 147 921,20	-6 822 078,80	99
12.30.02.	Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	348 464 212,66	370 000 000	302 164 775,29	-67 835 224,71	82
12.30.99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnon-alan muut tulot	5 147 254,15	3 561 291	3 561 290,92	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	47 263 124,36	6 114 802	6 114 801,59	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	236 175,93	231 307	231 307,09	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tulot		7 485,46	5 109	5 109,00	0,00	100
13.01.05.	Korot muista lainoista	7 485,46	5 109	5 109,00	0,00	100
15. Lainat		94 981,44	73 934	73 934,44	0,00	100
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset	94 981,44	73 934	73 934,44	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		930 368 700,02	917 818 203	843 160 899,20	-74 657 303,51	92

		Talousarvion 2020 määrärahojen	Vertailu	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2020	Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Sirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		40 492,84	27 850	27 850,40		27 850,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (A)	27 335,84	5 390	5 390,40		5 390,40	0,00				
28.60.12.	Osaamisen kehittäminen (A)	13 157,00	22 460	22 460,00		22 460,00	0,00				
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		2 197 318 629,55	2 192 650 500	1 836 160 202,32	291 944 518,23	2 128 104 720,55	64 545 779,17	308 111 666,80	1 760 431 989,38	1 457 325 885,23	296 991 302,56
30.01.29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (A)	8 695 007,06	8 903 177	8 903 177,14		8 903 177,14	0,00				
30.10.40.	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (S3)	84 976 000,00	84 826 000	34 609 133,83	50 216 866,17	84 826 000,00	0,00	31 384 281,78	116 210 281,78	65 993 415,61	50 216 866,17
	30.10.40.1. EU-osarahoitteiset maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset		84 826 000	34 609 133,83	50 216 866,17	84 826 000,00	0,00		84 826 000,00	34 609 133,83	50 216 866,17
30.10.41.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (A)	12 169 096,84	15 000 000	12 705 663,07		12 705 663,07	2 294 336,93				
30.10.42.	Luopumistuet ja -eläkkeet (S2)	40 500 000,00	45 300 000	34 282 592,15	11 017 407,85	45 300 000,00	0,00	8 657 917,75	53 957 917,75	42 940 509,90	11 017 407,85
30.10.43.	Eläinten hyvinvointikorvaukset (S3)	47 767 000,00	62 767 000	44 131 690,36	18 635 309,64	62 767 000,00	0,00	19 647 529,55	82 414 529,55	63 379 219,91	19 035 309,64
	30.10.43.1. Eläinten hyvinvointikorvaukset (kausi 2014-2020)	47 367 000,00	62 567 000	44 131 690,36	18 435 309,64	62 567 000,00	0,00	19 209 129,52	81 776 129,52	63 340 819,88	18 435 309,64
	30.10.43.2. Ohjelman korjaukset ja maksut	300 000,00	150 000	0,00	150 000,00	150 000,00	0,00	338 400,03	488 400,03	38 400,03	450 000,00
	30.10.43.3. Eläinten hyvinvointia edistävät tuet (kausi 2007-2013)	100 000,00	50 000	0,00	50 000,00	50 000,00	0,00	100 000,00	150 000,00	0,00	150 000,00
30.10.44.	Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen (S3)	22 500 000,00	60 000 000	27 252 353,37	32 747 646,63	60 000 000,00	0,00	0,00	60 000 000,00	27 252 353,37	32 747 646,63
30.10.63.	Maaseudun kehittäminen (S3)	950 000,00						961 132,00	961 132,00	961 025,00	107,00
	30.10.63.5. Kyläkaupat monipalvelukeskuksina -kokeiluhankkeet (KPY)	950 000,00						961 132,00	961 132,00	961 025,00	107,00
30.10.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (A)	144 056 640,09	189 700 000	136 063 276,43		136 063 276,43	53 636 723,57				

	30.10.64.1. Yritys- ja hanketuet (EU) (KPY)	63 285 141,37	82 380 000	59 099 240,55		59 099 240,55	23 280 759,45				
	30.10.64.2. Yritys- ja hanketuet (valtio) (KPY)	73 077 611,25	95 399 700	68 897 644,54		68 897 644,54	26 502 055,46				
	30.10.64.3. Tekninen apu (EU) (KPY)	2 931 713,44	4 620 000	3 001 396,71		3 001 396,71	1 618 603,29				
	30.10.64.4. Tekninen apu (valtio) (KPY)	4 048 557,12	6 380 000	4 144 786,33		4 144 786,33	2 235 213,67				
	30.10.64.5. Ohjelmien korjaukset ja lisämaksut (valtio) (KPY)	713 616,91	920 300	920 208,30		920 208,30	91,70				
30.20.01.	Ruokaviraston toimintamenot (S2)	73 362 000,00	77 161 000	62 039 776,74	15 121 223,26	77 161 000,00	0,00	11 889 802,95	89 050 802,95	73 929 178,35	15 121 223,26
	30.20.01.1. Toimintamenot (KPY)	71 862 000,00	75 661 000	61 441 253,61	14 219 746,39	75 661 000,00	0,00	11 132 465,34	86 793 465,34	72 573 718,95	14 219 746,39
	30.20.01.3. Maksullisen eläintautitutkimuksen hintatuki (EK)(enintään)	1 000 000,00	1 000 000	598 523,13	401 476,87	1 000 000,00	0,00	301 476,87	1 301 476,87	900 000,00	401 476,87
	30.20.01.4. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto (EK) (enintään)	500 000,00	500 000	0,00	500 000,00	500 000,00	0,00	455 860,74	955 860,74	455 459,40	500 000,00
30.20.20.	Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (A)	877 752,82	520 000	442 585,17		442 585,17	77 414,83				
	30.20.20.2. Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	847 725,32	470 000	411 149,15		411 149,15	58 850,85				
	30.20.20.3. Kasvintuhoojien torjunta	30 027,50	50 000	31 436,02		31 436,02	18 563,98				
30.20.40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (S2)	322 700 000,00	323 000 000	255 570 487,55	67 429 512,45	323 000 000,00	0,00	64 690 973,44	387 690 973,44	316 261 460,99	67 429 512,45
	30.20.40.1. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	318 700 000,00	319 000 000	255 570 487,55	63 429 512,45	319 000 000,00	0,00	60 690 973,44	379 690 973,44	316 261 460,99	63 429 512,45
	30.20.40.2. Tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin (EK) (varattu)	4 000 000,00	4 000 000	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00	0,00	4 000 000,00	8 000 000,00	0,00	4 000 000,00
30.20.41.	EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (A)	513 394 178,95	526 200 000	517 663 896,16		517 663 896,16	8 536 103,84				
30.20.43.	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (S3)	355 710 000,00	246 200 000	217 471 013,24	28 728 986,76	246 200 000,00	0,00	87 411 737,55	333 611 737,55	304 439 855,09	29 171 882,46
	30.20.43.2. Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2014-2020)	355 210 000,00	246 000 000	217 471 013,24	28 528 986,76	246 000 000,00	0,00	86 870 338,47	332 870 338,47	304 341 351,71	28 528 986,76
	30.20.43.3. Maatalouden ympäristötuki ja ei-tuotannollisten investointien tuki (kausi 2007-2013)	200 000,00	50 000	0,00	50 000,00	50 000,00	0,00	200 000,00	250 000,00	0,00	250 000,00
	30.20.43.7. Ohjelman korjaukset ja lisämaksut	300 000,00	150 000	0,00	150 000,00	150 000,00	0,00	341 399,08	491 399,08	98 503,38	392 895,70
30.20.44.	Luonnonhaittakorvaukset (S3)	548 288 000,00	531 788 000	472 512 984,41	59 275 015,59	531 788 000,00	0,00	69 270 491,16	601 058 491,16	541 471 597,63	59 586 893,53

	30.20.44.1. Luonnonhaittakorvaus (kausi 2007-2013)	100 000,00	50 000	0,00	50 000,00	50 000,00	0,00	100 000,00	150 000,00	0,00	150 000,00
	30.20.44.2. Luonnonhaittakorvaus (kausi 2014-2020)	547 888 000,00	531 588 000	472 512 984,41	59 075 015,59	531 588 000,00	0,00	68 852 858,30	600 440 858,30	541 365 842,71	59 075 015,59
	30.20.44.3. Ohjelman korjaukset ja lisämaksut	300 000,00	150 000	0,00	150 000,00	150 000,00	0,00	317 632,86	467 632,86	105 754,92	361 877,94
30.20.46.	EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (S3)	10 752 000,00	10 910 000	2 393 007,30	8 516 992,70	10 910 000,00	0,00	10 828 832,16	21 738 832,16	7 241 935,77	12 396 896,39
	30.20.46.1. Mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistäminen (EU-osarahoitteinen)	322 000,00	280 000	83 596,46	196 403,54	280 000,00	0,00	178 321,43	458 321,43	261 917,89	196 403,54
	30.20.46.2. Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteet (KPY)							58 458,65	58 458,65	58 458,65	0,00
	30.20.46.3. Koulujakelujärjestelmä	5 430 000,00	5 430 000	0,00	5 430 000,00	5 430 000,00	0,00	5 180 166,24	10 610 166,24	3 500 262,55	7 109 903,69
	30.20.46.4. Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella	2 200 000,00	2 200 000	0,00	2 200 000,00	2 200 000,00	0,00	4 400 000,00	6 600 000,00	100 000,00	4 400 000,00
	30.20.46.6. Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat	2 800 000,00	3 000 000	2 309 410,84	690 589,16	3 000 000,00	0,00	1 011 885,84	4 011 885,84	3 321 296,68	690 589,16
30.20.47.	Ruokaketjun kehittäminen (S3)							2 267 708,00	2 267 708,00	2 253 307,75	0,00
	30.20.47.1. Ruokaketjun kehittämishankkeet							1 367 708,00	1 367 708,00	1 362 393,26	0,00
	30.20.47.2. Muu ruokaketjun kehittäminen							900 000,00	900 000,00	890 914,49	0,00
30.20.62.	Eräät valtionavut (S2)	5 130 000,00	4 780 000	4 581 885,74	198 114,26	4 780 000,00	0,00	438 260,46	5 218 260,46	5 020 146,20	198 114,26
	30.20.62.1. Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen	5 130 000,00	4 780 000	4 581 885,74	198 114,26	4 780 000,00	0,00	438 260,46	5 218 260,46	5 020 146,20	198 114,26
30.40.31.	Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (S3)		60 000	2 557,08	57 442,92	60 000,00	0,00	40 000,00	100 000,00	42 557,08	57 442,92
	30.40.31.2. Luontopoliittika							40 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00
30.40.40.	Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (A)		7 000	5 800,00		5 800,00	1 200,00				
30.40.41.	Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S3)		338 823	338 823,20	0,00	338 823,20	0,00		338 823,20	338 823,20	0,00
30.40.42.	Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S2)	5 478 953,79	5 189 499	5 189 499,38	0,00	5 189 499,38	0,00	611 000,00	5 800 499,38	5 800 499,38	0,00
30.40.51.	Kalatalouden edistäminen (S3)	12 000,00						12 000,00	12 000,00	0,00	12 000,00
	30.40.51.2. Muu kalatalouden edistäminen	12 000,00						12 000,00	12 000,00	0,00	12 000,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		4 047 764,61	4 659 470	4 659 469,58		4 659 469,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

32.30.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakenne- rahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin kohee- siopolitiikanohjelmiin (A)		4 659 470	4 659 469,58		4 659 469,58	0,00				
	32.30.64.10. Vähäraisten apu (KPY)		4 659 470	4 659 469,58		4 659 469,58	0,00				
32.50.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakenne- rahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin kohee- siopolitiikanohjelmiin (A)	4 047 764,61									
	32.50.64.10. Vähäraisten apu (KPY)	4 047 764,61									
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		100 000,00	171	171,00		171,00	0,00	99 034,07	99 034,07	712,50	98 321,57
35.01.29.	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonli- säveromenot (A)		171	171,00		171,00	0,00				
35.10.22.	Eräät ympäristömenot (S3)	100 000,00						99 034,07	99 034,07	712,50	98 321,57
Määrärahatilit yhteensä		2 201 506 887,00	2 197 337 991	1 840 847 693,30	291 944 518,23	2 132 792 211,53	64 545 779,17	308 210 700,87	1 760 531 023,45	1 457 326 597,73	297 089 624,13

Talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2020 valtuudet						Talousarvio-menot 2020	Määräraha-tarve 2021	Määräraha-tarve 2022	Määräraha-tarve 2023	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2020 TA:ssa						
30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3v)								65 993	54 000	20 000	7 000	3 000	84 000
Aikaisempien vuosien valtuudet	384 038							59 962	39 000	10 000	4 000	1 000	54 000
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet		37 800	5 453	43 253	38 409	4 844	4 844	6 031	15 000	10 000	3 000	2 000	30 000
...													
30.10.41 Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)								12 705	13 300	14 000	14 700	100 500	142 500
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 923 966							11 898	11 300	11 700	12 300	80 000	115 300
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet		250 000	0	250 000	177 964	72 036	0	807	2 000	2 300	2 400	20 500	27 200
...													
30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)								135 231	132 500	73 000	53 806	37 864	297 170
Aikaisempien vuosien valtuudet	756 385							117 841	82 500	43 000	23 806	12 809	162 115
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet		125 980	65 916	191 896	152 446	39 450	39 450	17 390	50 000	30 000	30 000	25 055	135 055
...													

30.20.43 Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)								63 275	84 734	14 787	0	0	99 521
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 130 119							63 275	61 175	5 466	0	0	66 641
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet		21 000	35 008	56 008	32 880	23 128	23 128	0	23 559	9 321	0	0	32 880
...													
32.50.64. Vähävaraisimmille suunnattu eurooppalaisen avun rahasto (Fead)								4 569	4 530	2 167	56	0	6 753
Aikaisempien vuosien valtuudet	27 141							4 569	4 530	2 167	56	0	6 753
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
...													
Yhteensä	5 221 649	434 780	106 377	541 157	401 699	139 458	67 422	281 773	289 064	123 954	75 562	141 364	629 944
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	5 221 649	0	0	0	0	0	0	257 545	198 505	72 333	40 162	93 809	404 809
- korkotuki- tms. valtuudet 4)	2 923 966	0	0	0	0	0	0	11 898	11 300	11 700	12 300	80 000	115 300
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet, josta		434 780	106 377	541 157	401 699	139 458	67 422	24 228	90 559	51 621	35 400	47 555	225 135
- korkotuki- tms. valtuudet 4)		250 000	0	250 000	177 964	72 036	0	807	2 000	2 300	2 400	20 500	27 200

1) Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

2) Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

3) Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

4) Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määritellyjä valtuuksia.

3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2020-31.12.2020		1.1.2019-31.12.2019	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	22 652 909,97		23 451 219,56	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	36 704,87		57 356,45	
Muut toiminnan tuotot	<u>5 555 983,66</u>	28 245 598,50	<u>6 172 875,64</u>	29 681 451,65
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	3 288 904,15		3 316 194,35	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 376,70		-333,86	
Henkilöstökulut	59 394 852,00		61 963 142,08	
Vuokrat	6 750 997,63		7 772 288,28	
Palvelujen ostot	43 346 699,98		39 691 171,02	
Muut kulut	1 857 084,84		2 550 240,00	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-6 355 677,58		-1 691 557,52	
Poistot	<u>6 038 104,18</u>	<u>-114 322 341,90</u>	<u>5 779 663,99</u>	<u>-119 380 808,34</u>
JÄÄMÄ I		-86 076 743,40		-89 699 356,69
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	156 141,12		238 733,91	
Rahoituskulut	<u>-19 894,74</u>	136 246,38	<u>-20 404,45</u>	218 329,46
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	0,00		50,00	
Satunnaiset kulut	<u>-161 381,26</u>	-161 381,26	<u>0,00</u>	50,00
JÄÄMÄ II		-86 101 878,28		-89 480 977,23
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot elinkeinoeläimiltä	0,00		0,00	
Siirtotal. tuotot EU:n toimielimiltä ja muilt	<u>836 534 492,34</u>	836 534 492,34	<u>881 072 220,11</u>	881 072 220,11
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	19 986 788,20		18 016 459,87	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	42 939 837,19		45 446 581,28	
Siirtotalouden kulut elinkeinoeläimille	1 918 134 158,56		1 924 650 064,72	
Siirtotal.kulut voittoa tavoittelemattomille	49 379 371,72		57 502 989,39	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	4 078 694,41		4 120 781,14	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>4 269 247,87</u>	<u>-2 038 788 097,95</u>	<u>3 666 269,12</u>	<u>-2 053 403 145,52</u>
JÄÄMÄ III		-1 288 355 483,89		-1 261 811 902,64
TUOTOT VEROISTA JA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	861 759,67		782 292,99	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-8 813 251,48</u>	<u>-7 951 491,81</u>	<u>-8 785 978,92</u>	<u>-8 003 685,93</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-1 296 306 975,70</u>		<u>-1 269 815 588,57</u>

4 Tase

VASTAAVAA	31.12.2020		31.12.2019	
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	72,18		4 219,86	
Muut pitkävaikutteiset menot	24 842 067,73		29 235 987,62	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>27 430 458,39</u>	52 272 598,30	<u>18 264 591,25</u>	47 504 798,73
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakenteet	79 988,40		84 693,60	
Koneet ja laitteet	<u>2 299 803,69</u>	<u>2 379 792,09</u>	<u>2 324 493,55</u>	2 409 187,15
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		54 652 390,39		49 913 985,88
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	67 418,13		66 793,83	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>89 035,69</u>	156 453,82	<u>91 036,69</u>	157 830,52
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>143 147,87</u>	143 147,87	<u>217 082,31</u>	217 082,31
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	3 245 070,58		3 699 897,67	
Siirtosaamiset	7 570 588,12		8 076 849,26	
Muut lyhytaikaiset saamiset	13 277 632,55		13 462 324,36	
Ennakkomaksut	<u>3 075 000,01</u>	27 168 291,26	<u>3 667 500,00</u>	28 906 571,29
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	1 540,86		2 606,38	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-2 775,23		0,00	
Muut rahat ja pankkisaamiset	9 313,62	<u>8 079,25</u>	8 938,32	<u>11 544,70</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		27 475 972,20		29 293 028,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>82 128 362,59</u>		<u>79 207 014,70</u>

	31.12.2020		31.12.2019	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	4 885 822,73		4 885 822,73	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-223 268 706,73		-246 210 200,98	
Pääoman siirrot	1 192 874 987,43		1 292 757 082,82	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-1 296 306 975,70</u>	-321 814 872,27	<u>-1 269 815 588,57</u>	-218 382 884,00
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>9 313,62</u>	9 313,62	<u>8 938,32</u>	8 938,32
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ta:n ulkop.olevien valt.rahastojen yhdystilit	379 758 292,74		277 242 060,40	
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	940 258,24		96 345,06	
Saadut ennakot	114 066,55		135 535,75	
Ostovelat	7 936 241,68		5 490 185,77	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 197 217,74		1 165 401,98	
Edelleen tilittävät erät	1 231 975,55		1 259 024,16	
Siirtovelat	11 894 765,11		11 773 322,69	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>861 103,63</u>	<u>403 933 921,24</u>	<u>419 084,57</u>	<u>297 580 960,38</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		403 933 921,24		297 580 960,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>82 128 362,59</u>		<u>79 207 014,70</u>

5 Liitetiedot

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen.

Ruokavirasto on kirjannut muiden virastojen puolesta maksetut laskut ta-tilille 630. Talousarviossa ne on huomioitu toimintamenomomentille. Muutettu toimintatapa on Valtiokonttorin suositusten mukainen ja asiasta on keskusteltu myös maa- ja metsätalousministeriön ja Valtiotalouden tarkastusviraston kanssa. Toimintatapa on sama kuin edellisenä vuonna.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi.

Valuuttakursseja muutettaessa on käytetty Euroopan keskuspankin noteeraamia vuodenvaihteen valuuttakursseja.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä

taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen.

Taseessa näkyvät negatiiviset pankkitilien saldot johtuvat Danske Bankin veloittamista palvelumaksuista 31.12.2020.

Omaisuus on arvostettu tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu Ruokavirastossa yhdenmukaisin periaattein, säännösten ja määräysten mukaisesti.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja –menot sekä virheiden korjaukset; jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä.

Ruokavirastolla ei ole ilmoitettavia korjauksia.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvouden tietojen kanssa

Johdon palkat ja palkkiot on esitetty vuoden 2019 tilinpäätöksen liitteellä 5 virheellisesti sivukulujen kanssa, kun ne tulee esittää ilman sivukuluja. Vuoden 2019 vertailutieto on korjattu vuoden 2020 tilinpäätöksen liitteellä 5 oikeaksi.

Yhteistoiminnan kustannusten korvausten ja yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksien tilien numerointi ja sijainti tilikarttahierarkiassa muuttuivat vuoden 2020 alussa. Tilien kertymät raportoidaan tuotto- ja kululaskelmassa tilikarttahierarkian mukaisesti laskelman rivillä Palvelujen ostot. Aiemmin nämä erät on esitetty omalla rivillään Sisäiset kulut. Tuotto ja kululaskelmassa esitetyt vuoden 2019 tiedot on muutettu vastaamaan vuoden 2020 käytäntöä.

6. Selvitys varainhoitovuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista.

Ruokaviraston palkkausjärjestelmän (RPJ) paikallinen neuvottelutulos saavutettiin 11.12.2020, ja sopimus astui voimaan 1.12.2020.

RPJ:n mukainen palkkajärjestelmämuutos pyritään saamaan valmiiksi maksupäivälle 30.4.2021, jolloin maksetaan mahdolliset muutokset takautuvasti 1.12.2020 alkaen. Mahdolliset muutokset maksetaan täysimääräisenä 1.5.2021 alkaen. Ruokaviraston palkkausjärjestelmän kustannusvaikutus on 2,85%.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 2: Nettotutut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020 määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
30.20.01. Ruokaviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	107 050 257,14	94 304 863,25		109 426 086,51					106 194 264,86	
	Bruttotulot	33 688 257,14	32 265 086,51		32 265 086,51					32 265 086,51	
	Nettomenot	73 362 000,00	77 161 000	62 039 776,74	15 121 223,26	77 161 000,00	0,00	11 889 802,95	89 050 802,95	73 929 178,35	15 121 223,26

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Ruokavirastolla ei ole arviomäärärahojen ylityksiä.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		2 114 400,25
Vuosi 2018		2 114 400,25
30.20.46.4. Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella	2 100 000,00	
30.20.47.1. Ruokaketjun kehittämishankkeet	5 314,74	
30.20.47.2. Muu ruokaketjun kehittäminen	9 085,51	
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		4 000 401,34
Vuosi 2019		4 000 401,34
30.20.01.4. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto (EK) (enintään)	401,34	
30.20.40.2. Tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin (EK) (varattu)	4 000 000,00	
Pääloukat yhteensä		6 114 801,59
Vuosi 2018		2 114 400,25
Vuosi 2019		4 000 401,34

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2020	2019
Henkilöstökulut	49 745 808,38	51 460 184,16
Palkat ja palkkiot	49 503 342,31	49 317 805,53
Tulosperusteiset erät		
Lomapalkkavelan muutos	242 466,07	2 142 378,63
Henkilösivukulut	9 649 043,62	10 502 957,92
Eläkekulut	8 678 402,93	9 221 299,02
Muut henkilösivukulut	970 640,69	1 281 658,90
Yhteensä	59 394 852,00	61 963 142,08
Johdon palkat ja palkkiot, josta	910 949,70	1 335 215,61
- tulosperusteiset erät		
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	0,00	0,00
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenoista. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelmanmukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotui- nen poisto %	Jäännös- arvo %
Aineettomat hyödykkeet				
1120010 Ostetut atk-ohjelmat	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1140010 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1140020 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1140040 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	7 vuotta	14,29	0
1149010 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1191010 Keskenäiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	ei poistoja	ei poistoaikaa		
Aineelliset hyödykkeet				
1249010 Muut rakenteet	tasapoisto	30 vuotta	3,33	0
1249020 Muut rakenteet	tasapoisto	20 vuotta	5	0
1250010 Autot ja muut maankuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1253020 Raskaat työkoneet	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1257010 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1258010 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1259020 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1259030 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	33,33	0
1269010 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1270010 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	124 Rakenteet	
Hankintameno 1.1.2020	32 458,27	48 585 005,00	18 264 591,25	94 104,00	66 976 158,52
Lisäykset	0,00	1 157 761,58	10 258 709,16	0,00	11 416 470,74
Vähennykset	0,00	0,00	-1 092 842,02	0,00	-1 092 842,02
Hankintameno 31.12.2020	32 458,27	49 742 766,58	27 430 458,39	94 104,00	77 299 787,24
Kertyneet poistot 1.1.2020	-28 238,41	-19 349 017,38	0,00	-9 410,40	-19 386 666,19
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-4 147,68	-5 551 681,47	0,00	-4 705,20	-5 560 534,35
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2020	-32 386,09	-24 900 698,85	0,00	-14 115,60	-24 947 200,54
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	72,18	24 842 067,73	27 430 458,39	79 988,40	52 352 586,70

	Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä
	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Muut ennakkomaksut	
Hankintameno 1.1.2020	4 653 388,67	0,00	0,00	0,00	4 653 388,67
Lisäykset	452 879,97	0,00	0,00	0,00	452 879,97
Vähennykset	-75 432,94	0,00	0,00	0,00	-75 432,94
Hankintameno 31.12.2020	5 030 835,70	0,00	0,00	0,00	5 030 835,70
Kertyneet poistot 1.1.2020	-2 328 895,12	0,00	0,00	0,00	-2 328 895,12
Vähennysten kertyneet poistot	75 432,94	0,00	0,00	0,00	75 432,94
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-477 569,83	0,00	0,00	0,00	-477 569,83
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2020	-2 731 032,01	0,00	0,00	0,00	-2 731 032,01
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	2 299 803,69	0,00	0,00	0,00	2 299 803,69

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2020	2019	Muutos 2020-2019
Korot euromääräisistä saamisista	196 489,32	301 933,02	-105 443,70
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	-40 348,20	-63 199,11	22 850,91
Rahoitustuotot yhteensä	156 141,12	238 733,91	-82 592,79

Rahoituskulut	2020	2019	Muutos 2020-2019
Korot euromääräisistä veloista	19 894,74	20 404,45	-509,71
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut yhteensä	19 894,74	20 404,45	-509,71
Netto	136 246,38	218 329,46	-82 083,08

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektorit	Lainapääoma	Lisäys	Vähennys	Lainapää- oma	Pääomamuut- tos
	31.12.2020	2020	2020	31.12.2019	2020-2019
Yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionhallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	143 147,87	0,00	73 934,44	212 495,57	-69 347,70
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	138 898,92	0,00	72 337,79	206 649,97	-67 751,05
- Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	138 898,92	0,00	72 337,79	206 649,97	-67 751,05
- Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet	4 248,95	0,00	1 596,65	5 845,60	-1 596,65
Omaisustulojen ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sektorit tuntematon	4 586,74	0,00	0,00	0,00	4 586,74
Ei tiedossa	4 586,74	0,00	0,00	0,00	4 586,74
Yhteensä	147 734,61	0,00	73 934,44	212 495,57	-64 760,96

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Ruokavirastolla ei ole arvopapereita ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2020	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	143 147,87	143 147,87
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdystilisaatavat valtiolta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	8 079,25	0,00	0,00	8 079,25
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	8 079,25	0,00	143 147,87	151 227,12

31.12.2020	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtioin rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	940 258,24	0,00	0,00	940 258,24
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	940 258,24	0,00	0,00	940 258,24

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset.

	Talousarviomenot 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	6 828 755,41	6 655 939,65	6 655 939,65	1 781 416,17	1 329 371,68	16 422 667,15
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	6 828 755,41	6 655 939,65	6 655 939,65	1 781 416,17	1 329 371,68	16 422 667,15

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2020	Varat 31.12.2019	Käyttötarkoitus
Bremers Donationsfond för lantbrukstjänstemännen i Finland	9 313,62	8 938,32	Maataloushallintovirkamiesten virkistys
Yhteensä	9 313,62	8 938,32	

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ruokavirastolla ei ole taseeseen sisältyttämiä rahastoituja varoja.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Ruokavirastolla ei ole velan muutoksia.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ruokavirastolla ei ole velan maturiteettijakaumaa ja duraatiota.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Ruokaviraston taseessa on maksajaviraston osalta Sampo-tukisaatavien arvo n. 11,277 M€. Summa sisältää Ahvenanmaan maakuntahallituksen saatavat 61 401,79 €.
Varainhoito-osaston tekemän laskelman (liitteenä) mukaan saatavien todennäköinen arvo 31.12.2020 on n. 4,325 M€, josta Ahvenanmaan maakuntahallituksen osuus on 53 283,02 €.

Ero taseen arvon ja todennäköisen arvon välillä johtuu saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta.

Lisäksi EU-rahoitteisten saatavien osalta komissiolle tapahtuva raportointi vaikuttaa kirjanpidossa avoinna olevien saatavien määrään.

6 Allekirjoitus

Hyväksyn Ruokaviraston tilinpäätöksen vuodelta 2020.

Seinäjoella 26.2.2021

Pääjohtaja Antti-Jussi Oikarinen
allekirjoitettu sähköisesti

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Paikka Aika

Mari Brusila
Johtava tilintarkastaja

Toimintakertomusta täydentävät liitteet 2020

LIITE 1. Ruokavirastolle asetettujen tulostavoitteiden toteuma

1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

A1. Vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukyky paranee (Arvosana: 4)

Ruokavirasto tuki onnistuneesti ruokajärjestelmän kilpailukykyä. Tämä korostui erityisesti koronaviruspandemiatilanteessa, jossa viraston ohjeistus ja jakamat tuet osaltaan mahdollistivat elintarvikeketjun toimivuuden ja huoltovarmuuden poikkeuksellisissa oloissa. Virasto myös edelleen edisti ja tuki elintarvikeviennin kasvamista.

A11. Kaikille on riittävästi turvallista ja ravitsevaa ruokaa (Arvosana: 4)

Ruokavirasto huolehti onnistuneesti siitä, että elintarviketuotanto ja koko elintarvikeketju toimivat ilman suuria ongelmia vuoden 2020 aikana koronaepidemiasta huolimatta. Virasto antoi runsaasti ohjeistusta viranomaiskentälle ja elinkeinolle koronatilanteesta toimimisesta ja tästä saatiin paljon myönteistä palautetta. Viranomaisvalvonta saatiin pääosin toteutettua, vaikka osa valvontatarkastuksista sekä seuranta- ja valvontajohjelmien näytteistä jäi tekemättä, mutta tämän ei katsota vaarantaneen elintarviketurvallisuutta.

Petosten ja rikollisuuden torjuntaa parannettiin elintarvikeketjussa. Virasto myös panosti merkittävästi terveellisen ja turvallisen ruokavalion edistämiseen ja siitä viestimiseen.

Maatalouspolitiikan 2014-2020 ohjelmakauden onnistuneen toimeenpanon avulla turvattiin kotimainen ruoantuotanto myös poikkeusoloissa. Tukien ja korvausten merkitys maatalojen kannattavuudelle on merkittävä, sillä keskimäärin lähes puolet tilojen tuloista tulee erilaisina tukina ja korvauksina. Ruokavirasto toimeenpani onnistuneesti myös FEADin ruoka-apuohjelmaa, jolla konkreettisesti autettiin vähävaraisten ihmisten ruokailannetta.

Yhdeksästä tavoitteeseen kytketystä toimenpiteestä kahden arvioidaan toteutuneen vain osittain (arvosana 3):

Toimenpide	Analyysi toteumasta	Arvosana
Tehostetaan vakavien eläintautien torjuntaa ja jatketaan salmonellaerivapauden ylläpitämistä: - Tehostetaan salmonellavalvonnan ohjausta sekä tutkimusta ja laboratoriotyötä; - Selvitetään salmonellan tartuntalähteitä ja torjuntakeinoja salmonellatilanteen heikentymisen estämiseksi.	Tavoitetta edistettiin monin tavoin, mutta osa vuodelle 2020 suunnitelluista tehtävistä siirtyi koronatilanteen vuoksi vuodelle 2021. Salmonellavalvonnan ohjausta tehostettiin mm. päivittämällä epidemiologisen selvityksen lomake ja tekemällä salmonellalöydösten hallinnan tapauskohtaista ohjausta tiiviissä yhteydessä aluehallintovirastoihin. Salmonellan tartuntalähteiden selvittämistä edistettiin aiemmin löydettyjen salmonellakantojen kokogenomisekvensoinnilla. Selvitys turkiseläinten roolista salmonellatartuntojen lähteenä aloitettiin, mutta keskeytettiin koronatilanteen vuoksi. Tavoitteen edistämistä jatketaan, kun koronatilanne on saatu hallintaan.	3
Varmistetaan elintarvike-, rehu- ja eläintautivalvonnan, tutkimuksen ja seurannan tietojen hallinta ja raportointi mm. EFSA:lle.	Raportointia EFSA:lle kehitettiin ja tiedot saatiin asianmukaisesti siirrettyä EFSA:aan. Sen sijaan seurannan ja tutkimuksen tietojen hallintaan ja raportointiin liittyviä tiedon latuun, digitalisointiin ja sähköisiin työkaluihin liittyviä kehittämistavoitteita ei kyetty riittävässä määrin edistämään.	3

A12. Suomalaisen ruoan kysyntä ja vienti kasvavat (Arvosana: 4)

Suomen elintarvikevienti kasvoi ja Ruokavirasto tuki tätä aktiivisesti avaamalla uusia vientimarkkinoita. Virasto myös huolehti siitä, että olemassa olevien vientimarkkinoiden viranomaisyhteistyö ja -tarkastukset toimivat ja viennin ehdot täyttyivät. Vienninedistämistyön tuloksena suomalainen siipikarjanliha, kananmunat ja munatuotteet saivat vientiluvan Singaporeen keväällä 2020. Lisäksi valmistui useita vientiselvityksiä ja siipikarjanlihan markkinoillepääsy Kiinaan edistyi merkittävästi.

Kaikkien kolmen tavoitteelle asetetun toimenpiteen arvioidaan toteutuneen suunnitellusti.

A13. Ruokajärjestelmä on kuluttaja- ja markkinalähtöinen (Arvosana: 4)

Ruokavirasto teki läheistä yhteistyötä sidosryhmiensä kanssa mm. lainsäädännön soveltamisen ja valvonnan ohjauksessa. Seitsemästä tavoitteeseen kytketystä toimenpiteestä yhden arvioidaan toteutuneen vain osittain (arvosana 3):

Toimenpide	Analyysi toteumasta	Arvosana
Toimeenpannaan EU:n luomusasetusta ja ohjeistetaan toimintaa sen perusteella (ml. luomukeruu-toiminta).	Luomulainsäädännön valmistelu siirtyi ja myös sen ohjeistustavoitteet siirtyvät eteenpäin.	3

A14. Ruokajärjestelmä toimii kannattavasti (Arvosana: 3)

Maatilojen kannattavuudessa oli suuria eroja, ja yleisesti voidaan todeta, että kannattavuus on jopa vaarallisen heikko kotimaisen tuotannon jatkuvuuden kannalta. Syinä huonoon kannattavuuteen olivat mm. markkinahintojen alhaisuus eri tuotteilla ja samaan aikaan tapahtunut tuotantopanosten kallistuminen. Markkinahintojen huono tilanne korosti maatalouden tukien ja korvausten merkitystä tilojen maksuvalmiuskyvyn ylläpitämisessä.

Ruokavirasto tarjosi neuvontaa resurssien rajoissa elintarvikealan yritysten toimintaan ja perustamiseen.

Kahdeksasta tavoitteeseen kytketystä toimenpiteestä yhden arvioidaan toteutuneen vain osittain (arvosana 3):

Toimenpide	Analyysi toteumasta	Arvosana
Kehitetään lihantarkastusjärjestelmää ja -maksuja.	Kustannusvertailua ja resurssitarkastelua tehtiin teurastamojen välillä ja tarkasteltiin yleistä kustannusvastaavuutta. Kokonaisuutena työ viivästyi koronapandemian takia.	3

A15. Ruokajärjestelmän arvonlisä kasvaa ja se jakaantuu oikeudenmukaisesti (Arvosana: 4)

Maatalouspolitiikan ohjelmakauden onnistuneella toimeenpanolla tuettiin kotimaisen ruokajärjestelmän kilpailukykyisyyttä. Suomi oli EU:n kärkimaiden joukossa maaseudun kehittämishankkeiden rahoituksen si-donta- ja maksuasteessa. Maaseudun virkistys- ja matkailukohteiden tukemisella monipuolistettiin ja vahvistettiin elinkeinojen toimintaedellytyksiä.

Kaikkien kuuden tavoitteeseen kytketyn toimenpiteen arvioidaan toteutuneen suunnitellusti.

A16. Maatalouden tuotantorakenne ja tuottavuus parantuvat (Arvosana: 4)

Maatalouden investointi-, yritys- ja rakennetukien avulla pystyttiin vahvistamaan maatalo- ja maaseutuyritysten tuotanto-olosuhteita ja tuottavuuden parantamista. Tukea hakeneiden määrä laski ja samalla keskimääräinen tilakoko nousi. Nuorten viljelijöiden tukipäätöksiä tehtiin viime vuonna ennätyksellisen vähän, yhteensä alle 300. Arvion mukaan saman verran omistajanvaihdoksia tapahtuu ilman tätä tukea. Tämä määrä on aivan liian matala, jotta kotimaisen tuotannon jatkuvuus tulevaisuuteen voitaisiin turvata.

Kaikkien kuuden tavoitteeseen kytketyn toimenpiteen arvioidaan toteutuneen suunnitellusti.

A17. Tuotantopanokset säilyvät korkeatasoisina ja turvallisina (Arvosana: 4)

Sertifioidun siemenen tuotanto ja siemenen laatu oli hyvä vuonna 2020 ja siemenen tuotantoalat ovat olleet kasvussa. Siemenvalvonnan 100-vuotisjuhlaan liittyen siementiedotusta aktivoitiin merkittävästi. Lannoitevalvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota bio- ja kierratotalouden toimintoihin ja ravinteiden kierrätykseen.

Kummankin tavoitteeseen kytketyistä toimenpiteistä arvioidaan toteutuneen suunnitellusti.

A18. Eläintaudit ja kasvintuhoojat ovat hallinnassa (Arvosana: 4)

Suomen eläin- ja kasvitautilanne säilyi hyvänä. Uusia vaarallisia kasvintuhoojia ei vuonna 2020 löydetty. Vantaan aasianrunkojäärän toimenpidealueen kartoitusta jatkettiin eikä uusia havaintoja tuhoojista tehty. Uusi kasvinterveyslainsäädäntö toimeenpantiin onnistuneesti.

Myöskään helposti leviäviä tai vaarallisia eläintauteja ei todettu kotieläimissä eikä luonnonvaraisissa eläimissä. Uusia eläintauteja ei tullut maahan tuonnin seurauksena. Salmonellan esiintyvyytaso elintarviketuotantoeläimissä säilyi erittäin matalana. Nauta- ja sikatiloilla todettiin salmonellatartuntoja vähemmän kuin edellisinä vuosina. Hallitusohjelman mukaisesti toteutettiin erityistoimia vakavien eläintautien ja salmonellan torjunnan tehostamiseksi.

Kymmenestä tavoitteeseen kytketystä toimenpiteestä kolmen arvioidaan toteutuneen vain osittain (arvosana 3):

Toimenpide	Analyysi toteumasta	Arvosana
Tehostetaan vakavien eläintautien torjuntaa ja jatketaan salmonellaerivapauden ylläpitämistä: - Tehostetaan salmonellavalvonnan ohjausta sekä tutkimusta ja laboratoriotyötä. - Selvitetään salmonellan tartuntalähteitä ja torjuntakeinoja salmonellatilanteen heikentymisen estämiseksi.	Tavoitetta edistettiin monin tavoin, mutta osa vuodelle 2020 suunnitelluista tehtävistä siirtyi koronatilanteen vuoksi vuodelle 2021. Salmonellavalvonnan ohjausta tehostettiin mm. päivittämällä epidemiologisen selvityksen lomake ja tekemällä salmonellalöydösten hallinnan tapauskohtaista ohjausta tiiviissä yhteydessä aluehallintovirastoihin. Salmonellan tartuntalähteiden selvittämistä edistettiin aiemmin löydettyjen salmonellakantojen kokogenomisekvenssoinnilla. Selvitys turkiseläinten roolista salmonellatartuntojen lähteenä aloitettiin, mutta keskeytettiin koronatilanteen vuoksi. Tavoitteen edistämistä jatketaan, kun koronatilanne on saatu hallintaan.	3
Varmistetaan elintarvike-, rehu- ja eläintautivalvonnan, tutkimuksen ja seurannan tietojen hallinta ja raportointi mm. EFSA:lle.	Raportointia EFSA:lle kehitettiin ja tiedot saatiin asianmukaisesti siirrettyä EFSA:aan. Sen sijaan seurannan ja tutkimuksen tietojen hallintaan ja raportointiin liittyviä tiedon laatuun, digitalisointiin ja sähköisiin työkaluihin liittyviä kehittämistavoitteita ei kyetty riittävässä määrin edistämään.	3
Tehostetaan vakavien eläintautien, erityisesti afrikkalaisen sikaruton, torjuntatoimia.	Vakavien eläintautien torjuntaa tehostettiin kohdentamalla viestintää erityisesti luonnossa liikkuville, havaintojen ja näytteiden saamiseksi kuolleista luonnonvaraisista eläimistä. Aluperin suunniteltu tehostettu matkailijaviestintä siirtyi myöhemmäksi, sillä koronavaikutusten vuoksi matkailu hiipui merkittävästi. Maantiekylttien pystytystä valmisteltiin pitkin vuotta, mutta toteutus viivästyi merkittävästi johtuen erityisesti koronan voimakkaasta vaikutuksesta matkailu- ja ravitsemusalan resursseihin, joten liikenneasemien kylttien pystytyksessä ei merkittävästi edetty. Ruokavirasto järjesti yhdessä AVien kanssa sarjan afrikkalaisen sikaruton torjuntaa tehostavia valmiusharjoituksia (Potsi 2020). Mukana oli myös muita viranomaistahoja ja elinkeinon toimijoita. Eläintautien torjunnassa oleellisten eläintenpitäjä- ja pitopaikka- sekä eläinrekistereiden tietosisältöä parannettiin, ajantasaistettiin ja virheellisiä ja vanhentuneita tietoja poistettiin. Lisäksi tehtiin selvitys ja tarvekartoitus olemassa olevien eläinrekistereiden tietojen ja toiminnallisuuksien muutostarpeista eläintautien torjunnan kannalta, jotta mm. kehitteillä olevan ELTE-tietojärjestelmä tarvitsemat tiedot olisivat niistä saatavilla. Tavoitteen edistämiseksi laadittiin myös suunnitelma rekisterimuutosten toteuttamisesta vuonna 2021.	3

A19. Eläinten hyvinvointi on korkealla tasolla ja mikrobilääkeresistenssi on hallinnassa (Arvosana: 4)

Eläinten hyvinvoinnin korkean tason edistämiseksi Ruokavirasto ohjasi, ohjeisti ja koulutti alueellisia ja paikallisia eläinsuojeluviranomaisia eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Alueellisia viranomaisia ohjattiin myös epäilyyn perustuvien tarkastusten korjaavien toimenpiteiden tehokkaasta varmistamisesta, jotta todetut eläinsuojelutapaukset eivät pääse pitkittymään ja pahentumaan, ja pysyi alueellisia viranomaisia kouluttamaan ja ohjaamaan tehostetusti oman alueensa paikallisviranomaisia. Hallitusohjelman mukainen eläinsuojeluasiamiehen virka perustettiin Ruokavirastoon ja asiamies aloitti toimintansa 1.9.2020.

Mikrobilääkeresistenssitilanne säilyi edelleen pääosin hallittuna. Kansallisen mikrobilääkeresistenssin torjuntaohjelman toteuttamista jatkettiin. Kaikissa toimenpiteissä ei kuitenkaan edetty tavoitteiden mukaisesti resurssivajauksen ja koronatilanteen takia.

Yhdestätoista tavoitteeseen kytketystä toimenpiteestä kahden arvioidaan toteutuneen vain osittain (arvosana 3) ja yhdessä tavoitteen on arvioitu ylittyneen (arvosana 5):

Toimenpide	Analyysi toteumasta	Arvosana
Tehostetaan vakavien eläintautien, erityisesti afrikkalaisen sikaruton, torjuntatoimia.	Vakavien eläintautien torjuntaa tehostettiin kohdentamalla viestintää erityisesti luonnossa liikkuville, havaintojen ja näytteiden saamiseksi kuolleista luonnonvaraisista eläimistä. Alun perin suunniteltu tehostettu matkailijaviestintä siirtyi myöhemmäksi, sillä koronavaikutusten vuoksi matkailu hiipui merkittävästi. Maantiekylttien pystytystä valmisteltiin pitkän vuotta, mutta toteutus viivästyti merkittävästi erityisesti koronan voimakkaasta vaikutuksesta matkailu- ja ravitsemusalan resursseihin, joten liikenneasemien kylttien pystytyksessä ei merkittävästi edetty. Ruokavirasto järjesti yhdessä aluehallintovirastojen kanssa sarjan afrikkalaisen sikaruton torjuntaa tehostavia valmiusharjoituksia (Potsi 2020). Mukana oli myös muita viranomaistahoja ja elinkeinon toimijoita. Eläintautien torjunnassa oleellisten eläintenpitäjä- ja pitopaikka- sekä eläinrekistereiden tietosisältöä parannettiin, ajantasaistettiin ja virheellisiä ja vanhentuneita tietoja poistettiin. Lisäksi tehtiin selvitys ja tarvekartoitus olemassa olevien eläinrekistereiden tietojen ja toiminnallisuuksien muutostarpeista eläintautien torjunnan kannalta, jotta mm. kehitteillä olevan ELTE-tietojärjestelmä tarvitsemat tiedot olisivat niistä saatavilla. Tavoitteen edistämiseksi laadittiin myös suunnitelma rekisterimuutosten toteuttamisesta vuonna 2021.	3
Jatketaan antibioottien vähäisen käytön kehittämistä (HO): mikrobilääkeresistenssin kansallista toimeenpanosuunnitelmaa (AMR-NAP), erityisesti edistämällä eläinlajikohtaisen mikrobilääkekäyttötiedon keruuta, päivittämällä mikrobilääkkeiden käyttösuosituksia ja tehostamalla mikrobilääkeresistenssin seuranta.	Toteutettiin kansallista toimeenpanosuunnitelmaa (AMR-NAP), mutta kaikilta osin työ ei edistynyt tavoitteiden mukaisesti. Eläinlajikohtaisen mikrobilääkekäyttötiedonkeruun edistäminen toteutui suunnitellusti ELTE/ELKE-hankkeessa. Mikrobilääkkeidenkäyttösuositusten päivittäminen ei toteutunut aikataulutavoitteiden mukaisesti. Suositusten kommentointivaihe on kesken. Resistenssin seuranta tehostettiin ja kohdistettiin uusiin kohteisiin, mutta osa suunnitellusta työstä ei toteutunut pääosin koronatilanteen takia. Eläintautibakteerian resistenssiseurannan riittävyyden turvaamiseksi parannettiin näytteenoton ja näytteiden lähettämisen logistiikkaa. Resistenssitulosten julkaisemista avoimena tietona kehitettiin. Resistenssiseuranta laajennettiin mm. turkiseläinten MRSA-seurantaan.	3
Valmiussuunnitelmien toimivuus varmistetaan siten, että: - 2020 Ruokavirasto osallistuu vähintään yhteen harjoitukseen. - Jokainen linja/toimintakokonaisuus osallistuu vähintään yhteen harjoitukseen vuosittain.	Tavoite toteutui. Valmiusharjoituksiin osallistuttiin jopa enemmän kuin oli suunniteltu: Valha20 -harjoitus, Olki20-säteilytilanneharjoitus, Taisto20-digiturvarharjoitus ja Tieto20-kyberharjoitus. Lisäksi Ruokavirasto koordinoi afrikkalaisen sikaruton torjuntaa koskevaa Potsi2020-valmiusharjoitusten sarjaa, jossa pääjärjestäjänä oli kussakin osaharjoituksessa Ruokavirasto tai kaksi aluehallintovirastoa yhdessä, ja mukana oli eri viranomaistahojen lisäksi elinkeinon edustajia useilta eri tahoilta. Maksajaviraston valmiussuunnitelma päivitettiin jo viraston käynnistämisyksityksessä ja sen valmiusryhmä aloitti toimintansa keväällä 2020. Elintarvikeketjulinjalla ylläpidettiin eläin- ja kasvitautikohtaisia valmiussuunnitelmia ja digitalisaation toimintakokonaisuudessa on päivitetty varautumissuunnitelman poikkeustilanteita varten. Viraston viestinnälle laadittiin kriisivalmiussuunnitelma. Koko virastoa koskeva valmiussuunnitelma on päivitetty osittain ja sen päivittäminen kokonaisuutena sisältyy vuoden 2021 toimintasuunnitelmaan. Koronatilannetta voitiin hyödyntää valmiussuunnitelmien testaamiseen käytännössä ja samalla voitiin tehdä parannuksia näihin suunnitelmiin.	5

A2. Uudistuva ja kestävä luonnonvaratalous lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä (Arvosana: 4)

Ruokavirasto pystyi toiminnallaan turvaamaan uudistuvaa ja kestävää luonnonvarataloutta. Maatalouspolitiikan ohjelmakauden onnistuneella toimeenpanolla tuettiin luonnonvaratalouden toimintaympäristön kilpailukykyisyyttä. Maaseutuohjelman rahoituksella tuettiin mm. maaseudun matkailukohteiden kehittämistä ja matkailuyrittäjyyden kasvua. Ruokavirasto osallistui toiminnallaan bio- ja kiertotalouden toimintaedellytysten luomiseen ja vahvistamiseen. Ympäristökorvauksilla vahvistettiin ympäristön kestävyden kannalta hyviä viljelytoimenpiteitä.

Eläintautien ja kasvintuhoojien seurannalla, kartoituksilla, torjunnalla ja aktiivisella viestinnällä pystyttiin Suomi pitämään edelleen vapaana vakavista epidemioista.

Kumppanuus- ja verkostoyhteistyö tutkimuksen, neuvonnan ja valvonnan kesken loi hyvät puitteet osaamisen kehittämiseksi.

Osatavoitteet, joihin edellä kuvatulla toiminnalla vastattiin, sekä arvosana (1-5):

- **A21. Luonnonvaratalouden toimintaympäristö on kilpailukykyinen (Arvosana: 4)**
- **A22. Luonnonvaroihin ja -tuotteisiin perustuva liiketoiminta on monipuolista ja jalostusaste kasvaa (Arvosana: 4)**
- **A23. Luonnon aineettomien hyödykkeiden ja hyvinvointipalveluiden käyttö lisääntyy (Arvosana: 4)**
- **A24. Uusiutuvien luonnonvarojen elinvoimaisuus, luonnon monimuotoisuus ja elinympäristöjen tila paranee sekä niiden käytön kestävyys turvataan (Arvosana: 4)**
- **A25. Hillitään ilmastonmuutosta etenemällä kohti hiilineutraalisuutta, materiaalitehokkuutta ja suljettuja kiertoja (Arvosana: 4)**
- **A26. Sopeudutaan ilmastonmuutokseen ja varaudutaan siitä aiheutuviin riskeihin (Arvosana: 4)**
- **A27. Luonnonvaratalouden osaaminen, yhteistyö ja kumppanuudet vahvistuvat (Arvosana: 4)**

Tavoitteisiin oli tulossopimuksessa kytketty yhteensä kahdeksan toimenpidettä ja kaikkien niiden arvioidaan toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

A3. Monipuolinen yritystoiminta ja menestyvä maaseutu, monipaikkaisuus ja verkostot vahvistavat yhteiskuntaa (Arvosana: 4)

Maatalouspolitiikan ohjelmakauden ja Manner-Suomen maaseutuohjelman onnistuneella toimeenpanolla tuettiin maatalouselinkeinojen, maaseudun ja luonnonvaratalouden toimintaympäristön kilpailukykyä. Suomi oli EU:n kärkimaiden joukossa maaseudun kehittämishankkeiden rahoituksen sidonta- ja maksuasteessa. Maaseudun virkistys- ja matkailukohteita tukemalla monipuolistettiin ja vahvistettiin elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Koronaepidemiasta johtunut kausityövoiman vaikea saatavuus ratkaistiin välttävästi kasvukauden kynnyksellä.

Kesällä Euroopan komissio lanseerasi aloitteen yhteisen eurooppalaisen pitkän aikavälin maaseutuvisiion rakentamiseksi vuoteen 2040. Vuoden lopulla Suomessa aloitettiin oma maaseutu2040-prosessi. Sen tavoitteena on saada suomalainen ääni ja näkemykset kuulumaan EU:n maaseutuvisiion rakentamisessa. Prosessin aikana kerättiin kaikille avoinna olevalle virtuaalialustalle näkemyksiä vision raaka-aineiksi. Niiden pohjalta työ jatkuu työpajoissa, joissa työstetään Suomen näkemyksiä eteenpäin. EU-tasolla prosessi huipentuu kesäkuussa 2021 julkaistavaan tiedonantoon maaseutualueita koskevasta pitkän aikavälin visiosta³.

Perinteiset *rakennetukien kehittämispäivät* järjestettiin ensimmäistä kertaa virtuaalisena tapahtumana syyskuussa. Tapahtuma keräsi yhteen satapäisen joukon neuvoja, rahalaitosten edustajia, maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston asiantuntijoita, ELY-keskusten rakennetukiasiantuntijoita, ME-päälliköt, ohjelmavastaavia, maksatuspäälliköitä sekä maksuvastaavia. Koolla oli joukko, jonka työn jälki näkyy maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden investointien kehittämisessä ja kilpailukykyyn parantamisessa. Päivien tavoitteena on välittää hyviä käytäntöjä ja ajankohtaista tietoa maaseuturahaston puitteissa tehtävistä toimista yritysrahoituksen ja kilpailukykyyn kehittämiseksi. Tällä kertaa päivien aiheina olivat mm. maidonhankinnan sopimustuotantoon, maatalouden kannattavuuteen sekä älymaatalouden tiekarttaan liittyviä ajankohtaisia asioita.

Älykkäät maaseudut 2020 -kiertueen tapahtumat toteutettiin vuoden 2020 aikana kaikilla 15 ELY-keskusalueella pääosin virtuaalisesti. Kiertue kokosi yhteen yli 2 000 ihmistä keskustelemaan siitä, millaisia ovat uuden vuosikymmenen maaseudut. Kiertue edisti CAP27 -suunnittelua alueilla; alueellisten kehittämissuunnitelmien ja paikallisten strategioiden laatimista. Lisäksi se lisäsi maaseutu-, saaristo- ja kaupunkialueiden vuorovaikutusta yhteisen kehittämisen visioiden näkökulmasta. Kiertue toteutettiin yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston, Maaseutupolitiikan neuvoston, saaristoasian neuvottelukunnan, ELY-keskusten ja Leader-ryhmien kanssa.

Kiertue herätti mielenkiintoa maaseutualueilla toimivissa yrittäjissä, jotka osallistuivat aktiivisesti alueellisiin tilaisuuksiin. Älykkäät maaseudut -tilaisuuksien virtuaaliset työpajat toimivat alustana keskustella ja kehittää yrittäjyyden edellytyksiä ja uusia yrittäjyyden muotoja alueilla. Maaseutuverkosto järjesti Tulevaisuuden tuottajat -työryhmän Uuden ajan maaseutuyrittäjyys -webinaarit⁴. Webinaarit tarjosivat näkökulmia

³ <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/maaseutu2040-tulevaisuustyö>

⁴ <https://www.maaseutu.fi/webinaarissa-evaita-uuden-ajan-maaseutuyrittäjille-tule-mukaan>

uudenlaiseen yrittäjyyteen maaseutualueilla koronapandemian jälkeisessä ajassa. Teemoina olivat mm. alustalous, palvelumuotoilu ja digitalisaatio.

Vuotuisten Leader-ryhmien ajankohtaiskoulutusten lisäksi vuoden 2020 erityisteemana oli hallittu muutos. Kaikille Leader-ryhmille tarjottiin sparrausapua dynaamisen verkostoanalyysin tekemiseen. Sen tarkoituksena oli auttaa Leader-ryhmiä analysoimaan ja kehittämään yhteistyöverkostojaan ja asemoimaan ryhmän toimintaa oikein. Lisäksi syksyllä käynnistyi muutuskoulutus yhdistymistä suunnitteleville Leader-ryhmille ja ryhmille, joiden toiminta-alueisiin on tulossa merkittäviä muutoksia. Koulutuksen tarkoituksena oli antaa eväitä hallittuun muutokseen.

Osatavoitteet, joihin edellä kuvatulla toiminnalla on vastattu, sekä arvosana (1-5):

- **A31. Maaseutualueiden yritys rakenne kehittyy ja uudistuu sekä kilpailukyky paranee (Arvosana: 4)**
- **A32. Yrityksille on tarjolla osaavaa työvoimaa, rahoitusta ja palveluita (Arvosana: 4)**
- **A33. Yhteiskunnan infrastruktuuri ja laadukkaat palvelut mahdollistavat hyvinvoinnin, asumisen ja elinkeinotoiminnan maaseudulla (Arvosana: 4)**
- **A34. Alueellinen ja paikallinen yhteistyö sekä yhteisöllähtöinen paikallinen kehittäminen vahvistuvat (Arvosana: 4)**
- **A35. Päätöksenteossa huomioidaan vaikutukset maaseudulle (Arvosana: 4)**
- **A36. Maaseutu-, saaristo- ja kaupunkialueiden vuorovaikutus toimii (Arvosana: 4)**

Tavoitteisiin oli tulossopimuksessa kytketty yhteensä viisi toimenpidettä ja kaikkien niiden arvioidaan toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

A4. Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta (Arvosana 3)

A44. Ruokaan ja uusiutuviin luonnonvaroihin liittyvät paikkatiedot mahdollistavat tehokkaita prosesseja ja palveluita sekä uutta liiketoimintaa (Arvosana: 3)

Paikkatieto-osaamisen ja tiedon jakamisen käytäntöjä jatkettiin säännöllisesti kokoontuvan paikkatietofoorumin avulla. Paikkatietoratkaisujen harmonisointia ja yhteisten paikkatietomenetelmien ja välineiden käytön edistämistä ja suunnittelua jatkettiin. Yhteisten teknisten ratkaisujen näkökulmasta merkittävää tekemistä on suunniteltu osaksi B3-tavoitteita varsinkin tuleville vuosille.

2. Toiminnallinen tuloksellisuus

B1. Toimintamme on asiakaslähtöistä, horisontaalista, avointa ja ennakoivaa (Arvosana 3)

Asiakkuusnäkökulmaa vahvistettiin kaikessa suunnittelussa, valmistelussa ja kehittämisessä, erityisesti viraston strategian ja arvojen määrittelyssä. Asiakkuustyöllä on keskeinen rooli yhtenä kolmesta mahdollistajapäämäärästä (olemme asiakas- ja palvelulähtöisiä) strategian vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi.

Asiakkuustyötä tiivistettiin viraston sisäisissä työpajoissa sekä asiakkaiden ja sidosryhmien verkkoavoriivissä 2019 esiin nousseiden tarpeiden pohjalta. Tarpeita kiteytettiin asiakkuustyön toimintasuunnitelmassa (*Asiakkuuden askeleet*), jonka kehittämistä jatketaan viraston strategiатыön myötä. Asiakkuuden strategiatiimin tehtävänä on strategian toimenpiteiden suunnittelu ja seuranta viraston läpileikkaavissa asiakkuuteen liittyvissä asioissa. Lisäksi tiimin tehtävänä on asiakkuuden mittareiden laadinta sekä strategian että tulossopimuksen näkökulmasta.

Asiakkuustyössä edistettiin myös selkeän kokonaiskuvan muodostamista viraston palveluista eri asiakasryhmille kokonaisarkkitehtuurin keinoin.

Tavoitteeseen B1 ja sen alatavoitteisiin B11-B13 on kytketty yhteensä kuusi toimenpidettä, joiden kaikkien arvioidaan toteutuneen suunnitellusti.

B11. Johtamisemme on yhtenäistä, sitoutunutta ja vuorovaikutteista (Arvosana 4)

Ruokaviraston johtamisen perustana on virastolle vuonna 2020 vahvistettu strategia. Viimeisinä osioina strategiатыössä vahvistettiin virastolle yhteiset arvot: keskinäinen arvostus, avoimuus ja ratkaisukeskeisyys, sekä asetettiin viraston vaikuttavuus- ja mahdollistajapäämäärille ylimmän johdon vetovastuulla toimivat tiimit

valmistelemaan strategiset toimenpiteet päämäärien toteuttamiseksi. Viraston henkilöstö osallistui strategian valmisteluun sen kaikissa vaiheissa mm. henkilöstökyselyjen ja työpajojen keinoin. Arvotyössä on meillä arvojen sisältöjen ja tulkintojen valmistelu, johon kutsuttiin mukaan kaikki yksiköt ja henkilöstö. Strategiasta ja sen työstämisestä viestittiin aktiivisesti työyhteisössä eri tilaisuuksissa ja sisäisissä välineissä, mm. viraston intranetissä (Prikka). Strategiatyön jatkona tarkasteltiin ja arvioitiin viraston johtamisjärjestelmän toimivuutta henkilöstökyselyillä ja sisäisellä dialogilla Ruokavirasto 2.0 -hankkeessa, jonka johdosta tehdyt muutokset tulivat voimaan vuoden 2021 alusta. Strategian ja johtamisjärjestelmän tunnettavuutta vahvistettiin viestimällä niistä aktiivisesti viraston johtoryhmissä, henkilöstön yhteisissä tilaisuuksissa sekä sisäisissä viestintävälineissä, mm. Prikassa.

Viraston luottamukseen perustuvaa johtamista sekä yhtenäistä organisaatio- ja toimintakulttuuria vahvistettiin henkilöstön laajalla osallistamisella valmisteluun, suunnitelmallisella työyhteisöviestinnällä henkilöstöinfoissa, esimiesfoorumeissa, henkilöstövalmennuksissa, Prikassa sekä aktiivisella yhteistoiminnalla johdon ja henkilöstön kesken. Viraston johtoryhmätyössä toiminnan yhtenäisyyttä, tiedonkulkua ja näkemysellisyyttä tuetaan osallistamalla työskentelyyn laajasti asiantuntijoita ja esittelijöitä.

Johtamiskäytäntöjä ja toimintatapoja yhtenäistettiin ja johtamis- ja esimiestyötä kehitettiin yhteensovittamalla ohjeistusta sekä valmentamalla henkilöstöä ja esimiehiä. Vuoden lopussa käynnistettiin koko esimieskunnan kattava esimiestyön kehittämisprojekti jokaisen esimiehen (80) kanssa käydylle keskustelulla kartoittaen heidän tarpeitaan ja toiveitaan esimiestyön tukemiksi, sitoutumisen vahvistamiseksi sekä viraston työtyytyväisyyskyselyssä esiin nousseisiin haasteisiin vastaamiseksi. Työtä jatketaan vuonna 2021. Strategisen johtoryhmän työn kehittämiseksi käynnistettiin ryhmän itsearviointiin pohjautuva hanke, josta saatuja kokemuksia hyödynnetään muiden johtoryhmien työn ja yhteistoiminnan kehittämisessä. Toimintaa ja työyhteisön ilmapiiriä pyrittiin parantamaan myös puuttamalla sitä haittaaviin epäkohtiin ja vuorovaikutuskulttuuriin eri keinoin. Ensiarvoisen tärkeänä henkilöstön työhyvinvoinnille sekä motivaation ylläpitämiselle nähdään työn järjestäminen mahdollistaen aito kohtaaminen, läsnäolo ja keskinäisen arvostuksen tunteen vahvistaminen työyhteisössä.

Viraston toiminnan alussa omaksuttua laajaa etätyömahdollisuutta arvioitiin henkilöstökyselyllä, jossa se sai hyvät arviot henkilöstön työtyytyväisyyttä sekä työn ja muun elämän yhteensovittamista ja joustavaa järjestämistä lisäävänä tekijänä. Laaja etätyömahdollisuus yhdistettynä viraston joustotyön ja liukuvan työajan malliin osoittautuivat onnistuneeksi ratkaisuksi myös viraston työmäärää ja toimintaa muuttaneen koronapoikkeustilanteen aikana. Tätä paikka- ja aikariippumatonta työn tekemisen mallia sovelletaan hyvänä kokemukseksi myös jatkossa.

Luottamus- ja yhteistyöjohtamista sekä vuorovaikutuksen ja asiantuntijatyön vahvistamista jalostavia toimintatapoja edistetään myös jatkossa toiminnasta saatujen kokemusten myötä.

B12. Ruokaviraston viestintä on suunniteltua, oikea-aikaista ja osa kaikkea toimintaa (Arvosana: 4)

Viestintähenkilöstö, johto ja asiantuntijat tekivät yhteistyötä, ja viestintä otettiin huomioon asioita valmisteltaessa. Eri kohderyhmien tiedontarpeita palveltiin laajasti eri viestintäkanavissa. Asiakkaita palvelevien viestintäkanavien ulkoisen verkkosivuston, sosiaalisen median ja uutiskirjeiden kehittämistoimia tehtiin. Lisäksi päivitettiin erityistilanteiden viestinnän ohjeistusta. Viestinnän linjausten laadinta aloitettiin viraston strategian valmistuttua, mikä tukee strategista viestintää, suunnittelua ja ennakoitua.

B13. Kansainvälinen vaikuttamisemme on ennakoivaa ja aktiivista (Arvosana: 4)

Ruokavirasto toimi aktiivisesti eri sektorien kansainvälisissä verkostoissa ja kehityksessä.

B2. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintamme sekä neuvonta on verkostoitunutta, vaikuttavaa ja tukee ennakoivasti päätöksentekoa ja elinkeinojen kilpailukykyä (Arvosana: 4)

Ruokavirastossa valmisteltiin vuonna 2020 *OneHealth EJP*-konsortioon ja Medvetnet -yhdistykseen liittymistä vuoden 2021 alusta. Virasto oli aktiivisesti mukana Horisontti Eurooppa -ohjelmaan liittyvässä valmistelussa (klusterit 1 ja 6). Ruokavirasto on mukana *Eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin ESFRI (European Strategy Forum on Research Infrastructures)* tutkimusinfrastruktuurien tiekartalla olevassa METROFOOD -hankkeessa. Elinkeino on osallistunut ja sitoutunut tutkimushankkeisiin ja ne on toteutettu yhteistyössä yliopiston ja tutkimuslaitosten kanssa. Uutena alueena mm. vilja-alan hometoksiinianalyysit siirtyivät

Ruokaviraston laboratorion tehtäväksi ja raportoitaviksi EFSA:lle. Ruokaviraston tutkimusohjelmassa 2020-2024 on linjattu Ruokaviraston rooli ja tavoitteet tutkimuksen avoimuuden ja vaikuttavuuden edistämiseksi. Tieteellisistä julkaisuista suuri osa on julkaistu kaikkien saataville ns. *open acces* -julkaisuina (tieteellisistä julkaisuista n. 80 % *open acces* -julkaisuja) ja Ruokavirasto kuuluu FinELib-konsortioon, joka mahdollistaa maksuttomat julkaisut monissa julkaisusarjoissa.

Ulkopuolista rahoitusta haettiin tutkimushankkeisiin useista eri rahoituslähteistä yhteistyössä Tulanet-komppanien ja yliopistojen kanssa. Tulanet-yhteistyössä laboratorioyhteistyötä kehitettiin ja jatkettiin mm. tietojärjestelmäyhteistyön kehittämistä.

Tavoitteelle oli kytketty yksi toimenpide, jonka arvioidaan toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

B3. Digitaaliset ratkaisumme ovat käyttäjälähtöisiä ja tietovarantomme ovat yhteensopivia, luotettavia ja niitä hyödynnetään tehokkaasti (Arvosana: 3)

Tavoitteeseen oli kytketty 12 toimenpidettä, joista kahdeksan on erillisrahoitusta saaneita tietojärjestelmä-hankkeita, ja niiden toteuma-arviointi on esitetty liitteessä 2. Tietojärjestelmä-hankkeita edistettiin viraston voimavarojen mukaisesti. Hankkeiden toteumassa oli hajontaa (arvosanoja 2-5). Hankkeiden resursoinnissa oli osittain haasteita työnhakijoita suosivan IT-työmarkkinatilanteen vuoksi. Tämä aiheutti viipeitä joidenkin hankkeiden etenemiseen, koska puuttuvien resurssien täyttäminen oli hidasta.

Muiden tavoitteeseen liittyvien toimenpiteiden arvioidaan edenneen suunnitellusti. Uuden digitalisaation johtamisen viitekehyksen avulla Ruokaviraston uusi strategia saadaan tiiviiksi osaksi digitalisaation johtamista ja strategisen tason päätöksentekoa ja priorisointia saatiin samalla terävöitettyä. Ruokaviraston digitalisaation edistämisen tiekartta päivitettiin uuden viitekehyksen pohjalta. Tuotelähtöisen kehittämisen jalkauttamista ytimenään viraston tuoteryhmämalli jatkettiin ja työtä jatketaan vuonna 2021.

B4. Ennakoimme riskejä ja varaudumme kriiseihin (Arvosana: 4)

Ruokaviraston riskienhallintapolitiikka valmisteltiin viraston perustamisvalmistelussa ja se on osa viraston tietoturvallisuuden hallintajärjestelmää. Vuoden 2020 aikana riskienhallintapolitiikan riskimatriisiin tehtiin päivitys, jossa hyväksyttävä riskitaso määriteltiin uudelleen. Valmiussuunnitelman kokonaispäivitys aloitettiin vuonna 2019, mutta työ keskeytyi koronapandemian takia, työ saatetaan loppuun vuonna 2021. Viraston viestinnälle vahvistettiin yhtenäinen kriisivalmiussuunnitelma loppuvuodesta.

Viraston linjoilla ja toimintakokonaisuuksissa on niiden toimialaan liittyvät valmiussuunnitelmat sekä vahvistetut prosessit erityis- ja kriisitilanteiden hoitamiseen. Elintarvikeketjulinjalla ylläpidetään eläin- ja kasvitautikohtaisia valmiussuunnitelmia ja digitalisaation toimintakokonaisuudessa on päivitetty varautumissuunnitelmat poikkeustilanteita varten. Maksajaviraston valmiussuunnitelma päivitettiin jo viraston käynnistämisen vaiheessa ja maksajaviraston valmiusryhmä aloitti toimintansa keväällä 2020.

Tavoitteeseen oli kytketty yksi toimenpide, jossa tavoitteen arvioitiin ylittyneen (arvosana 5):

Toimenpide	Analyysi toteumasta	Arvosana
Valmiussuunnitelmien toimivuus varmistetaan siten, että: - 2020 Ruokavirasto osallistuu vähintään yhteen harjoitukseen. - Jokainen linja/toimintakokonaisuus osallistuu vähintään yhteen harjoitukseen vuosittain.	Tavoite toteutui suunniteltua paremmin eri toimintayksiköissä. Virastosta osallistuttiin Valha20 -harjoitukseen, Olki20-säteilytilanneharjoitukseen, Taisto20-digiturvarajoitukseen, Tieto20-kyberharjoitukseen. Lisäksi Ruokavirasto koordinoi afrikkalaisen sikaruton torjuntaa koskevaa Potsi2020-valmiusharjoitusten sarjaa, jossa pääjärjestäjänä kussakin osaharjoituksessa oli Ruokavirasto tai kaksi aluehallintovirastoa yhdessä, ja mukana oli viranomaisten lisäksi elinkeinon edustajia useilta eri tahoilta. Maksajaviraston valmiussuunnitelma on päivitetty jo viraston käynnistämisen vaiheessa ja sen valmiusryhmä aloitti toimintansa keväällä 2020. Elintarvikeketjulinjalla ylläpidettiin eläin- ja kasvitautikohtaisia valmiussuunnitelmia ja digitalisaation toimintakokonaisuudessa on päivitetty varautumissuunnitelmat poikkeustilanteita varten. Viestinnälle vahvistettiin yhtenäinen kriisivalmiussuunnitelma loppuvuodesta. Koko virastoa koskeva valmiussuunnitelma on päivitetty osittain ja sen päivittäminen kokonaisuutena sisältyy vuoden 2021 toimintasuunnitelmaan. Koronatilannetta voitiin hyödyntää valmiussuunnitelmien testaamiseen käytännössä ja samalla voitiin tehdä parannuksia näihin suunnitelmiin.	5

3. Voimavarojen hallinta

C1. Henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin (Arvosana: 4)

Osaamisen kehittämisessä toimitaan Ruokavirastossa ns. 70-20-10 -mallin mukaisesti. Painopiste on siirtynyt perinteisestä koulutuksesta kohti työssä ja kokemuksesta oppimista. Valtaosa oppimisesta (70 %) tapahtuu päivittäisessä työssä. Muilta oppiminen ja kokemusten jakaminen (20 %) kartuttavat osaamista vaikuttavammin kuin perinteiset, muodolliset koulutukset (10 %), kuten erilaiset valmennukset ja seminaarit. Myös kehityskeskusteluissa tarkasteltiin yksilön osaamisen kehittämistä ko. mallin pohjalta. Kehityskeskusteluissa tarkasteltiin myös jokaisen henkilön oman työn yhteyttä viraston strategian vaikuttavuus- ja mahdollistajapäämääriin.

Virastossa järjestettiin kuukausittain esimiesfoorumeita ja henkilöstöinfoja uusien ja ajankohtaisten asioiden sekä toimintatapojen esittelemiseksi. Sisäisissä valmennuksissa panostettiin erityisesti vuorovaikutus- ja viestintävalmiuksien kehittämiseen. Koronapandemian vuoksi muuttuneessa tilanteessa laadukas vuorovaikutus erityisesti virtuaalisessa kanssakäymisessä haluttiin varmistaa. Valtion yhteisen digitaalisen oppimisympäristön eOppivan verkkokursseja hyödynnettiin. eOppivan monipuolinen koulutustarjonta mahdollisti monipaikkaisessa virastossa opiskelun ajasta ja paikasta riippumatta.

Kannustavan ja vahvuuksia hyödyntävän toimintakulttuurin tukemiseksi valmisteltiin henkilöstölle tarjottavaksi sarja teemaluentoja vuoden lopussa ja kevään 2021 aikana. Osaamisen kehittämisen tueksi myös yleisperehdytysprosessi virastossa yhtenäistettiin sähköisen perehdytyslomakkeen ja säännöllisten perehdytyslaisuusien avulla.

Osaamisen kehittäminen ja toimintatapojen uudistaminen vahvistettiin tärkeäksi mahdollistajapäämääräksi viraston strategisten vaikuttamis- ja mahdollistajapäämäärien toteuttamiseksi.

Tavoitteeseen kytketyn toimenpiteen arvioidaan toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

C2. Tehtävät ja toiminta on sopeutettu määrärahojen puitteisiin (Arvosana: 4)

Sopeutussuunnittelua sekä säästötavoitteiden ja tulopohjan vahvistamista koskevia toimenpiteitä jatkettiin, jotta viraston toiminta voidaan sopeuttaa käytettävissä oleviin määrärahoihin. Säästötoimenpiteitä tehtiin määrätietoisesti, viraston budjetoinnissa ja toiminnassa noudatettiin tiukkaa talous- ja rekrytointikuria ja talouden sopeuttaminen kokonaisuutena eteni suunnitelmallisesti, ml. tavoite siirtyvän määrärahan tasosta. Viraston linjat ja toimintakokonaisuudet pysyivät niille osoitetuissa budjettiraameissa. Tietojärjestelmäsuunnittelua ja priorisointia tehostettiin IT-kehittämisen vahvistamiseksi asetetussa digitalisaation johtoryhmässä.

Virastolle laadittua sopeuttamistoimenpiteiden kokonaisuutta tarkasteltiin säännöllisesti viraston johdossa ja yhteistoiminnassa. Sopeuttamissuunnitelman selvityksiä tehtiin ja osin toimeenpantiin. Maksullisessa toiminnassa alijäämäisten suoritteiden hintoja saadaan korotettua suurelta osin ministeriön tammikuussa 2021 hyväksymän viraston maksuasetusesityksen perusteella.

Tavoitteelle kytkettyjen kolmen toimenpiteen arvioidaan toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

C3. EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty (Arvosana: 4)

Virasto sai VM:n tuottavuusrahaa toiminnan kannalta keskeisten asioiden kehittämiseen (CAP27 ja teknologian uudistaminen). EU:n (mm. Horisontti 2020) ja kotimaista tutkimusrahaa saatiin viraston ja koko ruokaketjun kannalta tärkeisiin tutkimushankkeisiin.

Tavoitteelle kytkettyjen kahden toimenpiteen arvioidaan toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

C4. Toimitilahallinta ja hankintatoimi sekä toimipaikkaverkko ovat tehokkaita (Arvosana: 4)

Toimitilahallintaa ja toimipaikkaverkon kehittämistä jatkettiin valtion toimitilastrategian tavoitteiden mukaisesti. Vuoden 2020 aikana luovuttiin Helsingin Pasilan tiloista sekä valmisteltiin pääkonttorin tilojen supistaminen Seinäjoella vuoden 2021 alusta lukien. Lisäksi alettiin selvittää mahdollisuuksia supistaa tiloja Loimaalla. Joensuussa siirryttiin viraston omasta tilasta Luken tiloihin ja Jyväskylässä omista tiloista muutettiin Senaatin yhteistiloihin. Vuoden aikana valmisteltiin luopumista Hakuninmaan rajatarkastusaseman toimitiloista ja muuttoa Vuosaaren satamaan, jossa lisätään yhteistyötä Tullin kanssa. Yhteistyötä Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa haetaan edelleen. Viikin alueella sitä on jo laboratoriotoiminnassa, mutta yliopiston kanssa selvitetään myös muita yhteistyömahdollisuuksia.

Viikin aurinkovoimalan lisäksi on valmistumassa pieni aurinkovoimala Vuosaaren uusiin tiloihin ja voimalaitoksen mahdollisuutta Loimaalle selvitetään. Teknisillä innovaatioilla parannettiin Viikin laboratoriorakennuksen energiatehokkuutta. Toimitilatehokkuus toimitilankäytön osalta oli valtionhallinnossa parhaasta päästä – kokonaisuudessaan kaikkien toimipaikkojen tehokkuus on keskimäärin 15,4 m²/htv, joskin toimipaikkakohtaiset erot ovat suurehkoja.

Viraston hankintatointa kehitettiin systemaattisesti toiminnan kustannustehokkuuden ja laadun parantamiseksi. Hankinnoissa vahvistettiin keskitettyyn viraston toimintayksiköitä palvelemaan kategoriamalliin perustuvaa toimintaa sekä otettiin käyttöön sopimushallintajärjestelmä. Viraston säännöllisesti päivitettävä hankintaohje toimii hankintalain soveltamisen tukena hankintoja tehtäessä. Virastossa laaditaan vuosittain koko toiminnan kattava hankintasuunnitelma ja hankintahenkilöstön osaamista kehitetään jatkuvasti. Myös pienhankinnat huomioidaan osana hankintatointia ja niistä järjestetään säännöllisesti koulutusta ns. hankintaklinikoilla. Hankinnoissa hyödynnetään Hansel Oy:tä ja sen yhteishankintoja sekä tehdään yhteistyötä mm. Valtiokonttorin sekä muiden valtion hankintayksiköiden kanssa. Kokonaisuutena viraston hankintatoimen nähdään tehostuneen, hankinnoissa pysyttiin aikatauluissa eikä hankintapäätöksistä tullut valituksia markkinaoikeuteen.

Tavoitteelle kytketyn toimenpiteen on arvioitu toteutuneen suunnitellusti (arvosana 4).

C5. Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista (Arvosana: 4)

Ruokaviraston organisaation rakenteita ja johtamisjärjestelmää tarkasteltiin strategian toteuttamiseksi Ruokavirasto 2.0 -hankkeessa. Organisaation linja- ja toimintakokonaisuusjakoon ei tehty muutoksia, mutta yksikkö- ja jaostotason uudistuksia oli tehty olosuhteiden muuttuessa ja toiminnan tehostamiseksi jo aiemmin. Viraston IT-kehittämisen prosessi organisoitiin uudelleen luopumalla viraston alkuvaiheessa valitusta toimintamallista. Tällä tavoin vahvistettiin ylimmän johdon osallistumista toiminnan suunnitteluun ja priorisointiin. Lisäksi vakiinnutettiin modernina työvälineenä virastoon omaksutun tuoteryhmämallin toiminta.

Viraston toiminnan organisointiin ja johtamiseen liittyen vahvistettiin viraston prosessikartta ja uudistettiin toimintaprosesseja asiakaslähtöisesti Lean- ja laatutyön periaatteiden mukaisesti. Lean-menetelmät ja suunnitelmallisesti etenevä laatutyö vahvistettiin viraston lähivuosien toimintamalleiksi toiminnan tehokkuuden ja palvelujen laadun parantamiseksi.

Maksajavirastotoiminnoissa valmisteltiin maksajaviraston toimintajärjestelmää, joka otettiin käyttöön tammikuussa 2021. Toimintajärjestelmän avulla varmistetaan maksajavirastoprosessin menestyksellinen toimeenpano koko noin 900 htv:n kokonaisuudessa, ml. Ruokaviraston oma työ sekä kuntien YTA-alueiden ja ELY-keskusten toimeenpanotehtävät, joista Ruokavirasto kokonaisuudessaan vastaa.

Viraston ohjausta tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi alue- ja paikallishallinnossa (AVIt, ELY-keskukset, kuntien YTA-alueet) sekä elintarvikeketjun tehtävien hoitamiseen osallistuvissa muissa viranomaisissa (Tulli, puolustusvoimat ja Valvira) kehitettiin yhteistyössä saatujen palautteiden pohjalta.

LIITE 2. Erillisrahoitusta saaneiden tietojärjestelmähankkeiden eteneminen

Hanke 1: Eläinten terveydenhallinta (ELTE) (Arvosana:3)

Hanke on toteutunut osittain.

Puolivuotistavoite: Tautitapauksen ja epidemian hallintaan (P1) sekä rajoittavien määräysten hallintaan (P2) tarkoitettun tietojärjestelmän 'pienin toimintakykyinen tuote' (engl. *Minimum Viable Product*, MVP) ei valmistunut tavoitteen mukaisesti hyväksymistestaukseen kesäkuun loppuun mennessä. Tietojärjestelmän hyväksymistestaus alkoi lokakuussa 2020. Eläinten lääkitseminen -projektissa (P3) kehitettävän tietojärjestelmän toteutusvaihe ei käynnistynyt tavoitteen mukaisesti. Toteutusvaihe käynnistyi elokuussa 2020.

Tilanne vuoden lopussa: Tautitapauksen ja epidemian hallintaan (P1) sekä rajoittavien määräysten hallintaan (P2) tarkoitettun tietojärjestelmän 'pienin toimintakykyinen tuote' ei ollut valmis pilotointiin tavoitteen mukaisesti vuoden 2020 lopussa. Pilotointi käynnistyy tammi-helmikuun vaihteessa 2021. Eläinten lääkitseminen -tietojärjestelmän (P3) järjestelmätestaus alkoi tavoitteeseen mennessä (järjestelmätestaus alkoi marraskuussa 2020).

Hanke 2: Eläinvalvonnan ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmän kehittäminen (Arvosana: 4)

Hanke eteni hyvin, ja asetetut tavoitteet saavutettiin. Tukieläinvalvonta valmistui valvontahavaintojen tallennusten ja niihin liittyvien dokumenttien osalta. Offline-toiminnallisuudet testattiin ja otettiin käyttöön. Täydentävien ehtojen valvontahavaintojen tallennukset ja tarkastuskertomusten lähettäminen valmistuivat. Myös ID-valvonnan yksilöeläinten ja ryhmäeläinten valvonta, ml. niiden täydentävien ehtojen valvonta, valmistuivat otettavaksi käyttöön 2021 vuoden alusta. Täydentävien ehtojen Koordinaatio-osio valmistui.

Hanke 3: Maaseudun Hyrrä-tukien sähköisen käsittelyketjun kehittäminen (Arvosana: 5)

Hyrrän kehittäminen eteni erittäin hyvin huolimatta koronapandemian aiheuttamista ennalta arvaamattomista lisätoista ns. väliaikaistukien valmistelussa ja toimeenpanossa. Mikään suunnitelluista tehtävistä ei jäänyt tekemättä, joskin lisätyöt aiheuttivat sen, että osa suunnitelluista käyttöönotoista siirtyi vuodelle 2021. Tavoitteen voidaan arvioida joka tapauksessa jopa ylittyneen.

Hanke 4: Ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämishanke, YTVK (Arvosana: 4)

Asetetut tavoitteet Vati-järjestelmän kehittämisen osalta saavutettiin ja erityisesti tietojärjestelmän käytettävyyteen panostettiin. Sähköinen asiointipalvelu otettiin pilotointijakson jälkeen käyttöön marraskuun aikana.

Eläinsuojelulain mukaisen luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonnan sekä epäilyyn perustuvien eläinsuojelutarkastusten määrittely valmistui ja toteutustyö voidaan käynnistää määrittelyn pohjalta, joten tavoite saavutettiin. Määrittelylle tehdään myös viraston sisäinen arviointi (katselmointi) ja tämä on vielä osin kesken. Mitään merkittävää tarkennustarvetta ei ole noussut esiin sisäisen arvioinnin aikana.

Vati-järjestelmää kehitettiin priorisoidun tuotteen kehitysjonon mukaisesti ja tavoite saavutettiin tältä osin oletettua paremmin. Kehitystyön priorisointiin kyettiin kytkemään keskeisimmät käyttäjäryhmät ja kehitystyötä pystyttiin priorisoimaan loppukäyttäjälähtöisesti ja keskeisten käyttäjätarpeiden mukaisesti.

Hanke 5: Tietojärjestelmien kehittäminen (CAP-uudistus), HO (Arvosana: 5)

Hankkeen osahankkeet edistyivät kaikki suunnitellusti ja olosuhteet huomioiden arvioidaan, että ne toteutuivat jopa suunniteltua paremmin. Siirtymäkauden 2021 tietojärjestelmämuutokset tehtiin ja uuden rahoituskauden tietojärjestelmien teknistä uudistusta valmisteltiin Hyrrään ja Tukisovellukseen. Sampo-esiselvitys käynnistettiin. Peltotukivalvonnan menetelmiä suunniteltiin ja pilotoitiin ja eläinvalvonnan ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmiä valmisteltiin (CAP).

Hanke 6: Valmistellaan koirarekisteri vuoteen 2022 mennessä (HO) (Arvosana: 2)

Koirarekisterin työsuunnitelman valmistelua ei kyetty aloittamaan. Osaavia resursseja ei ollut mahdollista virastossa löytää kohdennettavaksi tähän työhön, koska samanaikaisesti oli meneillään mm. useampi kriittinen eläinrekistien kehittämistyö (esim. nautarekisteri, eläintenpitäjärekisteri ERP).

Hanke 7: Viljelijätukien tietojärjestelmähanke (Arvosana: 4)

Hanke eteni hyvin ja suunnitellusti. Mehiläistalouden tuki, hirvieläinvahinkokorvaus, porotalouden tuki ja puutarhatuotteiden varastointituki siirrettiin uuteen Tukisovellukseen, samoin maidon kuljetustuki, petovahinkokorvaus, alkuperäiskasvit, lihankuljetusavustus, metsämarjojen ja -sienten varastointituki sekä hukkakaurarekisteri.

Hanke 8: Nautarekisterin uudistaminen (Arvosana: 3)

Vuodelle 2020 asetetut tavoitteet saavutettiin osittain.

Palveluväylän palvelut toteutettiin sovittujen palveluiden osalta ja nautarekisterin käyttöliittymä toteutettiin tärkeimpien tapahtumien ja selauksien osalta.

Palveluväylän palvelut saatiin toteutettua suurimmaksi osaksi testiin minimikäsittelysäännöin. Vuoden 2021 alussa saatetaan loppuun ensimmäisen kierroksen jäljelle jääneiden palveluiden toteutukset (rekisterikysely, ETT:lle muuttuneet eläintiedot, tiedotteet, tilausaineiston haku ja polveutumisolmoituksen haku). Vuoden 2021 alussa aloitetaan Palveluväylän palveluihin liittyvien käsittelysääntöjen tarkennusten toteutus suunnitellusti.

Käyttöliittymän osalta ei saavutettu kaikkia tavoitteita. Tärkeimmistä ilmoituksista siirtyy vuodelle 2021 teurastusilmoitukset, tilapäismerkin käyttöönotto sekä rekisterikysely.

Suorituskyvyn optimointi tapahtumien ja hakujen osalta sekä kuormitustestauksen pilotointi käynnistyi syksyllä 2020.

Palveluväylän palveluiden testaus Mtechin kanssa jatkui suunnitellusti.

LIITE 3. Siirto- ja sijoitusmenojen toteumat vuonna 2020

Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset

Nuoren viljelijän aloitustukea ja nuoren elinkeinoharjoittajan aloitustukea myönnettiin yhteensä 256 tilalle. Avustusta myönnettiin näihin yhteensä 7,57 milj. euroa. Aloitustukien määrät putosivat edelleen edellisvuoteen verrattuna. Investointeihin avustusta myönnettiin 336 kpl ja avustusta yhteensä 30,8 milj. euroa eli yhteensä 38,4 milj. euroa. Investointien myöntö oli alkuvuodesta erittäin suurta, mutta loppuvuodesta oli nähtävillä hiipumista. Tähän vaikutti osaltaan maitotaloudessa valiolaitosten meijereiden tuotantosopimusten käyttöönotto, eikä kolmannella ja neljännellä tukijaksolla tullut enää kovinkaan monta laajennusinvestointihakemusta. Lisäksi lihanautakarjaloudessa vasikkapula on suuri ja vaikuttaa omalta osaltaan laajennusinvestointeihin. Myös lainsäädännöllisesti asetuksia muutettiin niin, ettei lihanautakasvattamolaajennuksiin tukea myönnetä enää jatkossa.

Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (mom. 30.10.41)

Korkotukilainaa myönnettiin noin 200 tilanpidon aloittamiseen ja 610 investointiin yhteensä 177,9 milj. euroa.

Luopumistuet ja -eläkkeet (mom. 30.10.42)

Luopumistueella edistettiin pellon siirtymistä tilanpidon jatkajalle tai toisten maatalojen lisämaaksi. Uusia luopumistukia ei enää myönnetä, mutta vuosina 2015-2018 annettujen päätösten perusteella vuoden 2020 aikana lähti maksuun vielä 149 luopumistukea.

Maatalouden harjoittajien (MYEL-vakuutettujen) keski-ikä oli vuoden lopussa 49,3 vuotta. Korkeaan keski-ikään on pääasiallisena syynä ollut alkavien viljelijöiden vähäinen määrä. Tämä on toisaalta mahdollistanut olemassa olevien tilojen rakennekehityksen.

Maatalouden varhaiseläkejärjestelmien piirissä oli vuoden lopussa kaikkiaan 8 383 henkilöä, joista 1 770 oli luopumistuen saajia ja 6 613 luopumiseläkkeen saajia.

Eläinten hyvinvointikorvaukset (kausi 2014-2020) (mom. 30.10.43.1, mom. 30.10.43.2, mom. 30.10.43.3)

Eläinten hyvinvointikorvauksilla vaikutetaan eläinten hyvinvointia ja terveyttä parantavasti. Tietoisuus eläinten hyvinvoinnin merkityksestä niin tuottajien kuin kuluttajienkin osalta on lisääntynyt koko ajan. Vuonna 2020 maataloille valittiin useampia eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpiteitä kuin edellisenä vuonna. Samoin eläinten hyvinvointikorvaukseen sitoutuneiden tilojen määrän osuus kaikista tiloista kasvoi. Korvausten määrä kasvoi ja oli yhteensä 63,4 milj. euroa.

Määrärahan käyttäminen maaseudun ja maatalouden yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi COVID-19 -epidemiaan poikkeusoloissa (mom. 30.10.44)

Koronapandemiasta johtuvien menekkivaikkeuksien aiheuttamien taloudellisten ongelmien helpottamiseksi maatalojen muuhun yritystoimintaan, maataloustuotteiden jalostusta harjoittaville mikroyrityksille sekä erikoistuneille alkutuotannon yrityksille ryhdyttiin myöntämään väliaikaista tukea toukokuussa. Tuki on tarkoitettu yritysten kiinteisiin, välttämättömiin kustannuksiin. Tukipäätöksiä tehtiin 1 482 kappaletta, joilla tukea myönnettiin 27,2 m€. Tästä tuki alkutuotannon yrityksille oli 23,7 m€ ja maatalojen muuhun yritystoimintaan ja maataloustuotteita jalostaville mikroyrityksille 3,5 m€.

Maaseudun kehittäminen/Kyläkaupat monipalvelukeskuksina-kokeiluhankkeet (mom. 30.10.63.5)

Kyläkauppojen tukemiseksi laadittiin nopealla aikataululla mahdollisimman yksinkertainen tuki (tuki päivittäistavara- ja palveluiden tukemisesta monipalvelukeskuksina harvaan asutulla maaseudulla vuosina 2019 – 2021). Kyseinen tuki on kertaluonteinen kokeiluhanke, josta laaditaan selvitys ja tämän perusteella harkitaan tuen jatkotoimenpiteitä. Tukea myönnettiin 86 kaupalle yhteensä 961 025 euroa.

EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen/Yritys- ja hanketuet (EU+valtio) (mom. 30.10.64.1 ja mom. 30.10.64.2)

Myönnettyjen tukien avulla on monipuolistettu maaseudun elinkeinoja, käynnistetty uusia yrityksiä, tehty innovaatioita ja parannettu maaseudulla asumisen edellytyksiä monin tavoin. Hankkeisiin osallistuneiden talkootyömäärä on ollut erityisen merkittävää ja maaseudulla asuvien osallistuvuus suurta. Vuoden aikana jaettiin

lisäkehystä eri toimijoille ja uusittiin kerran lisätalousarviolla hankkeista palautuvia myöntövaltuuksia uudelleen käytettäväksi.

Yhteensä hanke- ja yritystukia myönnettiin 132 942 242 euroa.

EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen/Tekninen apu (EU+valtio) (mom. 30.10.64.3 ja mom. 30.10.64.4)

Teknistä apua myönnettiin yhteisen maatalouspolitiikan rahoittamiseen liittyvien tiedottamisen, yhteen liitetävyyden, seurannan ja varainhoidon valvontaan liittyvien menetelmien ja teknisten välineiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä sitä koskeviin tiedotustoimiin. Teknistä apua ovat käyttäneet ELY-keskukset, Ruokavirasto ja maa- ja metsätalousministeriö. Teknisen avun reservivaroista tehtiin 3 tukipäätöstä. Reservivaroja kohdistettiin raportointikoordinaattorin palkkaamiseen ja ELY-keskusten viestinnällisiin toimiin.

Yhteensä teknistä apua myönnettiin 19 503 298 euroa.

EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen/Ohjelmien korjaukset ja lisämaksut (valtio) (mom. 30.10.64.5)

Tälle momentinkohdalle on kirjanpidossa kirjattu tileistäpoistot. Yhteensä tileistäpoistoja oli 920 208,30 euroa. Kyseessä ovat vanhojen avoimien perintätapausten poistot, joita ei ole jostain syystä saatu tuensaajalta perittyä (esim. konkurssitapaukset).

Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot (mom. 30.20.20,2)

Eläintautien torjuntaan ja eläinsuojeluun osoitettua määrärahaa käytetään eläintautitapausten hoitoon, ennaltaehkäisyyn, seurantaan ja taudeista aiheutuviin korvauksiin sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin koulutukseen, ohjeistukseen ja viestintään. Menojen määrä vaihtelee vuosittain todettujen tautitapausten ja tartuntatilojen eläinten määrän mukaan. Menot olivat vuonna 2020 pienemmät kuin kahtena aiempana vuonna, jolloin IHN-kalatautiepidemian takia maksetut korvaukset nostivat menoja merkittävästi. Määrärahaa käytettiin yhteensä noin 0,41 milj. euroa (0,85 milj. euroa vuonna 2019). Suurimmat menoerät olivat raivotaudin syöttökotteiden hankinta ja levitys, yhteensä noin 0,22 milj. euroa. Lisäksi tautiepäilyjen ja tapausseurannan näytetutkimuksiin ja erikseen sovittuihin tautiseurantoihin kului noin 0,18 milj. euroa. Näytteiden lähettämiseen, koulutukseen, ohjeistukseen ja viestintään käytettiin yhteensä alle 0,01 milj. euroa. Tutkimuskuluista suurin osa käytettiin salmonellatutkimuksiin hyväksytyissä laboratorioissa. Raivotauti, afrikkalainen sikarutto tai muut strategisesti merkittävät eläintaudit eivät levinneet maahan.

Kasvintuhoojien torjunta (mom. 30.20.20.3)

Kasvintuhoojien torjuntaan osoitetusta määrärahasta korvattiin vuonna 2011 todetun papaijan rengaslaikkuviruksen torjuntatoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia. Lisäksi määrärahasta maksettiin Vantaan aasianrunkojääräesiintymän torjunnasta aiheutuneita puitten kaato-, käsittely- ja hävittämiskustannuksia sekä rajatun alueen kartoituksesta aiheutuneita kustannuksia. Toimenpiteillä varmistettiin, ettei alueella ole uusia saastuneita puita, joista runkojäärä voisi levitä edelleen. Kasvintuhoojien torjuntaan tarkoitettua määrärahasta maksettiin korvauksia, asiantuntija- ja tutkimuspalvelumenoja yhteensä 31 436 euroa.

Hukkakauran torjuntasuunnitelmat

Osa hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvien kustannusten korvauksista maksettiin Ruokaviraston toimintamäärärahasta. Hukkakauran torjuntaan suunnattua määrärahaa käytettiin tukemalla viljelijöitä, joiden alueilla esiintyi vakava hukkakaurasaastunta. Hukkakauran torjuntasuunnitelma on maaseutuviranomaisen päätöksellä laadittava alueille, jotka ovat pahoin hukkakauran saastuttamia (laki hukkakauran torjunnasta 185/2002). Torjuntasuunnitelman viljelijälle laatii useimmissa tapauksissa neuvoja. Ruokavirasto on korvannut suunnitelmasta ja siementuotantotilan viljelystarkastuksen yhteydessä tehtävästä lohkojen puhtaaksitarkastuksesta viljelijälle aiheutuneet kustannukset. Tavoitteena on lisätä hukkakauran torjunnan vaikuttavuutta vakavien saastuntojen ehkäisemiseksi ja hukkakaurasta vapautuneiden lohkojen puhtaaksitarkastamiseksi ja tätä kautta siementuotantomahdollisuuksien lisäämiseksi. Korvauksia maksettiin 25 791 euroa.

Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (mom. 30.20.40)

Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki täydentää EU:n tukijärjestelmiä. Se turvaa osaltaan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä, tuotannon kannattavuutta ja maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä. Suurin

osa tuesta kohdentuu pohjoisena tukena tukialueelle C kotieläintuotantoon ja kasvintuotantoon. Varoista on maksettu sekä aikaisempien tukivuosien että tukivuoden 2020 tukia. Käyttö oli n. 2 milj. euroa pienempi viime vuoteen verrattuna johtuen tilamäärän vähenemisestä sekä Etelä-Suomen käyttövaltuuden alenemasta. Toteutuma 316,3 milj. euroa.

Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki/Tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin (EK) (mom. 30.20.40.2)

Momentilla oli varattuna yksivuotinen erillismääräraha 4 milj. euroa tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin, jota ei käytetty.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (mom. 30.20.41)

EU-tulotuki:

Tuotannon kannattavuuden turvaamiseksi maataloutta tuetaan EU-tulotuella. Tähän kuuluvat suorat pinta-ala- ja eläinperusteiset tuet. EU-tulotukea maksettiin yhteensä n. 517,6 milj. euroa. Tämä on n. 6,5 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2018 nauta- ja lypsylehmäpalkkiot maksettiin etupainotteisesti hakuvuoden puolella verrattuna vuoteen 2019. Vuoden 2019 puolella maksettavaan toiseen maksuerään jäi siten pienempi maksuosuus, mutta vuonna 2020 maksettiin tukia kokonaisuudessaan normaalin aikataulun mukaan.

Nautapalkkioista siirrettiin rahaa peltokasvipalkkioon 2,7 miljoonaa euroa. Peltokasvipalkkiosta maksettiin ensimmäisessä erässä n. 95 % joulukuussa 2020, kun taas nautapalkkiosta maksettiin n. 70 %. Myös tämä lisäsi maksettavan tuen määrää vuoden 2020 puolella. Nauta- ja lypsylehmäpalkkioita maksettiin n. 9,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2019 ja peltokasvipalkkiota n. 2,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2020.

Maksettavan tuen määrää pienensi rahoituskurin nousu vuodesta 2019. Tukivuonna 2019 rahoituskuri oli n. 1,14 % ja tukivuonna 2020 n. 2,9 %. Rahoituskuri koskee kaikkia suoria tukia. Tämä on suurin syy siihen, miksi tukia maksettiin vain n. 6,5 miljoonaa euroa enemmän verrattuna vuoteen 2019, vaikka nauta- ja lypsylehmäpalkkioita sekä peltokasvipalkkiota maksettiin rahoituskurin muutos mukaan luettuna yhteensä n. 12 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Esim. perus- ja viherryttämistukea maksettiin n. 5,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2019 pääosin rahoituskurin muutoksesta johtuen.

EU-markkinatuki:

EU-markkinatukea maksettiin yhteensä noin 10 000 euroa vuonna 2020. Markkinatukien osalta momentin käyttökohteet olivat EU:n juuston ja voin yksityisen varastoinnin tuki. Juuston yksityisen varastoinnin tukea maksettiin 3 344,55 euroa ja voin yksityisen varastoinnin tukea 6 980,00 euroa. Koulumaito- ja kouluhedelmätukea ei enää makseta tältä momentilta.

Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2014-2020) (mom. 30.20.43.2)

Ympäristökorvausjärjestelmä koostuu ympäristöllisesti kestävään peltoviljelyyn tähtäävästä ympäristösitoumuksen toimenpidekokonaisuudesta sekä maatalouden vesiensuojelua, maatalousluonnon monimuotoisuutta ja geneettistä monimuotoisuutta edistävästä erillisistä ympäristösopimuksista ja geenipankkisäilytystoimista. Ympäristökorvausjärjestelmän kautta korvausta myönnettiin n. 40 500 tilalle. Korvausta maksettiin n. 237 M€.

Luonnonmukainen tuotanto edistää turvallisten orgaanisten lannoitusaineiden kierrätystä ja lisää kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuutta sekä eläinten lajinmukaisempaa hoitoa. Luomukorvausta myönnettiin n. 4 500 tilalle. Korvausta myönnettiin n. 61 M€.

Maatilojen neuvontajärjestelmän (Neuvo 2020) tavoitteena on parantaa maatilojen osaamista ympäristöön, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä energiatehokkuuteen liittyvissä asioissa. Lisäksi neuvonnan tavoitteena on maatilojen nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen. Neuvo 2020 -järjestelmän kautta neuvontaa käytti n. 10 400 tilaa ja neuvojille maksettiin korvausta n. 8,1 M€.

Ei-tuotannollisissa investoinneissa on kaksi investointitoimenpidettä, kosteikkoinvestoinnit sekä perinnetuotantopien ja luonnonlaitumien alkuraivaus ja aitaaminen. Ei-tuotannollisten investointien toteutuksesta maksettiin korvausta n. 463 000 euroa.

Maatalouden ympäristötuki ja ei-tuotannollisten investointien tuki (kausi 2007-2013) (mom. 30.20.43.3)

Edellisen kauden sopimuksista maksettiin tukea vuonna 2020 n. 100 000 euroa. Maksut loppuvat vuoteen 2020.

Luonnonhaittakorvaus (kausi 2007-2013) (mom. 30.20.44.1)

Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on turvata maataloustuotannon jatkuminen pohjoisesta sijainnista aiheutuvista epäsuotuisista ilmasto-oloista huolimatta sekä estää maatalousmaan hylkääminen viljelykäytöstä. Tukea maksettiin n. 44 400 tilalle maaseutuohjelman mukaisesti painotettuna Pohjois-Suomi ja kotieläintilat. EU:n osarahoitusprosentti oli 42 %. Siirtyvällä erällä maksettiin tukivuoden 2019 luonnonhaittakorvauksen kotieläinkorotus (n. 49 milj. euroa). Käyttö oli n. 2 milj. euroa pienempi viime vuoteen verrattuna johtuen tilamäärän laskemisesta. Toteutuma 541,6 milj. euroa.

EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen/Mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistäminen (EU-osarahoitteinen) (mom. 30.20.46.1)

EU:n mehiläishoito-ohjelma on joka kolmas vuosi kansallisesti laadittava EU-osarahoitteinen ohjelma, jonka avulla ylläpidetään ja kehitetään mehiläistuotteiden tuotantoa ja kauppaa. Mehiläishoito-ohjelma laaditaan läheisessä yhteistyössä mehiläishoitoalan edustavien järjestöjen kanssa ja ohjelmalla on yksi tukea saava toteuttaja. Vuonna 2020 mehiläishoitotukea maksettiin 261 917,89 euroa, josta puolet 130 959,13 euroa oli kansallista tukea ja puolet 130 958,76 euroa EU-rahoitteista tukea.

EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen/Koulujakelujärjestelmä (mom. 30.20.46.3)

Koulujakelujärjestelmästä tuetaan maidon ja maitotuotteiden sekä kasvien, hedelmien, vihannesten ja marjojen jakelua varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa. Lisäksi koulujakelujärjestelmään kuuluvat koulutukselliset liitännäistoimenpiteet ovat erilaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on lisätä lasten ja nuorten yhteyttä maatalouteen, lisätä terveellisiä ruokailutottumuksia ja kertoa esimerkiksi luomu- ja lähiruoasta. Koulutukselliset liitännäistoimenpiteet toteutetaan RuokaTutka-kampanjana, joka on hankittu julkisen hankintaprosessin kautta. Tuki on 100 % EU-tukea, koulutuksellisten liitännäistoimenpiteiden arvonlisäveron osuus maksetaan kansallisista varoista eri momentilta. Vuonna 2020 koulujakelujärjestelmän koulumatotukea maksettiin 2 490 785,61 euroa, kouluhedelmätukea 616 360,30 euroa ja koulutuksellisia liitännäistoimenpiteitä maksettiin 451 632,69 euroa, joista 316 142,88 euroa kohdistui koulumaitojärjestelmään ja 135 489,81 euroa kouluhedelmäjärjestelmään.

EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen/Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (mom. 30.20.46.4)

EU-rahoitteisella maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämistuella tuetaan alaa edustavien järjestöjen 1–3-vuotisia tiedotus- ja menekinedistämisohjelmia, joiden avulla pyritään lisäämään kansalaisten tuotetietämystä ja tuotteiden kulutusta. EU osallistuu rahoitukseen 70-80 %:n rahoitusosuudella ja järjestö itse 20-30 %:n rahoitusosuudella ohjelman hyväksyttävistä kustannuksista. Vuonna 2020 käynnistyi Pro Luomu ry:n toteuttama *Organic. It is a good sign.-ohjelma*, jolla pyritään lisäämään luomutuotteiden menekkiä Suomessa. EU:n rahoitusosuus ohjelmasta on 70 %. Ohjelma oli ainoa vuonna 2020 Suomessa käynnissä oleva ohjelma. Vuonna 2020 EU-rahoitteista menekinedistämistukea maksettiin 100 000 euroa ennakomaksuna Pro Luomu ry:lle.

EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen/Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (mom. 30.20.46.6)

Tuottajaorganisaatiot ovat tuottajien muodostamia markkinointiyhteenliittymiä, jotka auttavat jäseniään mm. tuotannon suunnittelussa, markkinoinnissa ja viljelymenetelmien kehittämisessä. Toimintaohjelmille, joilla kehitetään tuottajaorganisaatioiden toimintaa, maksetaan EU:n tukea (50 % toteutuneista, hyväksytyistä kuluista). Tukea maksetaan vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajien yhteenliittymille. Vuonna 2020 hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiotukea maksettiin 3 321 296,68 euroa kolmelle tuottajaorganisaatiolle, joilla on hyväksytyt toimintaohjelmat.

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen (mom. 30.20.62.1)

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisen määrärahan käyttö oli 5,020 milj. euroa. Honkajoki Oy:ltä saadun tiedon mukaan tiloilta kerättiin ja hävitettiin yhteensä 37 476 nautaa (2019: 38 639) sekä 7 194 lammasta

ja vuohta (2019: 7 155). Sikojen ja siipikarjan ruhoja kerättiin ja hävitettiin yhteensä 6,322 milj. kg (2019: 5,892 milj. kg). Ruhojen keräilyllä ja hävittämisellä torjuttiin merkittävällä tavalla eläintauti- ja zoonoosiuuhkaa sekä turvattiin ympäristön terveyttä.

EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin FEAD (arviomääräraha)/Vähävaraisten apu (mom. 32.50.64.10)

EU:n komissio hyväksyi kansallisen vähävaraisten avun toimenpideohjelman 2014–2020 joulukuussa 2014. Toimenpideohjelma noudattaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston, FEAD (EU 223/2014), tavoitteita edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta EU:ssa ja vähentää köyhyydessä ja syrjäytymisvaarassa elävien ihmisten määrää.

Suomessa vähävaraisten avun toimenpideohjelmassa keskitytään lieventämään vähävaraisimpien ihmisten ruoan puutetta hankkimalla peruselintarvikkeita, jotka jaetaan ruoka-apuna vähävaraisimmille. Elintarvikkeiden jakamisesta ja vaadittavista liitännäistoimenpiteistä vastaavat erikseen valittavat kumppaniorganisaatiot pääasiassa vapaaehtoistyön voimin. Ruokavirasto on toimenpideohjelman hallintoviranomainen. Ohjelman toimeenpano tapahtuu keskitetysti Ruokavirastossa, mm. tarvittavien hankintojen (elintarvikkeet, niiden kuljetus ja välivarastointi) osalta. Elintarvikkeet annetaan kumppaniorganisaatioille maksutta, eivätkä ne voi periä korvausta jakaessaan elintarvikkeita vähävaraisille.

Eräät ympäristömenot (mom. 35.10.22)

Ympäristöministeriön (YM) momentin kautta on rahoitettu mm. kipsin levitys Saaristomeren valuma-alueen pelloille- hanke. Ruokavirasto on ollut hankkeessa mukana Vipu- palveluun rakennetun karttatason kautta. Vipu- palvelussa viljelijälle esitettiin kipsin levitykseen soveltuvat peruslohkot.

Petoeläinten aiheuttaminen vahinkojen korvaaminen (mom. 30.40.42)

Momentilta korvattiin suurpetojen poroille, viljelyksille, eläimille ja irtaimistolle vuonna 2019 aiheuttamat vahingot (5,3 milj. euroa) sekä suurpetojen eläimille ja irtaimistolle vuonna 2020 aiheutuneita vahinkoja (0,5 milj. euroa). Korvaukset eläin- ja irtaimistovahingoista voitiin vuodesta 2020 alkaen maksaa heti hakemuskäsittelyn jälkeen. Porovahinkoja korvattiin 4,7 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna, ja vuoden 2019 viljelys-, eläin- ja irtaimistovahinkoja 0,6 milj. euroa. Lisäksi kunnille korvattiin porovahinkojen maastotarkastuksista aiheutuneita kustannuksia.